

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
EĞİTİM DAİRESİ BAŞKANLIĞI

YARGI MEVZUATI BÜLTENİ

Bültenin Kapsadığı Tarihler 11 – 17 Haziran 2010	Yayımlandığı Tarih 18 Haziran 2010	Sayı 451
--	--	--------------------

İÇİNDEKİLER

- [11/6/2010 Tarih ve 5996 Sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu](#) (R.G. 13 Haziran 2010 – 27610)
- [9/6/2010 Tarih ve 5989 Sayılı Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyinin Kurulmasına Dair Nahçıvan Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun](#) (R.G. 13 Haziran 2010 – 27610)
- [3/6/2010 Tarih ve 5983 Sayılı Kooperatifler Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun](#) (R.G. 13 Haziran 2010 – 27610)
- [4/6/2010 Tarih ve 5984 Sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun](#) (R.G. 13 Haziran 2010 – 27610)
- [Emeklilik Yatırım Fonlarının Kuruluş ve Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik](#) (R.G. 11 Haziran 2010 – 27608)
- [Yargıtay 2. Hukuk Dairesinden 1 Adet Karar](#) (R.G. 12 Haziran 2010 – 27609)
- [Yüksek Seçim Kurulundan 380 Nolu Karar](#) (R.G. 16 Haziran 2010 – 27613 - Mükerrer)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Türkan/Türkiye\)](#)
- [Sosyal Güvenlik Kurumundan 5510 Sayılı Kanunun 4 üncü Maddesinin Birinci Fıkrasının \(a\) ve \(b\) Bendi Kapsamında Sigortalı Olanlar ile Hak Sahiplerinin Tahsis İşlemlerine İlişkin Tebliğ](#) (R.G. 12 Haziran 2010 – 27609)
- [Maliye Bakanlığında Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Genel Tebliği \(Sıra No: 43\)](#) (R.G. 15 Haziran 2010 – 27612)
- [Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından Kredi Kartı İşlemlerinde Uygulanacak Azami Faiz Oranları Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ \(Sayı: 2010/6\)](#) (R.G. 16 Haziran 2010 – 27613)
- [Sanayi ve Ticaret Bakanlığında Elektrik, Su ve Gaz Sayaçları Tamir ve Ayar İstasyonlarına Dair Kriterler Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ \(Tebliğ No: ÖSGM/2010/13\)](#) (R.G. 17 Haziran 2010 – 27614)
- [Sağlık Bakanlığında Tampon, Hijyenik Ped, Göğüs Pedi, Çocuk Bezi ve](#)

[Benzeri Ürünlerin Üretimi, İthalatı ve Bildirim Esaslarına Dair Tebliğ](#)

(R.G. 17 Haziran 2010 – 27614)

- [Adalet Bakanlığında İlân](#)

(R.G. 11 Haziran 2010 – 27608)

- [Adalet Bakanlığında İlân](#)

(R.G. 16 Haziran 2010 – 27613)

 [İçindekilere dön](#)

Kanunlar

VETERİNER HİZMETLERİ, BİTKİ SAĞLIĞI, GIDA VE YEM KANUNU

Kanun No. 5996

Kabul Tarihi: 11/6/2010

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, gıda ve yem güvenilirliğini, halk sağlığı, bitki ve hayvan sağlığı ile hayvan ıslahı ve refahını, tüketici menfaatleri ile çevrenin korunması da dikkate alınarak korumak ve sağlamaktır.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Kanun, gıda, gıda ile temas eden madde ve malzeme ile yemlerin üretim, işleme ve dağıtımının tüm aşamalarını, bitki koruma ürünü ve veteriner tıbbî ürün kalıntıları ile diğer kalıntılar ve bulaşanların kontrollerini, salgın veya bulaşıcı hayvan hastalıkları, bitki ve bitkisel ürünlerdeki zararlı organizmalar ile mücadeleyi, çiftlik ve deney

hayvanları ile ev ve süs hayvanlarının refahını, zootekni konularını, veteriner sağlık ve bitki koruma ürünlerini, veteriner ve bitki sağlığı hizmetlerini, canlı hayvan ve ürünlerin ülkeye giriş ve çıkış işlemlerini ve bu konulara ilişkin resmî kontrolleri ve yaptırımları kapsar.

(2) Kişisel tüketim amaçlı birincil üretim ile kişisel tüketim amacıyla hazırlanan gıdalar bu Kanunun kapsamı dışındadır.

Tanımlar

MADDE 3- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

1) Ahşap ambalaj malzemesi: Ambalaj destek malzemesi dâhil bir malın korunması ya da taşınmasında kullanılan, kğıt ürünleri hariç ahşap veya ahşap ürünlerini,

2) Alıkoyma: Canlı hayvan ve ürünler ile ilgili bir karar verilinceye kadar, kontrol görevlisinin vereceği talimatlar doğrultusunda ürünlerin işletmecisi tarafından depolanması ve sahibi tarafından hayvanların muhafazası dâhil, hareketinin veya bunlara dokunulmasının kısıtlanması veya engellenmesini,

3) Bakanlık: Tarım ve Köyişleri Bakanlığını,

4) Balıkçılık rnleri: Canlı ift kabuklu yumuşakçalar, canlı denizkestaneleri, canlı gmlekliler ve canlı deniz karından bacaklıları ve bütün deniz memelileri, sürüngenler ve kurbağalar dışında kalan, doğadan veya yetiştiricilik yoluyla elde edilen, bütün deniz ve tatlı su hayvanlarının yenilebilir tüm biçimlerini, kısımlarını ve ürünlerini,

5) Birincil retim: Kesimine kadar çiftlik hayvanlarının üretilmesi, sağımı, bitkisel ürünlerin hasadı da dâhil olmak üzere birincil ürünlerin üretilmesi, yetiştirilmesi, avlanma, balıkçılık ve yabanî ürünlerin toplanmasını,

6) Birincil rnler: Toprakta ve hayvan yetiştiriciliğinden elde edilen ürünler ile avlanma ve balıkçılık yoluyla elde edilen ürünler dâhil birincil üretim ürünlerini,

7) Bitki: Canlı bitkiler ile bunların derin dondurulmamış meyve ve sebzeleri, yumrular, soğansular, soğanlar ve rizomlar, kesme çiçekler, yapraklı dallar, budama artığı yapraklar, yapraklar, bitki doku kültürleri, canlı polen, göz, kalem ve elik gibi canlılığını koruyan belirli parçaları ile dikim amaçlı olan botanik tohumlarını,

8) Bitki koruma ürünü: Kullanıcıya farklı formlarda sunulan, bitki ve bitkisel ürünleri zararlı organizmalara karşı koruyan veya bu organizmaların etkilerini önleyen, bitki besleme amaçlı olanlar dışında bitki gelişimini etkileyen, koruyuculara ilişkin özel bir düzenleme kapsamında bulunmayan ancak bitkisel ürünleri koruyucu olarak kullanılan, bitki ve bitki kısımlarının istenmeyen gelişmelerini kontrol eden veya önleyen, istenmeyen bitkileri yok eden, bir veya daha fazla aktif maddeyi veya aktif madde, sinerji yaratan veya güvenilirliği artıran maddeler gibi bileşenleri içeren preparatları,

9) Bitki pasaportu: Bitki sağlığı ile ilgili bu Kanun ve diğer ilgili mevzuat ile belirlenen bitki sağlığı standartlarının ve özel şartların karşılandığını gösteren, çeşitli bitki ve bitkisel ürünler için standart hâle getirilmiş, Bakanlıkça belirlenen usullere uygun olarak hazırlanan ve Bakanlık veya Bakanlıkça yetkilendirilenler tarafından düzenlenen resmî etiketi veya belirli ürünler için Bakanlıkça kabul edilen etiket dışındaki işareti,

10) Bitki sağlık sertifikası: Bitki ve bitkisel ürünlerin bu Kanunda belirtilen bitki sağlığı şartlarına uygun olduğunu gösteren belgeyi,

11) Bitkisel rn: Bitkisel orijinli, işlem görmemiş veya basit bir işlemden geçmiş, bitki tanımına girmeyen rnleri,

12) Bulaşan: Gıdaya kasten ilave edilmeyen ancak, gıdanın birincil üretim aşaması dâhil üretimi, imalatı, işlenmesi, hazırlanması, işleme tâbi tutulması, ambalajlanması, paketlenmesi, nakliyesi veya muhafazası ya da çevresel bulaşma sonucu gıdada bulunan, hayvan tüyü, böcek parçası gibi yabancı maddeler hariç olmak üzere her tür maddeyi,

13) ıkış: Malların Türkiye Gümrük Bölgesinden ıkışı ile ihracatı ve geçici ihracatı,

14) Çiftlik hayvanı: Et, süt, yumurta da dâhil olmak üzere gıda, deri, kürk, yün, tüy veya diğer ürünlerin temini için veya işgücü amacıyla insanlar tarafından yetiştirilen ve beslenen hayvanları,

15) Damızlık: Irkına, tipine ve verimine özgü özellikleri gösteren vasıflı ve belgeli hayvanları,

16) Denetim: Yem, gıda, hayvan refahı ve ıslahı, bitki ve hayvan sağlığı ile ilgili faaliyetlerin bu Kanun hükümlerine uygunluğunun tespiti amacıyla Bakanlık tarafından yapılan veya yaptırılan tüm işlemleri,

17) Doğrulama: İnceleme yapılarak ve objektif bulgular dikkate alınarak belirlenen şartların karşılanıp karşılanmadığının tespiti için yapılan kontrolü,

18) Don: At ve diğer memelilerde vücudu örten kıllara hâkim olan veya bu kıllardan çoğunluğa yakın kısmının müşterek olarak gösterdiği rengi,

19) Diğer maddeler: Bitki sağlığı açısından zararlı organizma taşıma riski bulunan, bitki ve bitkisel ürünler dışında kalan maddeleri,

20) Dikim: Bitkilerin büyümesi, üremesi ve çoğaltımını teminen bir ortama yerleştirilmesi işlemini,

21) Dikim amaçlı bitki: Dikili olan ve dikili olarak kalacak bitkiler veya şaşırtma işlemi yapılacak bitkiler ile dikili olmayan fakat sonrasında dikilecek olan bitkileri,

22) Ev ve süs hayvanı: Sahiplerinin ya da sahipleri adına sorumluluğunu almış kişilerin yanında bulunan, üçüncü bir şahsa satışı ya da devredilmesi amaçlanmayan arılar, kabuklu hayvanlar ve kümes hayvanları haricindeki omurgasızlar, amfibik hayvanlar, köpek, kedi, gelincik, süs balıkları, sürüngen, kemirgen, evcil tavşan ve tüm kuşları,

23) Faydalı organizma: Biyolojik evresinin herhangi bir dönemini zararlı organizma üzerinde geçiren ve bu organizmanın popülasyonunu sınırlayabilen parazitoit, parazit, predatör ve patojenleri,

24) Gıda: Doğrudan insan tüketimine sunulmayan canlı hayvanlar, yem, hasat edilmemiş bitkiler, tedavi amaçlı kullanılan tıbbî ürünler, kozmetikler, tütün ve tütün mamulleri, narkotik veya psikotropik maddeler ile kalıntı ve bulaşanlar hariç, insanlar tarafından yenilen, içilen veya yenilmesi, içilmesi beklenen işlenmiş, kısmen işlenmiş veya işlenmemiş her türlü madde veya ürün, içki, sakız ile gıdanın üretimi, hazırlanması veya muameleye tâbi tutulması sırasında kullanılan su veya herhangi bir maddeyi,

25) Gıda ile temas eden madde ve malzeme: Gıda maddeleri ile temasta bulunan veya bulunmak üzere üretilen her türlü madde ve malzemeyi,

26) Gıda işletmecisi: Kâr amaçlı olsun veya olmasın kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek veya tüzel kişiler tarafından gıdanın üretimi, işlenmesi ve dağıtımının herhangi bir aşamasında kontrolü altında yürütülen faaliyetlerin, mevzuat hükümlerine uygunluğundan sorumlu olan gerçek veya tüzel kişiyi,

27) Gıda kodeksi: Türk Gıda Kodeksini,

28) Giriş: Malların Türkiye Gümrük Bölgesine ve serbest bölgelere girişi, ithalatı ve transit rejimine tâbi tutulmasını,

29) Gözetim: Herhangi bir gıda veya yem işletmesinin, işletmecisinin veya bunların faaliyetlerinin dikkatli bir şekilde gözlemlenmesini,

30) Gözetim bölgesi: Hastalık çevresinde, koruma bölgesini de içine alacak biçimde, koruma bölgesi dışında hastalığın yayılmasını önlemek için gerekli ön tedbirlerin uygulandığı ve hastalığın etkileyebileceği tüm türlerin sağlık durumunun dikkatlice izlendiği bölgeyi,

31) Hayvan: Suda yaşayan hayvanlar, sürüngenler ve amfibik hayvanlar dâhil omurgalı ve omurgasız canlıları,

32) Hayvan sahibi: Hayvanların mülkiyet hakkını üzerinde bulunduran gerçek veya tüzel kişiyi,

33) Hayvansal ürün: İnsan tüketimine sunulan hayvansal gıda, hayvansal yan ürün ve üreme ürünleri dâhil tüm hayvansal ürünleri,

34) Hayvansal yan ürün: Yetiştiricilikte kullanılmayacak olan sperma, ovum, embriyo dâhil, insanlar tarafından tüketimi amaçlanmayan hayvan kökenli ürünler veya hayvanların bütün vücut veya parçaları ile artıklarını,

35) Hijyen: Tehlikenin kontrol altına alınması ve gıda ve yemlerin kullanım amacı dikkate alınarak, insan ve hayvan tüketimine uygunluğunun sağlanması için gerekli her türlü önlem ve koşulu,

36) İstenmeyen etki: Bir veteriner sağlık veya bitki koruma ürününün, etiket ve tanıtıcı bilgilerine uygun olarak kullanımı sonucu, hayvanlarda, insanlarda, bitkilerde veya çevrede görülen zararlı etkileri veya istenmeyen durumları,

37) İthalat: Malların, serbest dolaşıma giriş rejimi, gümrük antrepo rejimi, dâhilde işleme rejimi, gümrük kontrolü altında işleme rejimi ve geçici ithalat rejimi prosedürlerine tâbi tutulmasını,

38) İzleme: Bu Kanun kapsamındaki faaliyetlerin, bu Kanunla belirlenen esaslara uygunluk durumu hakkında genel bir görüş edinmeye yönelik, planlanmış bir dizi gözlem ve ölçümlerin yürütülmesini,

39) İzlenebilirlik: Üretim, işleme ve dağıtımın tüm aşamaları boyunca bitkisel ürünlerin, gıda ve yemin, gıdanın elde edildiği hayvanın veya bitkinin gıda ve yemde bulunması amaçlanan veya beklenen bir maddenin izinin sürülebilmesi ve takip edilebilmesini,

40) Kalıntı: Bitki koruma ürünü kullanımı sonucu, bitki, bitkisel ürünler ile yenilebilir hayvansal ürünlerin içinde, üzerinde veya çevrede bulunan, metabolitler ile yıkımlanma veya reaksiyon sonucunda oluşan ürünler dâhil bir ve birden fazla maddeyi veya hayvansal ürünlere geçerek insan sağlığı üzerinde olumsuz etki yaratma ihtimali bulunan farmakolojik etkili maddeler ve bunların metabolitleri veya diğer maddelerini,

41) Karantina: Hastalık veya zararlı organizmaların ülkeye girişini veya ülke içinde yayılmasını önlemek amacıyla, hayvan, hayvansal ürün, bitki, bitkisel ürün ve diğer maddeler ile bulaşma ihtimali bulunan madde ve malzemelerin kontrol altına alınmasını,

42) Kontrol görevlisi: Bakanlık tarafından resmî kontrol yetkisi verilen kişiyi,

43) Kordon: Hayvan hastalığı görülen alanın gözetim altında tutulması, giriş ve çıkışların kontrol altına alınmasını,

44) Koruma bölgesi: Hayvan hastalığının ve zararlı organizmanın yayılmasını önlemek amacıyla hastalık görülen alanın çevresinde oluşturulan ve gerektiğinde insan hareketlerinin kısıtlanması dâhil, canlı hayvan, bitki, hayvansal ve bitkisel ürünlerin hareketlerinin kısıtlandığı bölgeyi,

45) Korunmuş bölgeler: Bu Kanun kapsamında yer alan, bir veya birden fazla bölgede yerleşik olan, bir veya birden fazla zararlı organizmanın o bölge için endemik olmadığı, çevre koşulları söz konusu zararlı organizmanın yerleşmesine uygun olmasına rağmen, o bölgede yerleşmemesi için korunan veya bu bölgelerde bulunmalarına rağmen eradikasyona tâbi tutulan ve bu koşulların sağlandığı Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslara göre uygun sörvey sonuçları ile kanıtlanarak tanınan, düzenli ve sistematik olarak izlenen, söz konusu organizmanın o bölgede ortaya çıkması durumunda bildirim zorunlu olan ve özel önlem alınan bölgeleri,

46) Numune alma: Ürünün, ortamdaki alınanlar da dâhil üretim, işleme ve dağıtım aşamalarına ve hayvan ve bitki sağlığına ilişkin her tür maddenin mevzuata uygunluğunun doğrulanması amacıyla alınmasını,

47) Onay: Bu Kanun kapsamında onayı zorunlu olan faaliyetler ve ürünler için Bakanlıkça verilen izin veya ruhsatı,

48) Özel tıbbî amaçlı diyet gıdalar: Belli beslenme uygulamaları için hastaların diyetlerini düzenlemek amacıyla, özel olarak üretilmiş veya formüle edilmiş ve tıbbî gözetim

altında kullanılacak olan alışılmış gıda maddelerini veya bu gıda maddelerinin içinde bulunan belirli besin öğelerini veya metabolitlerini vücuda alma, sindirme, absorbe etme, metabolize etme veya vücuttan atma kapasitesi sınırlı, zayıflamış veya bozulmuş olan hastalar ya da diyet yönetimleri, yalnızca normal diyetin modifikasyonu ile veya diğer gıdalarla ya da her ikisinin de birlikte kullanımı ile sağlanmayan kişiler için hazırlanmış gıda maddelerini,

49) Pedigri: Soy kütüğüne kayıt edilen damızlıklarla safkan atların numara, isim, orijin, ırk, renk, eşkâl, cinsiyet, doğum tarihi, verim kayıtları, yetiştirici ve sahibi ile hayvanın cetlerine ait bilgileri ve verimlerini belirten belgeyi,

50) Perakende: Ana dağıtım merkezleri, hazır yemek hizmeti, işyeri ve kurum yemekhaneleri, restoranlar ve diğer benzeri gıda hizmetlerinin sunulduğu yerler, dükkânlar, toptan satış yerleri, süpermarket dağıtım merkezleri dâhil olmak üzere son tüketiciye satış ya da dağıtım noktasında gıdanın işlenmesi veya muameleye tâbi tutulması veya depolanmasını,

51) Piyasaya arz: Bu Kanun kapsamındaki her türlü ürünün, bedelli veya bedelsiz, piyasaya sunulmasını,

52) Resmî kontrol: Bu Kanun kapsamındaki faaliyetlerin bu Kanun hükümlerine uygunluğunun doğrulanması için, kontrol görevlilerinin, verilen yetki çerçevesinde gerçekleştirdikleri izleme, gözetim, denetim, muayene, karantina, numune alma, analiz ve benzeri kontrolleri,

53) Resmî veteriner hekim: Bu Kanun kapsamında verilen görevleri Bakanlık adına yapan Bakanlık personeli veteriner hekimi,

54) Risk: Sağlık üzerinde olumsuz etki yaratma ihtimali bulunan tehlike ile şiddeti arasındaki fonksiyonel ilişkiyi,

55) Risk analizi: Risk değerlendirmesi, risk yönetimi ve risk iletişimi olarak birbirleriyle bağlantılı üç bileşenden oluşan süreci,

56) Risk değerlendirmesi: Bilimsel olarak tehlikenin tanımlanması, tehlikenin niteliklerinin belirlenmesi, tehlikeye maruz kalmanın değerlendirilmesi ve risk unsurlarının belirlenmesini kapsayan süreci,

57) Risk iletişimi: Risk analizi sürecinde risk değerlendiricileri, risk yöneticileri ve diğer ilgili tarafların, tehlike, risk, riskle ilgili faktörler ve riskin algılanmasına ilişkin bilgi ve görüşler ile risk değerlendirmesi bulguları ve risk yönetimi kararlarının açıklamalarını da kapsayan bilgi ve düşüncelerin paylaşımını,

58) Risk yönetimi: Risk değerlendirmesi ve yasal faktörler göz önünde tutularak ilgili taraflarla istişare ile uygun olabilecek kontrol önlemlerine ilişkin alternatiflerin değerlendirilmesi, tercih edilmesi ve uygulanması sürecini,

59) Sağlık işareti: Sağlık işareti aranan ürünlerde resmî kontrollerin yapıldığını belirten işareti,

60) Sağlık koruma bandı: Dış ortama verilebilecek veya dış ortamdan gelebilecek olumsuz etkileri önlemek amacıyla ayrılan bölgeyi veya mesafeyi,

61) Sınır kontrol noktası: Sınır gümrük kapılarında yer alan gümrüklü yer ve sahalarda canlı hayvan ve hayvansal ürünler ile bitki ve bitkisel ürünlerin ülkeye girişinde kontrollerinin yapıldığı yeri,

62) Soy kütüğü: Pedigri düzenlemeye esas olacak bilgilerin düzenli olarak toplandığı veri tabanını,

63) Tağşiş: Bu Kanun kapsamındaki ürünlere temel özelliğini veren öğelerin ve besin değerlerinin tamamının veya bir bölümünün mevzuata aykırı olarak çıkarılmasını veya miktarının değiştirilmesini veya aynı değeri taşımayan başka bir maddenin, o madde yerine aynı maddeymiş gibi katılmasını,

64) Taklit: Bu Kanun kapsamındaki ürünlerin, şekil, bileşim ve nitelikleri itibarıyla yapısında bulunmayan özelliklere sahip gibi veya başka bir ürünün aynısıymış gibi göstermeyi,

65) Takviye edici gıdalar: Normal beslenmeyi takviye etmek amacıyla, vitamin, mineral, protein, karbonhidrat, lif, yağ asidi, amino asit gibi besin öğelerinin veya bunların dışında besleyici veya fizyolojik etkileri bulunan bitki, bitkisel ve hayvansal kaynaklı maddeler, biyoaktif maddeler ve benzeri maddelerin konsantre veya ekstraktlarının tek başına veya karışımlarının, kapsül, tablet, pastil, tek kullanımlık toz paket, sıvı ampul, damlalıklı şişe ve diğer benzeri sıvı veya toz formlarda hazırlanarak günlük alım dozu belirlenmiş ürünleri,

66) Tazminat: Tazminatlı hastalıklar ve zararlı organizmalar listesinde yer alan hastalık ve zararlı organizmalar nedeniyle tazminat ödenmesine karar verilen bitki ve hayvanlar ile zararlı organizma ve hastalığa bağlı olarak imhasına karar verilen ürün ve ekipmanların imha ve dezenfeksiyonu için ödenecek bedeli,

67) Tehlike: Sağlık bakımından olumsuz etki yaratma potansiyeli bulunan, gıda ve yemdeki biyolojik, kimyasal veya fiziksel etmenler ile gıda ve yemin durumu,

68) Tetkik: Faaliyetlerin ve ilgili sonuçların, planlanan düzenlemelere ve bu düzenlemelerin amaçlara ulaşmak için uygun olup olmadıklarını ve bu düzenlemelerin etkin bir şekilde uygulamaya konulup konulmadıklarını belirlemek için yapılan sistematik ve tarafsız incelemeyi,

69) Tıbbî olmayan veteriner sağlık ürünleri: Hayvana uygulanmak ya da hayvan için kullanılmak amacıyla tüm üretim aşamalarından geçerek kullanıma hazır hâle getirilmiş ilaç niteliğinde olmayan ürünleri,

70) Transit: Serbest dolaşımda bulunmayan canlı hayvan ve ürünlerin Türkiye Gümrük Bölgesi üzerinden geçerek yabancı bir ülkeden yabancı bir ülkeye, yabancı bir ülkeden Türkiye'ye, Türkiye'den yabancı bir ülkeye, bir iç gümrükten diğer bir iç gümrüğe sevkini,

71) Üreme ürünleri: Hayvanların üremesinde kullanılan sperma, ovum, embriyo ve kuluçkalık yumurtayı,

72) Üretim, işleme ve dağıtımın aşamaları: İthalat ve birincil üretim dahil, ürünün üretim, işleme, depolama, nakliye, nihai tüketiciye satışı veya arzını içeren herhangi bir aşamayı,

73) Ürün: Bitki, bitkisel ürün, gıda, gıda ile temas eden madde ve malzemeler, yem, hayvansal ürün, veteriner sağlık ürünü, bitki koruma ürünü ile ziraî mücadele alet ve makineleri ile ahşap ambalaj malzemesini,

74) Veteriner biyolojik ürünleri: Hayvanlarda aktif veya pasif bağışıklık oluşturmak, bağışıklığın seviyesini ölçmek veya hastalık teşhisi için hazırlanmış aşı, serum gibi ürünler ile teşhis kitlerini,

75) Veteriner ecza deposu: Sadece veteriner sağlık ürünlerinin toptan satışının yapıldığı, eczacı veya veteriner hekim sorumluluğunda faaliyet gösteren ecza depolarını,

76) Veteriner sağlık sertifikası: Hayvan ve hayvansal ürünlerin bu Kanunda belirlenen sağlık şartlarına uygun olduğunu gösteren, resmi veteriner hekim tarafından düzenlenen belgeyi,

77) Veteriner sağlık ürünleri: Veteriner tıbbî ürünleri ve tıbbî olmayan veteriner ürünlerini,

78) Veteriner tıbbî ürünleri: Hayvana uygulanmak ya da hayvan için kullanılmak amacıyla tüm üretim aşamalarından geçerek kullanıma hazır hâle getirilmiş etkin madde ihtiva eden ürünleri ve veteriner biyolojik ürünleri,

79) Yem: Hayvanların ağız yoluyla beslenmesi amacıyla kullanılan işlenmiş, kısmen işlenmiş veya işlenmemiş, yem katkı maddeleri dâhil her tür madde veya ürünü,

80) Yem işletmecisi: Kendi işletmesindeki hayvanlar için yemlerin üretimi, işlenmesi ve depolanması dâhil, kâr amaçlı olsun veya olmasın kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek veya tüzel kişiler tarafından yemin üretimi, ithalatı, ihracatı, işlenmesi, depolanması, nakliyesi ve pazarlanması ile ilgili kontrolü altında yürütülen faaliyetlerin mevzuat hükümlerine uygunluğundan sorumlu olan gerçek veya tüzel kişiyi,

81) Yetkilendirilmiş veteriner hekim: Bakanlıkta görevli veteriner hekimler dışında, verilecek resmî görevleri yürütmek üzere Bakanlık tarafından yetki verilen veteriner hekimi,

82) Zararlı organizma: Bitki veya bitkisel ürünlere zarar veren bitki, hayvan veya patojenik ajanların tür, streyn veya biyotiplerini,

83) Ziraî mücadele alet ve makineleri: Bitki koruma ürünlerinin uygulanmasında kullanılacak her türlü alet, araç-gereç, makine, cihaz, ekipman ile bunların aksam, parça ve teferruatını,

84) Zootekni: Hayvanların yetiştirilmesi, ıslahı, bakımı ve beslenmesi, üreme ve çoğalması ve belgelendirme ile ilgili uygulamaları, ifade eder.

İKİNCİ KISIM

Hayvan Sağlığı, Hayvan Refahı ve Zootekni

BİRİNCİ BÖLÜM

Bulaşıcı Hayvan Hastalıklarının Kontrolü ve Yükümlülükler, Hayvan Hastalık Tazminatı ve İnsanlar Tarafından Tüketilmesi Amaçlanmayan Hayvansal Yan Ürünler

Bulaşıcı hayvan hastalıklarının kontrolü ve yükümlülükler

MADDE 4- (1) Bulaşıcı hayvan hastalıklarının kontrolünde aşağıdaki esaslar uygulanır:

a) Bakanlık, ihbarı mecburî bir hastalığın varlığı veya şüphesi ya da yeni bir salgın durumunda, inceleme yapmak, teşhis etmek, gerekli kontrol ve koruma tedbirlerini almakla yükümlüdür.

b) Bakanlık, ihbarı mecburî bir hastalığın ortaya çıkması veya ortaya çıkma şüphesinin varlığı hâlinde, koruma ve gözetim bölgelerinin oluşturulması, hastalığın araştırılması ve hastalığın yayılmasının önlenmesi için gerekli kontrol, numune alma, teşhis ve diğer incelemeleri yapmaya, aşılama, hayvanların izole edilmesi veya itlaf ve imha edilmesi, hayvanların veya insanların hareketlerinin kısıtlanması veya yasaklanması amacıyla kordon konulması, suni tohumlama ve ıslah çalışmalarının durdurulması, hastalığın yayılmasına sebep olabilecek hayvansal ürün, yem, alet, ekipman ve bunun gibi bulaşık materyalin imhası da dâhil her türlü tedbiri almaya yetkilidir.

c) Bakanlık, (b) bendinde belirtilen tedbirlerin uygulanabilmesi için her türlü acil eylem planlarının hazırlanmasını ve uygulanmasını sağlar.

ç) İhbarı mecburî hayvan hastalıkları Bakanlıkça, tazminatlı hayvan hastalıkları ve tazminat oranları Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından belirlenir.

d) Bakanlık, yabancı bir ülkede hastalık çıkması durumunda, hastalığın türüne göre bu ülkenin tamamından veya belirli bir bölgesinden, canlı hayvanlar ile hayvansal ürünlerin ülkeye girişine ve transit geçişine tamamen veya kısmen sınırlama ve yasak getirebilir. Yasağın kapsamı, hastalığın seyrine göre daraltılabilir veya genişletilebilir.

(2) Bakanlık, hayvan hastalıkları ile ilgili ulusal veya bölgesel düzeyde kontrol ve eradikasyon programı uygular veya uygulatır.

(3) Bakanlık, hayvan hastalıkları bildirim sistemini kurar ve sistemin işletilmesini sağlar.

(4) Bakanlık, bazı hayvan türleri için özel izole bölgeler oluşturabilir, oluşturulan izole bölgelere bazı hayvan türlerinin girişine ve yetiştirilmesine yasaklama veya kısıtlama getirebilir.

(5) Bakanlık, Sağlık Bakanlığı ve konu ile ilgili diğer kurum ve kuruluşlar, işbirliği içerisinde, insan ve hayvan sağlığını korumak amacıyla, belirlenen zoonoz hastalık ve zoonotik etkenler ile antimikrobiyal direncin izlenmesi veya gıda yoluyla bulaşan zoonoz hastalıkların araştırılması için epidemiyolojik incelemeler yapılmasını, izleme planlarının hazırlanmasını ve uygulanmasını sağlar.

(6) Bir yerde bulaşıcı hayvan hastalığı ya da sebebi belli olmayan hayvan ölümlerinden haberdar olan ilgililer, durumu Bakanlığa ihbar etmekle yükümlüdür.

(7) Canlı hayvan ve hayvansal ürünlerin sahipleri, ithalatçıları, nakliyecileri ve satıcıları, Bakanlık tarafından istenen kayıtları tutmak, istendiğinde her türlü bilgi ve belgeyi vermek, kontrol ve denetim sırasında her türlü kolaylığı göstermekle yükümlüdür.

(8) İl özel idareleri ve belediyeler, hayvan hastalıkları ile mücadele ve kontrollerde Bakanlığa yardımcı olmakla yükümlüdür.

(9) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Hayvan hastalık tazminatı

MADDE 5- (1) Hayvanlarda herhangi bir tazminatlı hastalık tespit edilmesi sonucu resmî veteriner hekim veya yetkilendirilmiş veteriner hekim gözetiminde mecburî kesime tâbi tutulan veya itlaf edilen hayvanlar ile mezbahalarda tespit edilen tazminatlı hastalık nedeniyle imha edilen hayvanların bedelleri Bakanlar Kurulu tarafından belirlenen oranlarda, hastalık nedeniyle imha edilen hayvansal ürünlerin, yem, madde ve malzemelerin bedelleri ile imha, nakliye ve dezenfeksiyon masrafları Bakanlık tarafından sahiplerine tazminat olarak ödenir. Bakanlık her yıl, bütçe imkânları, hastalıklarla ilgili bilimsel veriler ile eradikasyon ve kontrol programlarına göre, tazminatlı hastalıklardan hangilerine tazminat ödemesi yapacağını, ödeme yapılacak yerleri ve uygulama zamanını belirler.

(2) İhbarı mecburî bir hastalığa karşı koruma sağlamak amacıyla, resmî veteriner hekim veya sorumluluğundaki yardımcı sağlık personeli ile yetkilendirilmiş veteriner hekim tarafından yapılan aşı ve serum uygulaması nedeniyle öldüğü resmî veteriner hekim raporu ile tespit edilen hayvanların bedelleri hayvan sahiplerine tazminat olarak ödenir.

(3) Sahipleri tarafından hasta oldukları Bakanlıkça belirlenen usullere göre bildirilmeyen veya hasta olduğu bilinerek satın alındığı tespit edilen hayvanlar, Bakanlıkça belirlenen belgeler bulunmaksızın nakledilen hayvanlar, Bakanlıkça uygulanması istenen test, tedavi ve aşıları yaptırılmayan hayvanlar ile kamu kurum ve kuruluşlarına ait hayvanlar için tazminat ödenmez.

(4) Tazminatlar, işletmenin bulunduğu mahallin rayiç bedelleri dikkate alınarak yerel kıymet takdir komisyonu tarafından belirlenir. Yerel kıymet takdir komisyonu, bir Bakanlık temsilcisi, mahallin mülkî idare amirinin belirlediği bir üye ile hayvan sahibinin konuyla ilgili sivil toplum kuruluşları temsilcileri arasından seçeceği bir üye olmak üzere üç kişiden oluşur.

(5) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir. Tazminatların ödenmesine ilişkin usul ve esasların belirlenmesinde Maliye Bakanlığının görüşü alınır.

İnsanlar tarafından tüketilmesi amaçlanmayan hayvansal yan ürünler

MADDE 6- (1) İnsanlar tarafından tüketilmesi amaçlanmayan hayvansal yan ürünlerin toplanması, taşınması, depolanması, muamele edilmesi, işlenmesi, imha edilmesi, piyasaya arz edilmesi, ithal veya ihraç edilmesi, transit taşınması ve kullanılması aşamalarında, insan ve hayvan sağlığına yönelik tehdit ve çevresel zararların önlenmesine ilişkin tedbirler Bakanlıkça ve mevzuatı gereği bu hususta yetki ve sorumlulukları bulunan Sağlık Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığınca alınır.

(2) İnsanlar tarafından tüketilmesi amaçlanmayan hayvansal yan ürünlerin depolanması, muamele edilmesi, işlenmesi ve bertaraf edilmesi yalnızca Bakanlık tarafından onay verilen işletmelerde yapılır.

(3) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

İKİNCİ BÖLÜM

Hayvanların Tanımlanması ve Kayıt Altına Alınması, Canlı Hayvanlar ve Hayvansal Ürünlerin Sevkleri ile Hayvan Satış Yerleri ve

Satışa İlişkin Sağlık Koşulları

Hayvanların tanımlanması ve kayıt altına alınması

MADDE 7- (1) Hayvan sahipleri ya da hayvan sahibi adına bakıcısı, Bakanlık tarafından tanımlatılması istenen hayvanları tanımlatmak, bu hayvanlarının ve işletmelerinin kayıtlarını yaptırmak, işletmelerine giren veya işletmelerinden çıkan, yeni doğan, ölen veya kesilen hayvanları Bakanlığa bildirmek ve bunlara ilişkin kayıtları muhafaza etmekle yükümlüdür.

(2) Hayvanların tanımlanmasında kullanılan kulak küpesi, mikroçip ve benzeri tanımlama araçlarının bedelleri ile Bakanlıkça belirlenen uygulama ücreti hayvan sahipleri veya bakıcıları tarafından uygulayıcılara ödenir.

(3) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Canlı hayvanlar ve hayvansal ürünlerin sevkleri ile hayvan satış yerleri ve satışa ilişkin sağlık koşulları

MADDE 8- (1) Canlı hayvan ve hayvansal ürünlerin sevklerine ilişkin hususlar ile canlı hayvan ticareti yapanlar, nakliyeciler ve nakil ile ilgili şartlar ve bunlara ilişkin işlemler Bakanlıkça belirlenir. Bu hususlarla ilgili Bakanlıkça belirlenen şartlara uyulması zorunludur.

(2) Hayvancılık işletmelerinden doğrudan yapılan satışlar hariç hayvanların alım ve satımları, ruhsatlı hayvan pazarı, borsalar ve Bakanlıktan izinli hayvan panayırlarında, ev ve süs hayvanlarının alım ve satımları ise, ruhsatlı ev ve süs hayvanı satış yerlerinde yapılır.

(3) Hayvan satış yerleri ve satışa ilişkin sağlık koşulları ile kurbanlık hayvan satış yerlerine ilişkin hususlar Bakanlıkça belirlenir.

(4) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hayvan Refahı ve Zootekni

Hayvan refahı

MADDE 9- (1) Hayvan sahipleri veya bakımından sorumlu kişiler, hayvan refahının sağlanması amacıyla, hayvanların barınma, bakım, beslenme, sağlık ve diğer ihtiyaçlarını karşılamak, sorumluluklarındaki hayvanların insan, hayvan ve çevre sağlığı üzerinde oluşturabilecekleri olumsuz etkilere karşı gerekli önlemleri almakla yükümlüdür.

(2) Hayvanların kesimi ve hastalık kontrolü amacıyla itlafi, hayvanlarda heyecan, acı ve ıstırap oluşturmadan, uygun araçlar kullanılarak yerine getirilir.

(3) Hayvanlara ötenazi yapmak yasaktır. Ancak,

a) Hayvanlara acı ve ıstırap çektiren veya iyileşme durumu bulunmayan hastalık durumlarında,

b) Akut bulaşıcı bir hayvan hastalığının önlenmesi ya da eradikasyonu amacıyla veya insan sağlığı için risk oluşturan durumlarda,

c) Davranışları insan ve hayvanların hayatı ve sağlığı için tehlike teşkil eden ve olumsuz davranışları kontrol edilemeyen durumlarda,

veteriner hekim tarafından ötenazi yapılmasına karar verilebilir. Ötenazi işlemi veteriner hekim tarafından veya veteriner hekim gözetiminde yapılır.

(4) Hayvanların barınma, nakil, kesim öncesi ve kesimi sırasındaki hayvan refahı esasları Bakanlıkça belirlenir. Hayvan kesimlerinin Bakanlıktan onaylı kesim yerlerinde yapılması zorunludur.

(5) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.

Zootekni

MADDE 10- (1) Bakanlık, hayvan ıslahı, hayvan gen kaynaklarının korunması, geliştirilmesi, damızlık amaçlı hayvanların yetiştirilmesi, kayıt altına alınması, ön soy kütüğü ve soy kütüklerinin oluşturulması ve belgelendirilmesi gibi zootekni konularında düzenleme

yapmaya, hayvan yarışları düzenlemeye, yurt içinde ve yurt dışında düzenlenen hayvan yarışları üzerine yurt içinden ve yurt dışından müşterek bahis kabul etmeye yetkilidir.

(2) Damızlık hayvan yetiştiricileri, damızlık hayvanlar ile ilgili Bakanlıkça talep edilen kayıtları tutmak ve istenildiğinde Bakanlığa bildirmek zorundadır.

(3) Hayvanların üremesinde kullanılan sperma, ovum, embriyo, damızlık yumurta, ipek böceği tohumu, larva ve oğul gibi ürünleri üretenler, depolayanlar ve dağıtanlar Bakanlıktan izin almak zorundadır. Üreme ürünlerinin uygulanmasına ilişkin esaslar Bakanlıkça belirlenir.

(4) Bakanlık, damızlık hayvanların ve üreme ürünlerinin genetik özelliklerinin değerlendirilmesi, performanslarının izlenmesi ve sağlık şartları ile ilgili usul ve esasları belirler.

(5) Bakanlık, hayvan gen kaynaklarının korunmasına yönelik tedbirleri alır, uygular veya uygular.

(6) Gerçek veya tüzel kişiler, hayvan gen kaynaklarının korunması, ıslahı, geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve pazarlama amacına yönelik özel hukuk hükümlerine tabi birlikler şeklinde organizasyonlar kurabilir. Bu organizasyonlar, 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununa göre kurulan kooperatiflere sağlanan her türlü vergi ve harç muafiyetinden aynı koşullarla yararlanır. Bakanlık, hayvan gen kaynaklarının korunması, ıslahı, geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve belgelendirme gibi konularda bu organizasyonlarla işbirliği yapabilir ve bunların bu Kanun kapsamındaki faaliyetlerini kontrol eder. Birlikler; merkez birliği şeklinde örgütlenebilir ve ihtiyaç duyduğu yerlerde şube açabilir, asli görevlerini yürütmek üzere teknik ve sağlık personeli çalıştırabilir. Bakanlık; birliklere teknik hizmetler, sağlık hizmetleri ve eğitim konusunda gerektiğinde aynî ve nakdî destek verebilir, birliklerin personel ve tesislerinden yararlanma talebinde bulunabilir.

(7) Bakanlık, hayvan ırklarının tescili ile ilgili iş ve işlemleri belirler ve yürütür. Tescil edilen hayvanların sınaî mülkiyet hakları bunları tescil ettiren gerçek ve tüzel kişilere veya onların kanunî temsilcilerine aittir.

(8) Damızlık, yarış ve gösteri amaçlı hayvanların belgelendirilmesi zorunludur. Belgelen-dirmeye ilişkin esaslar, iş ve işlemler ile belge modelleri Bakanlıkça belirlenir. Yarış ve gösteri belgesi bulunmayan hayvanlar yarışlara katılamaz ve gösteri amaçlı kullanılamaz.

(9) Damızlık belgesi ve soy kütüğü kaydı bulunan ve yetiştirmede kullanılan hayvanlar damızlık özelliğini sürdürdüğü sürece amacı dışında kullanılamaz. Bu hayvanlar gerektiğinde kurulan komisyon marifetiyle bedeli ödenmek üzere Bakanlıkça satın alınır.

(10) Gebe olarak ithal edilen safkan kısraklardan doğan tayların soy kütüğüne kaydı için, gebe kısrakın kendi ırkından bir aygırla tohumlandığını gösteren menşe ülke yetkili makamlarınca verilmiş bir aşım sertifikası istenir. Safkan olmayan atlar, soy kütüğüne kayıt edilmemiş safkan Arap ve İngiliz ana ve babadan doğan taylar, kendi ırkının özelliklerini göstermeyeceği anlaşılan iyi gelişmemiş ve safkan özelliklerinden önemli sapma gösteren taylar ile Bakanlıkça belirlenen diğer özellikler ve şartları taşımayan taylar soy kütüğüne kayıt edilmez ve bunlara pedigrî verilmez.

(11) Soy kütüğüne kayıt edilip damızlık belgesi ya da pedigrisi verilen atların, lüzum görüldüğünde Bakanlıkça görevlendirilen uzman heyetçe kan grubu ve/veya DNA testleri ile ana-baba doğrulaması ve morfolojik yönden muayeneleri yapılabilir. Test ve muayeneler neticesinde, safkan olmadıkları tespit edilenlerin ve yavrularının soy kütüğü kayıtları iptal edilir ve pedigrileri geri alınır. Bu hayvanlardan doğacak yavrulara damızlık belgesi ya da pedigrî verilmez.

(12) Türkiye soy kütüklerine kayıtlı ve pedigrili safkan Arap veya İngiliz ana ve babadan Türkiye'de doğan kendi ırk vasıflarını haiz tayların, doğum gününden itibaren üç ay içinde, yabancı ülkelere ithal edilen safkan Arap ve safkan İngiliz atların gümrük girişlerinden itibaren iki ay içinde soy kütüğüne kaydedilmesi, Bakanlığa müracaat edilerek, Bakanlıkça belirlenen evraklarının teslimi ve muayene ettirilmesi şarttır.

(13) Soy kütüğüne kayıtlı atların sahip değişiklikleri bir ay, don değişiklikleri oniki ay içinde ilgili makamlara bildirilerek pedigrilerine işletilir. Ölen atların pedigrilerinin, sahipleri tarafından iki ay içinde Bakanlığa iade edilmesi zorunludur.

(14) Hayvan sahibinin, ölen hayvanına ait damızlık belgesini ölüm tarihinden itibaren iki ay içinde iade etmesi ve hayvanın başka bir şahsa satılması hâlinde satış tarihinden itibaren bir ay içinde alıcı tarafından değişikliğin soy kütüğüne ve pedigrisine işletilmesi zorunludur.

(15) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Veteriner Hizmetleri ile İlgili Faaliyet Onayları

Veteriner hizmetleri ile ilgili faaliyet onayları

MADDE 11- (1) Bu Kanun kapsamında faaliyet gösteren muayenehane, klinik, poliklinik, hayvan hastanesi, ev ve süs hayvanı satış yerleri, hayvan eğitim ve barınma yerleri, otel hizmeti veren hayvan bakımevleri, hayvan pazar ve borsaları, damızlık kümes ve kuluçkahaneler, hayvan hastalıkları teşhis, analiz ve üretim laboratuvarları ile deney hayvanı üretici ve tedarikçileri Bakanlıktan onay almak ve istenen kayıtları tutmakla yükümlüdür.

(2) Birinci fıkra kapsamındaki muayenehane, klinik ve polikliniklerin açılması için yalnızca veteriner hekimlere onay verilir.

(3) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Veteriner Sağlık Ürünleri

BİRİNCİ BÖLÜM

Veteriner Sağlık Ürünlerinin Onayı, Üretimi ve Sahibinin Sorumlulukları, Toptan ve Perakende Satışı, Tanıtımı ve Uygulanması

Veteriner sağlık ürünlerinin onayı, üretimi ve sahibinin sorumlulukları

MADDE 12- (1) Veteriner sağlık ürünlerinin üretimi, ithalatı, ihracatı, kullanımı, ambalajlanması, etiketlenmesi, tanıtımı, nakliyesi, depolanması, reçeteli ya da reçetesiz satışı, onayı, kontrolü ve teminine ilişkin işlemler Bakanlık tarafından belirlenir.

(2) Veteriner tıbbî ürünlerinin üretimi, ithalatı, ihracatı ve piyasaya arzı için Bakanlıktan onay alınması zorunludur. Onaya ilişkin bilgilerin gizliliği esastır.

(3) Veteriner sağlık ürünlerinin onayını, kimyager, kimya mühendisi, eczacı veya veteriner hekim olan gerçek kişiler veya bu kişilerden birini istihdam eden tüzel kişiler alabilir. Bunlardan, veteriner biyolojik ürünlerin onayını, sadece veteriner hekimler ve veteriner hekim istihdam eden tüzel kişiler alabilir.

(4) Bakanlık, insan, hayvan ve çevreye olan olumsuz etkileri sebebiyle, bazı maddelerin veteriner sağlık ürünleri üretiminde kullanılmalarını veya hayvanlara uygulanmalarını tamamen veya kısmen yasaklayabilir, kısıtlayabilir ya da kullanımını belirli esaslara bağlayabilir.

(5) Orijinal veteriner tıbbî ürünlerinin ilk onayı tarihinde belirlenen geçerlilik süresi dolmadan veya hak sahibinden izin alınmadan jenerik veteriner tıbbî ürünler piyasaya arz edilemez.

(6) Bakanlık, hayvan sağlığını tehdit eden bir hastalığın ortaya çıkması durumunda, bu hastalığa karşı kullanılan onaylı veteriner tıbbî ürünleri bulunmadığında veya ihtiyacın karşılanmadığı durumlarda, uygun gördüğü tıbbî ürünlerin kullanımına geçici olarak izin verebilir.

(7) Veteriner tıbbî ürünlerinin üretimi, onay verilen üretim yerlerinde, onaya esas şartlara ve farmasötik şekil ve yöntemlere göre yapılır. Ancak, Sağlık Bakanlığından onaylı

üretim yerlerinde, Bakanlığa bildirimde bulunmak şartıyla, verilen onay doğrultusunda veteriner biyolojik ürünler hariç veteriner tıbbî ürün üretimi yapılabilir.

(8) Veteriner sağlık ürünleri, veteriner hekimler, eczacılar, kimya mühendisleri veya kimyagerlerin sorumluluğunda üretilir. Bu ürünlerin kalite kontrolü, Bakanlık tarafından uygun görülen laboratuvarlarda bu fıkrada belirtilen meslek mensupları tarafından yapılır. Veteriner biyolojik ürünlerin üretim ve kalite kontrolleri ile veteriner sağlık ürünlerinin etkinlik ve güvenlik değerlendirme çalışmaları veteriner hekimler tarafından yapılır.

(9) Veteriner biyolojik ürün üretilen yerlerde, sağlık koruma bandı uygulanır.

(10) Bakanlıkça, üretim koşullarına ve onaya esas dosyasındaki ürün standartlarına uymadığı tespit edilen veteriner tıbbî ürünleri hatalı kabul edilir. Hatalı veya son kullanma tarihi geçen veteriner tıbbî ürünlerin piyasaya arz edilmesi ve kullanımı yasaktır. Piyasaya arz edilmiş, hatalı veteriner tıbbî ürünleri, onay sahipleri tarafından piyasadan toplanmak zorundadır. Hatası giderilemeyecek ürünler, masrafı sahibine ait olmak üzere derhal imha ettirilir. Veteriner biyolojik ürünler dışındaki hatalı veteriner tıbbî ürünlerin, hatası giderilebildiği takdirde, piyasaya yeniden arzına izin verilebilir.

(11) Onay koşullarının değişmesi, ürünün beklenen etkiyi göstermemesi veya istenmeyen etkilerin görülmesi, onaya esas formül ve spesifikasyonlarına uyulmaması gibi hususların tespiti hâlinde, veteriner tıbbî ürünlerinin onayı askıya alınabilir veya iptal edilebilir.

(12) Veteriner tıbbî ürün onay sahibi, ürününün etkin, güvenilir ve öngörülen kalitede olması ile uygun şartlarla dağıtımından sorumludur. Onay verilmiş veteriner tıbbî ürünün kullanımında istenmeyen etkilerinin ortaya çıkması durumunda, onay sahibinin sorumluluğu ortadan kalkmaz.

(13) Veteriner tıbbî ürün onay sahibi, belirlenen kayıtları tutmak, her türlü değişikliği bildirmek, talep edilen bilgi ve belgeyi zamanında Bakanlığa vermek zorundadır.

(14) İthal edilecek veteriner tıbbî ürünlere ilişkin şartlar Bakanlıkça belirlenir.

(15) Yurt dışından bağışlanan veya araştırma, test ve onay işlemlerinde kullanılacak veteriner sağlık ürünleri ve ham maddelerinin yurda girişine ilişkin şartlar Bakanlıkça belirlenir. Bu ürünler hiç bir şekilde ticarete konu olamaz.

(16) Ülkemizdeki hayvanlara uygulanmak üzere ithal edilecek veteriner biyolojik ürünlerdeki suşlar, ülkemizde bulunan hastalık yapan antijenik suşlarla uyumlu olmak zorundadır.

(17) Tıbbî olmayan veteriner sağlık ürünlerinin üretimi, ithalatı, ihracatı, kullanımı, ambalajlanması, etiketlenmesi, tanıtıcı bilgileri, tanıtımı, depolanması, piyasaya arzı, reçeteli ya da reçetesiz satışı ve kontrolü Bakanlıkça belirlenir.

(18) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.

Veteriner tıbbî ürünlerinin toptan ve perakende satışı, tanıtımı

MADDE 13- (1) Veteriner biyolojik ürünler dışındaki veteriner tıbbî ürünlerinin toptan satışı, ecza depoları veya veteriner ecza depoları kanalıyla, perakende satışları ise eczaneler, veteriner muayenehane, klinik, poliklinik ve hayvan hastaneleri kanalıyla yapılır. Ancak, Bakanlıkça izin verilmiş süs kuşları ile akvaryum ve egzotik süs hayvanlarını satan işyerlerinde, veteriner biyolojik ürünler dışındaki sadece bu hayvanlara mahsus olan veteriner tıbbî ürünler satılabilir. Veteriner biyolojik ürünlerin satışına ilişkin hususlar Bakanlıkça belirlenir.

(2) Veteriner tıbbî ürünlerini depolayanlar, toptan ve perakende ticaretini yapanlar, alış ve satış ile ilgili kayıtları tutmak, Bakanlığın belirlediği uygun şartlarda muhafaza etmek ve denetimlerde her türlü kolaylığı göstermek zorundadır.

(3) Psicotropik ve narkotik veteriner tıbbî ürünleri, bu Kanun hükümlerine ilave olarak uyuşturucularla ilgili özel kanunlara da tâbidir. Bu ürünler sadece klinisyen veteriner

hekimlere, veteriner fakültelerinin ilgili birimlerine satılabilir, sadece veteriner hekimler tarafından uygulanır ve Bakanlığın izni olmadıkça devredilemez ve satılamaz. Bu ürünler için azaltılmış olsa dahi tanıtım numunesi hazırlanamaz.

(4) Veteriner sağlık ürünlerinin tanıtımına ilişkin düzenlemeler Bakanlıkça belirlenir. Ancak, psikotropik ve narkotik etkili veteriner tıbbî ürünlerinin kitlesel iletişim vasıtalarıyla hatırlatıcı ya da bilgilendirici tanıtımı yapılamaz.

(5) Veteriner sağlık ürünlerinin ambalajında satış fiyatının belirtilmesi zorunludur. Bakanlık, ülke ihtiyaçları, piyasa koşulları, kamu yararı ve hizmetin gereklerini dikkate alarak gerektiğinde satış fiyatlarını belirleyebilir.

(6) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.

Veteriner tıbbî ürünlerin uygulanması

MADDE 14- (1) Veteriner hekim, uygulayacağı veya tavsiye edeceği, reçeteye tâbi veteriner tıbbî ürünler ve terkipler için, reçete düzenlemek, belirlenen kayıtları tutmak ve talep edildiğinde Bakanlığa sunmak zorundadır.

(2) Veteriner tıbbî ürünler, kullanıma arz edilen hâliyle, etiket ve prospektüs bilgilerine göre uygulanır. Buna aykırı uygulamalarda sorumluluk, uygulayana ve uygulanmasına izin verene aittir.

(3) Veteriner biyolojik ürünleri, veteriner hekim veya yardımcı sağlık personeli tarafından uygulanır. Bakanlığın programlı veya projeli çalışmaları için uygulayıcılara, hayvan sahipleri tarafından Bakanlıkça belirlenen uygulama ücreti ödenir.

(4) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Bitki Sağlığı

BİRİNCİ BÖLÜM

Zararlı Organizmaların Kontrolü ve Yükümlülükler,

Bitki Hastalık ve Zararlıları Tazminatı,

Kayıt ve Bitki Pasaportu

Zararlı organizmaların kontrolü ve yükümlülükler

MADDE 15- (1) Bitki ve bitkisel ürünlerde zarar yapan organizmaların yurt içine girişi veya yurt içinde yayılmasını engellemek için aşağıdaki esaslar uygulanır:

a) Bakanlık, bitki ve bitkisel ürünler ile zararlı organizma taşıma ihtimali bulunan diğer maddeler ile ilgili inceleme, teşhis, gerekli kontrol ve koruma tedbirlerini almakla yükümlüdür.

b) Bakanlık, herhangi bir bölgede zararlı organizma şüphesi veya zararlı organizmanın salgın hâlinde ortaya çıkması durumunda, zararlı organizmaların yayılmasının önlenmesi için, ekim ve dikimin yasaklanması veya sınırlanması, bitki, bitkisel ürün ve diğer maddelerin naklinin ve satışının yasaklanması ile imhası dâhil her türlü tedbiri almaya, uygulamaya veya uygulatmaya yetkilidir.

c) Bakanlık, zararlı organizmalarla ilgili olarak ulusal ve bölgesel düzeyde yıllık kontrol ve mücadele programı ile acil eylem planı hazırlanması ve uygulanmasını sağlar. Karantinaya tâbi zararlı organizmalar listesi Bakanlıkça belirlenir.

ç) Bakanlık yabancı bir ülkede herhangi bir zararlı organizma görülmesi ve ülkemiz için risk teşkil etmesi durumunda, zararlı organizmanın türüne göre bu ülkenin tamamından veya belirli bir bölgesinden, bulaşmaya neden olabilecek bitki ve bitkisel ürünlerin ülkeye girişine ve transit geçişine, tamamen veya kısmen sınırlama veya yasak getirebilir. Sınırlama ve yasak kapsamı daraltılabilir veya genişletilebilir.

(2) Zararlı organizmalara karşı yapılacak mücadelenin esasları Bakanlıkça belirlenir. Mücadelenin Bakanlıkça belirlenen esaslara göre yapılması zorunludur.

(3) Devlet ormanlarında bulunan zararlı organizmalarla yapılacak mücadele hizmetleri Bakanlıkça belirlenen esaslara göre, Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından yapılır. Zararlı organizmalarla yapılacak mücadelenin hem orman hem tarım sahalarını ilgilendirmesi hâlinde, mücadele bu Kanun hükümleri çerçevesinde Bakanlık ile Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından işbirliği hâlinde yürütülür.

(4) Bakanlık zararlı organizmalarla ilgili bildirim sistemini kurar ve işletilmesini sağlar.

(5) Bir yerde zararlı organizmanın salgın hâlinde ortaya çıkmasından haberdar olanlar Bakanlığa ihbar etmekle yükümlüdür.

(6) Bakanlık, bazı zararlı organizmalar için özel koruma veya karantina bölgeleri oluşturabilir, oluşturulan bu bölgelerde bazı zararlı organizmalarla bulaşık bitki ve bitkisel ürünlerin giriş ve çıkışına yasaklama veya kısıtlama getirebilir, temiz alanlar için korunmuş bölgeler ilan edebilir ve bu bölgelerle ilgili izleme yapabilir.

(7) Bakanlık, işlenmiş olsa dahi bitki ve bitkisel ürünler dışında kalan, bünyesinde zararlı organizma taşıma riski bulunan diğer maddeler için de bitki sağlığı ile ilgili önlemleri almaya, uygulamaya ve uygulatmaya yetkilidir.

(8) Zararlı organizma mücadelesinde kullanılacak faydalı organizmaları üretenler, ithalatını yapanlar, piyasaya arz edenler ve kullananlar Bakanlıkça belirlenen esaslara uymak zorundadır.

(9) Ambalaj malzemesi olarak kullanılacak ahşap ambalaj malzemelerinden onay alınması gerekenler Bakanlıkça belirlenir. Belirlenen ahşap ambalaj malzemelerini üretecekler Bakanlıktan onay almak zorundadır.

(10) Ticarî olarak fidan, fide, çelik, tohum, yumru, soğan gibi üretimde kullanılacak her türlü bitki yetiştiriciliğini yapanlar Bakanlıktan onay almak ve yetiştirme süresince Bakanlıkça belirlenen esaslara uymak zorundadır.

(11) Bakanlıkça mücadelesi istenen zararlı organizmaların tespit edildiği yerlerde, ilgililerin Bakanlıkça talep edilen önlemleri almaları ve mücadeleyi yapmaları zorunludur.

(12) Zararlı organizma ile mücadeleyi, ticarî amaçla yapmak isteyen gerçek ve tüzel kişiler Bakanlıktan onay almak zorundadır.

(13) Belediyeler ve il özel idareleri zararlı organizmalara karşı yapılacak mücadele ve kontrollerde Bakanlığa yardımcı olmak zorundadır.

(14) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.

Bitki hastalık ve zararlıları tazminatı

MADDE 16- (1) Bitki ve bitkisel ürünlerde tazminata tâbi hastalık ve zararlıları ile tazminat oranları Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından belirlenir.

(2) Bakanlık tarafından ekim ve dikimin kısıtlandığı veya yasaklandığı alanlarda üretim yapanlar, Bakanlık tarafından belirlenmiş esaslara aykırı olarak üretim yapanlar, gerçeğe aykırı beyanda bulunanlar ile kamu kurum ve kuruluşlarına ait ürünler için tazminat ödenmez.

(3) Bitki hastalık ve zararlıları nedeniyle imha edilen ürünlerin tazminata esas değerleri, mahallin rayiç bedelleri dikkate alınarak yerel kıymet takdir komisyonu tarafından belirlenir. Yerel kıymet takdir komisyonu, bir Bakanlık temsilcisi, mahallin mülkî idare amirinin belirlediği bir üye ile ürün sahibinin konuyla ilgili sivil toplum kuruluşları temsilcileri arasından seçeceği bir üye olmak üzere üç üyeden oluşur.

Kayıt ve bitki pasaportu

MADDE 17- (1) Bakanlıkça belirlenen zararlı organizma taşıyıcısı olabilecek bitki, bitkisel ürün ve diğer maddeleri üreten, ithal eden, depolayan ve ticaretini yapanlar, kayıt ile ilgili Bakanlıkça belirlenen esaslara uymak ve kayıtlarını yaptırmak zorundadır.

(2) Bakanlıkça belirlenen bitki, bitkisel ürün ve diğer maddelerin dolaşımında bitki pasaportu bulundurulması zorunludur. Bitki pasaportu ile ilgili her türlü düzenlemeyi yapmaya Bakanlık yetkilidir.

(3) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.

İKİNCİ BÖLÜM

Bitki Koruma Ürünleri ile Ziraî Mücadele Alet ve Makinelerinin Onayı, Üretimi ve Sahibinin Sorumlulukları, Toptan ve Perakende Satışı, Tanıtımı ve Uygulanması

Bitki koruma ürünleri ile ziraî mücadele alet ve makinelerinin onayı ve üretimi

MADDE 18- (1) Bitki koruma ürünleri, ziraî mücadele alet ve makineleri ile zararlı organizma mücadelesinde kullanılan diğer ürünlerin üretimi, ithalatı, kullanımı, ambalajlanması, etiketlenmesi, tanıtımı, nakliyesi, depolanması, reçeteli ya da reçetesiz satışı, onayı, kontrolü ve teminine ilişkin işlemler Bakanlık tarafından belirlenir.

(2) Bitki koruma ürünleri ile ziraî mücadele alet ve makinelerinin üretimi, ithalatı ve piyasaya arzı için Bakanlıktan onay alınması zorunludur. Bitki koruma ürünlerinin onaylanmasına ilişkin esaslar Bakanlıkça belirlenir. Onaya ilişkin bilgilerin gizliliği esastır.

(3) Bakanlık, insan, hayvan, bitki ve çevreye olan olumsuz etkileri sebebiyle, bazı maddelerin bitki koruma ürünleri üretiminde kullanılmalarını, tüm bitkilere ya da belli bir bitki grubuna uygulanmalarını yasaklayabilir, kısıtlayabilir ya da kullanımına ancak belli esaslara bağlı olarak izin verebilir.

(4) Orijinal bitki koruma ürünlerinin ilk onayı tarihinde belirlenen geçerlilik süresi dolmadan veya hak sahibinden izin alınmadan jenerik bitki koruma ürünleri piyasaya arz edilemez.

(5) Bakanlık, bitkisel üretimi tehdit eden bir zararlı organizmanın ortaya çıkması durumunda, bu zararlı organizmaya karşı kullanılan onaylı bitki koruma ürünleri bulunmadığında veya ihtiyacın karşılanamadığı durumlarda, uygun gördüğü bitki koruma ürünleri kullanımına geçici olarak izin verebilir.

(6) Bitki koruma ürünlerinin üretimi, onay verilen üretim yerlerinde, onaya esas şartlara ve formülasyon şekil ve yöntemlerine göre yapılır.

(7) Bitki koruma ürünleri, ziraat mühendisleri, kimya mühendisleri veya kimyagerlerin sorumluluğunda üretilir. Bu ürünlerin kalite kontrolü, Bakanlık tarafından uygun görülen laboratuvarlarda bu fıkrafta belirtilen meslek mensupları tarafından yapılır.

(8) Bakanlıkça, üretim koşullarına ve onaya esas dosyasındaki ürün standartlarına uymadığı tespit edilen bitki koruma ürünleri hatalı kabul edilir. Hatalı veya son kullanma tarihi geçen bitki koruma ürünlerinin piyasaya arz edilmesi ve kullanımı yasaktır. Piyasaya arz edilmiş, hatalı bitki koruma ürünleri, onay sahipleri tarafından piyasadan toplanmak zorundadır. Hatası giderilemeyecek ürünler, masrafı sahibine ait olmak üzere derhal imha ettirilir. Hatalı bitki koruma ürünlerinin, hatası giderilebildiği takdirde, piyasaya yeniden arzına izin verilebilir.

(9) Onay koşullarının değişmesi, ürünün beklenen etkiyi göstermemesi veya istenmeyen etkilerin görülmesi, onaya esas spesifikasyonuna uyulmaması gibi hususların tespiti hâlinde bitki koruma ürünlerinin onayı askıya alınabilir veya iptal edilebilir.

(10) Bitki koruma ürünü onay sahibi, ürününün etkin, güvenilir ve öngörülen kalitede olması ile uygun şartlarla dağıtımından sorumludur. Onay verilmiş bitki koruma ürününün kullanımında istenmeyen etkilerinin ortaya çıkması durumunda, onay sahibinin sorumluluğu ortadan kalkmaz.

(11) Bitki koruma ürününün onay sahibi, belirlenen kayıtları tutmak, her türlü değişikliği bildirmek, talep edilen bilgi ve belgeyi zamanında Bakanlığa vermek zorundadır.

(12) Yurt dışından bağışlanan veya araştırma, test ve onay işlemlerinde kullanılacak bitki koruma ürünleri ve ham maddeleri ile ziraat mücadelesinde kullanılan alet ve makinelerinin yurda girişine ilişkin şartlar Bakanlıkça belirlenir. Bu ürünler hiç bir şekilde ticarete konu olamaz.

(13) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.

Bitki koruma ürünlerinin toptan ve perakende satışı ile tanıtımı

MADDE 19- (1) Bitki koruma ürünleri ile zararlı organizma mücadelesinde kullanılan diğer ürünlerin toptan satışı, toptancı bayiler, perakende satışlar ise perakendeci bayiler tarafından yapılır. Ziraat mücadelesinde kullanılan alet ve makinelerinin satışına ilişkin hususlar Bakanlıkça belirlenir.

(2) Bitki koruma ürünlerini depolayanlar, toptan ve perakende ticaretini yapanlar, alış ve satış ile ilgili kayıtları tutmak, Bakanlığın belirlediği uygun şartlarda muhafaza etmek ve denetimlerde her türlü kolaylığı göstermek zorundadır.

(3) Onaylı bitki koruma ürünlerinin tanıtımına ilişkin düzenlemeler Bakanlıkça belirlenir.

(4) Bitki koruma ürünlerinin ambalajında satış fiyatının belirtilmesi zorunludur. Bakanlık, ülke ihtiyaçları, piyasa koşulları, kamu yararı ve hizmetin gereklerini dikkate alarak gerektiğinde satış fiyatlarını belirleyebilir.

(5) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.

Bitki koruma ürünlerinin uygulanması

MADDE 20- (1) Bakanlıkça bitki koruma ürünleri için reçete düzenleme yetkisi verilenler, uygulayacağı veya tavsiye edeceği, reçeteye tâbi bitki koruma ürünleri için, reçete düzenlemek, belirlenen kayıtları tutmak ve talep edildiğinde Bakanlığa sunmak zorundadır.

(2) Bitki koruma ürünlerini kullananlar Bakanlıkça istenen kayıtları tutmak ve istendiğinde Bakanlığa sunmak zorundadır.

(3) Bitki koruma ürünleri, kullanıma arz edilen hâliyle ve etiketinde belirtilen tavsiyelere göre uygulanır. Buna aykırı uygulamalarda sorumluluk uygulayana ve uygulanmasına izin verene aittir.

(4) Kullanılan bitki koruma ürünlerinin artık ve ambalajları kullanıcıları tarafından uygun şekilde imha edilmek zorundadır.

(5) Zararlı organizma mücadelesi yapılan alanlarda yapılan kontroller sonucunda, ürünlerde tavsiye dışı bitki koruma ürünlerinin kullanılması ve belirlenen limitlerin üzerinde kalıntı bulunması hâlinde, Bakanlık, ürünlerin hasadını geciktirebilir veya ürünleri imha ettirebilir. Bu maddenin uygulanması hâlinde üreticilere herhangi bir tazminat ödenmez.

(6) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.

BEŞİNCİ KISIM

Gıda ve Yem

BİRİNCİ BÖLÜM

Gıda ve Yem Güvenilirliği, Sorumluluklar, Gıda Kodeksi, Etiketleme ve İzlenebilirlik, Sunum ve Reklâm, Tüketici Haklarının Korunması

Gıda ve yem güvenilirliği şartları

MADDE 21- (1) Gıda güvenilirliği şartları aşağıda belirtilmiştir:

a) Güvenilir olmayan gıda, gıda ile temas eden madde ve malzeme piyasaya arz edilemez. İnsan sağlığı için tehlike oluşturan ve tüketime uygun olmayan gıda, güvenilir olmayan gıda kabul edilir.

b) Gıdanın güvenilir olup olmadığının belirlenmesinde, üretim, işleme ve dağıtım aşamaları, etiket bilgileri ve sağlıkla ilgili uyarı niteliğindeki bilgiler ile insanlar tarafından günlük normal kullanım koşulları dikkate alınır.

c) Gıdanın insan sağlığına zararlı olup olmadığının belirlenmesinde; tüketenin sağlığı üzerinde ani, kısa veya uzun vadede oluşturabileceği muhtemel etkileri yanında, gelecek nesiller üzerindeki etkileri, birikerek artan muhtemel toksik etkileri ve belirli tüketici gruplarının özel sağlık hassasiyetleri de dikkate alınır.

ç) Herhangi bir gıdanın insan tüketimi için uygun olmadığı belirlenmesinde, gıdanın yabancı madde karışması da dâhil olmak üzere her tür bulaşıklığı veya çürüme, bozulma veya kokuşma nedeniyle kullanım amacına uygun olmaması dikkate alınır.

d) Bir seri, parti veya sevkiyattaki aynı sınıf veya çeşit gıdanın bir bölümünün güvenilir olmadığı tespiti durumunda, geri kalanı ile ilgili daha kapsamlı yapılan değerlendirme sonucunda güvenilir olduğu ispat edilemez ise, o seri, parti veya sevkiyattaki aynı sınıf veya çeşidin tamamının güvenilir olmadığı kabul edilir.

e) Gıda, Bakanlıkça belirlenen şartlara uygun olsa bile, gıdanın güvenilir olmadığına dair yeterli şüphe veya sebebin oluşması durumunda, Bakanlık söz konusu gıdanın piyasaya arzını kısıtlayabilir veya piyasaya arz edilen gıdayı toplatabilir.

(2) Yem güvenilirliği şartları aşağıda belirtilmiştir:

a) Güvenilir olmayan yem, piyasaya arz edilemez ve hayvanlara yedirilemez.

b) Yemin, kullanım amacına göre, insan ve hayvan sağlığına olumsuz etkilerinin bulunması veya hayvanlardan elde edilen gıdaların insan tüketimi için güvenilir olmamasına neden olması durumunda, güvenilir olmadığı kabul edilir.

c) Bozulmuş ve çürümüş yem, tüketime uygun olmayan yem olarak değerlendirilir.

ç) Bir seri, parti veya sevkiyattaki aynı sınıf veya çeşit yemin bir bölümünün güvenilir olmadığı tespiti durumunda, geri kalanı ile ilgili daha kapsamlı yapılan değerlendirme sonucunda güvenilir olduğu ispat edilemez ise, o seri, parti veya sevkiyattaki aynı sınıf veya çeşidin tamamının güvenilir olmadığı kabul edilir.

d) Yem, Bakanlıkça belirlenen şartlara uygun olsa bile, yemin güvenilir olmadığına dair yeterli şüphe veya sebebin oluşması durumunda, Bakanlık söz konusu yemin piyasaya arzını kısıtlayabilir veya piyasaya arz edilen yemi toplatabilir.

(3) Yem katkıları, karma yemler, yem maddeleri, yemlerde istenmeyen maddeler, özel beslenme amaçlı yemler, ilaçlı yemler, hayvan beslemede kullanılan belirli ürünler, hayvan beslemede kullanılması veya yemlere katılması yasak olan maddeler ile yemlere ilişkin diğer hususlar Bakanlıkça belirlenir.

(4) Yeni gıdalar ile yemlere ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.

(5) Gıda kodeksine aykırı gıda ve gıda ile temas eden madde ve malzeme üretilemez, işleme tâbi tutulamaz ve piyasaya arz edilemez.

(6) Bakanlık, insan sağlığını göz önünde bulundurarak bazı madde ve ürünlerin, gıda olarak veya gıda üretiminde kullanılmalarını kısıtlayabilir, yasaklayabilir ya da kullanımını belirli esaslara bağlayabilir.

(7) Gıda ve yem mevzuatındaki gıda ve yem güvenilirliğine ilişkin hükümlerine uygun olan ürün, bu mevzuat hükümlerinin kapsadığı ölçüde güvenilir kabul edilir.

Sorumluluklar

MADDE 22- (1) Gıda, gıda ile temas eden madde ve malzeme ve yem ile ilgili faaliyet gösteren işletmeciler, kendi faaliyet alanının her aşamasında bu Kanunda belirtilen şartları sağlamak ve bunu doğrulamakla yükümlüdür.

(2) Gıda ve yem işletmecisi ürettiği, işlediği, ithal ettiği, satışını veya dağıtımını yaptığı bir ürünün, gıda ve yem güvenilirliği şartlarına uymadığını değerlendirmesi veya buna ilişkin makul gerekçelerinin olması durumunda, söz konusu ürünü kendi kontrolünden çıktığı aşamadan başlamak üzere, toplanması için gerekli işlemleri derhal başlatmak ve konu ile ilgili

Bakanlığı bilgilendirmek zorundadır. Gıda ve yem işletmecisi, ürünün toplanması gerektiğinde, toplanma nedeni hakkında tüketiciyi veya kullanıcıyı doğru ve etkin olarak bilgilendirmek ve gerekli hâllerde, insan sağlığını korumaya yönelik alınacak tedbirlerin yeterli olmaması durumunda, tüketiciye veya kullanıcıya ürünün iadesi için çağrıda bulunmak zorundadır.

(3) Gıda ve yem işletmecisi, faaliyeti ile ilgili istenen kayıtları güncel tutmak, istendiğinde Bakanlığa sunmak zorundadır.

(4) Piyasaya arz edilecek gıda ve yemlerden onay alınması zorunlu olanlar Bakanlıkça belirlenir. Ürün sahibi, onay için Bakanlıkça talep edilen bilgi ve belgeleri sunmak zorundadır. Bu ürünlerin, onay alınmadan üretimi, ithalatı ve piyasaya arzı yasaktır.

(5) Bakanlık, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasını sağlamak için, gıda ve yem işletmecilerinin üretim, işleme ve dağıtımın tüm aşamalarında resmî kontrolleri yapar, gıda ve yem işletmeleri ile ilgili kayıtları tutar.

(6) Gıda ve yem işletmecisi, ürünle ilgili riskin önlenmesi, azaltılması veya ortadan kaldırılmasından sorumlu olup, bu gibi tedbirlerin alınmasında Bakanlıkça işbirliği yapar. İlgililer, Bakanlıkça alınan önlemlerin uygulanması sırasında hiçbir şekilde engelleme yapamaz.

(7) Ek-1'de belirlenen gıda ve yem işletmeleri, işin nevine göre, konu ile ilgili lisans eğitimi almış en az bir personel çalıştırmak zorundadır. Bilimsel gelişmeler ve günün koşullarına göre, Ek-1'de Bakanlıkça değişiklik yapılabilir. Bu değişiklikler Bakanlıkça çıkarılacak bir tebliğ ile ilan edilir.

(8) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.

Gıda kodeksi

MADDE 23- (1) Bakanlık, gıda ve gıda ile temas eden madde ve malzemelerle ilgili asgarî teknik ve hijyen kriterleri, bitki koruma ürünü ve veteriner ilaç kalıntıları, katkı maddeleri, bulaşanları, numune alma, ambalajlama, etiketleme, nakliye, depolama esasları ve analiz metotlarını belirleyen gıda kodeksini hazırlar ve yayımlar. Bakanlık, kodeksin hazırlanmasında ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapabilir ve bu amaçla komisyonlar kurabilir. Bakanlık, uluslararası Kodeks Alimentarius Komisyonunun temas noktasıdır ve konu ile ilgili çalışmaları yürütür. Bakanlık gıda kodeksini hazırlamak üzere Ulusal Gıda Kodeks Komisyonu oluşturur. Komisyonun üye seçimi, görev süresi, alt komisyon oluşturulması, Ulusal Gıda Kodeks Komisyonu ve alt komisyonların çalışma usul ve esaslarını belirlemeye Bakanlık yetkilidir. Komisyonun sekretarya hizmetleri Bakanlıkça yürütülür.

(2) Bakanlık, tarım ve gıda ile ilgili coğrafi işaret veya geleneksel ürün adlarının kullanımının tescilde belirtilen özelliklere uygunluğunu denetler.

(3) Bakanlık, gıda güvenilirliği ile ilgili her türlü araştırma ve projeleri yapar veya hizmet satın alma yoluyla yaptırabilir.

(4) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.

Gıda ve yemde izlenebilirlik ve etiketleme, sunum ve reklâm ile tüketici haklarının korunması

MADDE 24- (1) Gıda veya yem işletmecileri izlenebilirliği sağlamak amacıyla, üretim, işleme ve dağıtımın tüm aşamalarında, sorumluluğundaki gıda veya yemin, gıda veya yeme ilave edilecek her türlü maddenin ve gıdanın elde edildiği hayvanın takibinin yapılabilmesi için, bir sistem oluşturmak ve talep hâlinde bu bilgileri Bakanlığa sunmak zorundadır.

(2) Piyasaya arz edilecek gıda ve yem, izlenebilirliği sağlamak amacıyla, uygun şekilde etiketlenmek veya Bakanlıkça belirlenecek bilgi ve belgelerle uygun şekilde tanımlanmak zorundadır.

(3) Gıda ile ilgili özel mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla, gıdanın ve yemin şekli, görünümü, ambalajı, kullanılan ambalaj malzemesi, tasarlanma ve sergilenme şekli, her tür yazılı veya görsel basın aracılığı ile sunulan bilgi dâhil, etiketlenmesi, tanıtımı, reklâmı ve sunumu tüketiciyi yanıltıcı şekilde yapılamaz.

(4) Gıda ve yemde taklit ve tağşiş yapılamaz.

(5) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.

İKİNCİ BÖLÜM

Hızlı Uyarı Sistemi, Acil Durumlar, Kriz Yönetimi, Risk Analizi, Kamuoyunun Bilgilendirilmesi ve İhtiyati Tedbirler

Hızlı uyarı sistemi, acil durumlar ve kriz yönetimi

MADDE 25- (1) İnsan, hayvan ve bitki sağlığını korumak, gıda ve yem güvenilirliğini sağlamak üzere, doğrudan veya dolaylı bir riskin bildirimine ilişkin sistemler Bakanlık tarafından kurulur. Bakanlık bu hususla ilgili temas noktası olarak ulusal ve uluslararası kuruluşlarla işbirliği yapar.

(2) Bakanlık, hayvan ve bitki sağlığı, gıda ve yem ile ilgili, doğrudan veya dolaylı risk bulunduğuna ilişkin bir bildirim aldığı anda, gerekli tedbirleri alır veya alınmasını sağlar. Hayvan sahibi ya da hayvan sahibi adına bakıcısı, bitki ve bitkisel ürün sahibi, gıda ve yem işletmecisi Bakanlık tarafından alınan tedbirleri ve verilen kararları uygulamak zorundadır.

(3) Bakanlık, üretilen, işlenen ve dağıtılan ürünler ve canlı hayvanlar ile ilgili, insan, hayvan ve bitki sağlığı ile çevre için ciddi bir riskin belirmesi ve mevcut tedbirlerin yetersiz kalması durumunda, söz konusu canlı hayvan veya ürünün piyasaya arzı, kullanımı ve ülkeye girişini kısıtlayıcı ve yasaklayıcı her türlü idarî tedbiri almaya ve uygulamaya yetkilidir. Bu gibi durumlarda, hayvan sahibi ya da hayvan sahibi adına bakıcısı, bitki ve bitkisel ürün sahibi, gıda ve yem işletmecisi ile Bakanlıkça belirlenen diğer ilgililer, bu idarî tedbirlere uymakla yükümlüdür.

(4) Bakanlık, mevcut mevzuat hükümleriyle önlenemeyen, giderilemeyen veya kabul edilebilir sınırlara çekilemeyen ya da sadece idarî tedbirlerin uygulanmasıyla kontrol altına alınamayan insan, hayvan ve bitki sağlığına doğrudan veya dolaylı risk teşkil eden kriz durumlarında uygulanmak üzere ilgili taraflar ile işbirliği hâlinde acil durumlarda uygulamaya girecek acil durum planını uygulamaya koyar ve kriz birimini oluşturur. Taraflar acil durumlar ile kriz durumlarında Bakanlıkça alınan her türlü tedbire uymakla yükümlüdür.

(5) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.

Risk analizi, kamuoyunun bilgilendirilmesi ve ihtiyati tedbirler

MADDE 26- (1) Gıda, yem ve bitki sağlığı ile ilgili işlemlerde, insan sağlığı ve yaşamının azamî düzeyde korunmasının sağlanabilmesi için, risk analizine dayanılması zorunludur. Risk analizi yapılmasına uygun olmayan ya da tedbirin niteliğine göre risk analizi uygulanamayan durumlarda bu hüküm uygulanmaz.

(2) Bağımsız, tarafsız, şeffaf ve bilimsel esaslara göre risk değerlendirmesi yapmak üzere; araştırma kurumları, araştırma enstitüleri, üniversitelerin konu ile ilgili fakültelerinin temsilcileri ile gerektiğinde diğer uzman kişilerin katılabileceği, konularına göre risk değerlendirme komisyonları oluşturulur. Komisyonların yapacağı risk değerlendirme sonuçları tavsiye niteliğindedir. Bu komisyonların sekretaryasını yürütmek üzere Bakanlıkça risk değerlendirme birimi kurulur. Risk değerlendirme birimi ulusal ve uluslararası benzeri kuruluşlarla işbirliği yapabilir.

(3) Risk yönetimi ve risk iletişimi, risk değerlendirme sonuçları ve bilimsel veriler, tartışılan konu ile ilgili diğer faktörler ve ihtiyatlılık ilkesi dikkate alınarak Bakanlık tarafından yapılır.

(4) Bakanlık, belgelere erişim konusundaki hükümler saklı kalmak kaydıyla, bir gıda ve yemin insan ve hayvan sağlığı açısından risk oluşturabileceğinden şüphe duyulması üzerine, riskin mahiyeti, ciddiyeti ve büyüklüğüne göre, riski önlemek, azaltmak veya yok etmek için alınan ya da alınması öngörülen önlemleri belirler; riskin mahiyeti ve alınan tedbirler hakkında kamuoyunu bilgilendirir.

(5) Elde edilen bilgilerin değerlendirilmesi sonucunda, herhangi bir gıda veya yemin insan ve hayvan sağlığı üzerinde zararlı bir etkisinin olması ihtimali belirmesine rağmen, bilimsel belirsizliklerin devam etmesi durumunda, kapsamlı bir risk değerlendirmesine imkân sağlayacak daha fazla bilimsel veri elde edilinceye kadar, Bakanlık geçici olarak üretimin durdurulması, piyasaya arz, tüketimi engelleme, toplatma ve benzeri ihtiyati tedbirlere başvurabilir. İlgililerin, Bakanlığın belirlediği ihtiyati tedbirlere uyması zorunludur. Bu ihtiyati tedbirlerin uygulanması sonucu Bakanlığa herhangi bir sorumluluk yüklenemez, Bakanlıktan herhangi bir tazminat talep edilemez.

(6) Bakanlık, bitki, bitkisel ürün, gıda, yem ve canlı hayvanlarda pestisit, farmakolojik etkili maddeler, ağır metaller, mikotoksinler ve mikroorganizmalar gibi istenmeyen maddelerin kontrolü amacıyla, numune almak, gözlem, ölçüm ve değerlendirme yapmak suretiyle izleme yapar. Elde edilen veriler risk değerlendirmesi ve risk iletişiminde kullanılır.

(7) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Sularla İlgili Hükümler, Takviye Edici Gıdalar ve Özel Tıbbî Amaçlı Diyet Gıdalar

Sularla ilgili hükümler

MADDE 27- (1) Herhangi bir katkı, aroma veya zenginleştirme amaçlı madde ilave edilen kaynak suları, içme suları, doğal mineralli sular ve yapay sodaların üretimi, ambalajlanması, satışı, ithalat ve ihracatına ilişkin esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir. Ancak; kaynak suları, içme suları, doğal mineralli sular ve tıbbi amaçlı suların üretimi, uygun şekilde ambalajlanması, satışı, ithalat ve ihracatına ilişkin usul ve esaslar ile içme-kullanma sularının teknik ve hijyenik şartlara uygunluğu, kalite standartlarının sağlanması, kalite standartlarının izlenmesi ve denetimi ile ilgili usul ve esaslar Sağlık Bakanlığınca belirlenir.

Takviye edici gıdalar ve özel tıbbî amaçlı diyet gıdalar

MADDE 28- (1) Takviye edici gıdaların üretim, ithalat, ihracat ve kontrolüne ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir. Ancak, özel tıbbî amaçlı diyet gıdaların üretim, ithalat, ihracat ve kontrolüne ilişkin usul ve esaslar Sağlık Bakanlığınca belirlenir.

ALTINCI KISIM

Hijyen

BİRİNCİ BÖLÜM

Hijyen Esasları, İyi Uygulama Kılavuzları, İşletmelerin Kayıt ve Onayı

Hijyen esasları ve iyi uygulama kılavuzları

MADDE 29- (1) Bakanlık, tüketicilerin azamî seviyede korunması amacıyla, gıda ve yem ile ilgili genel ve özel hijyen esasları ile tehlike analizi ve kritik kontrol noktaları ilkelerine dayalı düzenlemeleri, resmî kontrollerin yapıldığını belirten sağlık işareti, tanımlamaya ilişkin işaretlemeler ve izlenebilirlikle ilgili diğer özel düzenlemeleri kapsayan hijyen esaslarını belirler.

(2) Birincil üretim yapanlar, perakende işyerleri ile gıda ve yem işletmecileri, kendi kontrolleri altındaki faaliyet alanı ile ilgili Bakanlıkça belirlenen genel ve özel hijyen esaslarına uymak zorundadır.

(3) Birincil üretim hariç olmak üzere, gıda ve yem işletmecisi, tehlike analizi ve kritik kontrol noktaları ilkelerine dayanan gıda ve yem güvenilirliği sistemini kurmak ve uygulamakla yükümlüdür. Gıda ve yem işletmecisi üründe veya ürünün üretim, işleme veya dağıtım aşamalarında değişiklik olması hâlinde, tehlike analizi ve kritik kontrol noktaları ilkelerine dayanan sistemin uygulanmasını gözden geçirmek, sistemde gerekli değişiklikleri yapmak ve bu değişiklikleri kayıt altına almak zorundadır.

(4) Bakanlık iyi uygulama kılavuzlarının hazırlanmasını, yaygınlaştırılmasını ve uygulanmasını teşvik eder.

(5) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.

İşletmelerin kayıt ve onayı

MADDE 30- (1) Bu Kanun kapsamındaki gıda ve yem işletmelerinden onaya veya kayıt işlemine tâbi olanlar ile onay ve kayıt işlemlerine ilişkin hususlar Bakanlıkça belirlenir. Onaya tâbi işletmeler için, faaliyete geçmeden önce Bakanlıktan onay alınması zorunludur. Kayıt işlemine tâbi işletmeler, faaliyetleri ile ilgili işletme kayıtlarını Bakanlığa yaptırmak zorundadır.

(2) Bakanlık, onaya tâbi bir işletmenin ilgili mevzuatta belirlenen şartlara uygun faaliyette bulunmadığının belirlenmesi durumunda, bu işletmenin faaliyetini durdurur, bu faaliyetle ilgili onayı geçici olarak askıya alır. Askıya alma süresi, belirlenen eksikliklerin tamamının giderilmesine kadar devam eder. Bu eksikliklerin askıya alma tarihinden itibaren bir yıl içerisinde karşılanmaması durumunda onay Bakanlıkça iptal edilir.

(3) Gıda ve yem işletmecisinin, faaliyetlerinin tamamını veya bir kısmını durdurması durumunda, bu durumun üç ay içerisinde Bakanlığa bildirilmesi zorunludur. Bu süre içerisinde Bakanlığa bildirimde bulunulmadığının tespit edilmesi hâlinde, faaliyetle ilgili onay veya kayıt Bakanlıkça iptal edilir.

(4) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.

YEDİNCİ KISIM

Resmî Kontroller

BİRİNCİ BÖLÜM

Resmî Kontroller, İtiraz Hakkı, Resmî Sertifikalar, Resmî Kontrol Sonucu Uygun Olmayan Canlı Hayvan ve Ürünler ile Laboratuvarlar

Resmî kontroller, itiraz hakkı ve resmî sertifikalar

MADDE 31- (1) Resmî kontroller, uygun sıklıkta, tarafsız, şeffaf ve meslekî gizlilik ilkelerine uygun olarak risk esasına göre, ön bildirim gereken hâller dışında, önceden haber verilmeksizin gerçekleştirilir. Bu kontroller, izleme, gözetim, doğrulama, tetkik, denetim, numune alma ve analiz gibi uygulamaları da kapsar. Kontroller, Bakanlıkça kontrol yetkisi verilen personel tarafından gerçekleştirilir. Üretim, işleme ve dağıtım aşamalarında hangi meslek mensuplarının hangi resmî kontrollerden sorumlu olduğu Ek-2'de belirtilmiştir.

(2) Resmî kontrollerde, ilgili meslek alanlarında eğitim alan tekniker, teknisyen ve yardımcı sağlık personeli, kontrol yetkisi verilen personele yardımcı olmak üzere görev alabilir.

(3) Kontrol görevlisi, Bakanlık adına bu Kanun hükümleri doğrultusunda resmî kontrolleri yapmak, kontrol sonucuna göre, her türlü etkiden ve çıkar ilişkisinden uzak, tarafsız, objektif ve bağımsız olarak karar almak zorundadır. Kontrol görevlisi, bu Kanunla kendisine verilen yetkiler çerçevesinde, bu Kanunda öngörülen idarî yaptırımları uygulamaya yetkilidir. Kontrol görevlisi, bu Kanun kapsamındaki her yere kontrol amacıyla girebilir ve

numune alabilir. Alınan numuneler için herhangi bir bedel ödenmez. İlgililer resmî kontroller sırasında gerekli olan her türlü yardım ve kolaylığı sağlamakta yükümlüdür.

(4) İlgililer, resmî kontrol ve denetim sonuçları hakkında, tebligat yapıldığı tarihten itibaren yedi gün içerisinde Bakanlığa itiraz etme hakkına sahiptir. Ürünün kalan raf ömrü yedi günden az olan gıdalar, mikrobiyolojik incelemeler ve ürün miktarının şahit numunenin analizinin yapılabilmesi için yetersiz olduğu durumlarda analiz sonucuna itiraz edilemez. İtirazdan kaynaklanan masraflar ilgililer tarafından karşılanır.

(5) Bu Kanun kapsamında öngörülen gıda kontrolü ile ilgili düzenlemeler, gıda ile temas eden madde ve malzemeler ile bu işle iştirak eden işyerleri için de uygulanır.

(6) Bakanlık, uygun gördüğü hâllerde yapılan kontroller sonucunda sahip olduğu bilgileri, kamuoyunun bilgisine sunabilir. Ancak, iç hukuk ve uluslararası hukuk ile güvence altına alınan, gizli soruşturma ve sürmekte olan adli ve idarî işlemler, kişisel bilgiler, meslek sırları, gizli müzakereler, uluslararası ilişkiler ve ulusal savunma ile ilgili bilgiler kamuoyuna sunulamaz.

(7) Veteriner ve bitki sağlık sertifikaları ile Bakanlıkça belirlenen diğer sertifikalara ilişkin esaslar, iş ve işlemler ile sertifika modelleri Bakanlıkça belirlenir.

(8) Bakanlık, kesimhanelerde, kesim öncesi ve sonrası muayeneler ile et parçalama işlemleri yapılan yerlerde muayeneleri ve diğer resmî kontrolleri yapmak üzere, resmî veteriner hekim veya yetkilendirilmiş veteriner hekim görevlendirir.

(9) Bakanlık, yıllık ve çok yıllık ulusal kontrol planlarını hazırlar, belirlenen canlı hayvan ve hayvansal ürünler ile diğer ürünlerde, katkı, kalıntı, bulaşan veya istenmeyen maddeler için izleme programları uygular ve her yılın sonunda kontrollere ilişkin yıllık rapor düzenler.

(10) Bakanlık, bu Kanun kapsamındaki kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler hariç olmak üzere, uygun göreceği görev ve yetkiler için kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri, birlikler, kooperatifler, vakıf ve üniversiteler ile işbirliği yapabilir. Bunlardan, Bakanlıkça belirlenen şartlara sahip olanlara, bu görev ve yetkilerin tamamı veya bir kısmı tamamen veya kısmen devredebilir veya hizmet alımı yolu ile yerine getirebilir. Bakanlık, devir yaptığı kuruluşları denetler. Bakanlıkça yapılan denetim sonucunda devredilen görev ve yetkilerin yürütülmesinde yetersizlik veya eksikliğin tespiti hâlinde Bakanlık devri iptal eder veya eksikliklerin kısa bir süre içinde giderilmesini talep edebilir. Bakanlık, eksikliklerin giderilmemesi durumunda devredilen görev ve yetkileri iptal eder. Bu fıkranın uygulanmasından doğan tüm masraflar sorumlular tarafından üstlenilir.

(11) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.

Resmî kontrol sonucu uygun olmayan canlı hayvan ve ürünler

MADDE 32- (1) Bakanlık, resmî kontrol sonucu, mevzuat şartlarını taşımadığı, insan, hayvan veya bitki sağlığı açısından tehlike oluşturduğu tespit edilen canlı hayvan ve ürünlerle ilgili aşağıdaki önlemlerden bir ya da bir kaçını uygulayabilir:

a) Canlı hayvan ve ürünün piyasaya arzı, taşınması, ülkeye girişi ve çıkışının kısıtlanması veya yasaklanması.

b) Canlı hayvan ve ürün piyasaya arz edilmiş ise, satışının durdurulması, bunların sahibi veya işletmecisi tarafından piyasadan toplanması.

c) Piyasaya arz amacı dışında değerlendirilmesi mümkün olan canlı hayvan ve ürünlerin, Bakanlık ve diğer ilgili kurumların kontrolünde değerlendirilmesine izin verilmesi.

ç) Piyasaya arz amacı dışında değerlendirilmesi mümkün olmayan canlı hayvan ve ürünlerin, Bakanlığın gözetiminde sahipleri veya işletmecisi tarafından itlaf ve imha edilmesi.

(2) Resmî kontrol sonucu, mevzuat bakımından düzeltilebilecek bir eksiklik tespit edilen ancak, gıda ve yem güvenilirliği ile insan, hayvan ve bitki sağlığı açısından herhangi bir

tehlike oluşturmamayan ürünlerin, mevzuata uygun hâle getirilmesi koşuluyla piyasaya arzına izin verilebilir.

(3) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.

Laboratuvarlar

MADDE 33- (1) Bu Kanun kapsamındaki kontrollerle ilgili analizleri veya hastalık ve zararlı organizma teşhisi yapmak üzere faaliyet gösterecek gerçek ve tüzel kişilere ait laboratuvarlar için Bakanlıktan onay alınması zorunludur. Bu laboratuvarlar yapacakları analizler için de ayrıca onay almak zorundadır. Onay verilebilmesi için, laboratuvarlar aşağıda belirtilen asgarî hususları sağlamalıdır:

a) Laboratuvar, imar mevzuatına uygun ve insanların ikametgâhına mahsus olmayan binalarda kurulur. Faaliyet konusu insanlar için tehlike oluşturmamayan laboratuvarlar için bu şart aranmaz.

b) Laboratuvar binası, idarî ve hizmet bölümlerinden oluşur. Hizmet bölümünde numune kabul, tartım, kimyasal maddeler ve numuneler için uygun depo bölümleri ile çalışma konularına göre, fiziksel, kimyasal, mikrobiyolojik analiz gibi bölümler yer alır.

c) Laboratuvarlarda, analiz ve teşhislerle ilgili alet, ekipman, teknik altyapı ve uygun personel bulundurulur. Bakanlık, laboratuvarlarda çalışacak personel ile ilgili ilave eğitim şartı arayabilir.

ç) Laboratuvarlar, faaliyetlerinden sorumlu, konu ile ilgili en az lisans düzeyinde eğitim almış sorumlu bir idarî personel çalıştırmak zorundadır.

(2) Laboratuvarlar faaliyetleri ile ilgili olarak Bakanlıkça denetlenir.

(3) Resmî kontrollerle ilgili numunelerin analizleri, Bakanlık laboratuvarlarında veya Bakanlık tarafından onay verilen diğer laboratuvarlarda yapılır. Bu laboratuvarlarda yapılamayan analizler için ya da teyit amacıyla yurt içindeki veya yurt dışındaki laboratuvarlarda analizlerin yaptırılması hususunda Bakanlık yetkilidir.

(4) Laboratuvarlar, onay almadıkları analizler için ya da analiz yapmadan rapor düzenleyemezler.

(5) Laboratuvarlar, birinci fıkranın, (c) ve (ç) bentlerinde belirtilen personel değişikliklerini, yeni bölüm ilavesini veya faaliyetine son vermesi durumunu Bakanlığa bildirmek, Bakanlıkça istenen kayıtları tutmak ve istenildiğinde sunmak zorundadır.

(6) Bakanlık, analiz metotlarını belirlemek, laboratuvarlar arasında metot birlikteliğini sağlamak, itiraz ile ilgili teşhis ve analizleri yapmak ve benzeri faaliyetleri yürütmek üzere ulusal referans laboratuvarları kurar veya belirler.

(7) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.

İKİNCİ BÖLÜM

İthalat ve İhracatta Resmî Kontroller, Gümrükler ve Sınır Kontrol Noktaları

İthalat ve ihracatta resmî kontroller, gümrükler ve sınır kontrol noktaları

MADDE 34- (1) Bakanlık bu Kanun kapsamına giren ürün ve canlı hayvanlar ile ilgili ithalat ve ülkeye giriş koşulları ile kontrol esaslarını belirler. Ülkeye girişi yapılacak ürün ve canlı hayvanlar bu Kanun hükümlerine uygun olmalıdır. Bakanlık, canlı hayvan ve ürünlerin ülkeye girişinde bu Kanun hükümlerine uygun olup olmadığı ile ilgili resmî kontrolleri yürütür. Bu Kanuna uygun olmayanların ülkeye girişine izin verilmez.

(2) İthalatçı veya maldan sorumlu yetkili temsilcisi, ülkeye giriş yapacak canlı hayvan ve hayvansal ürünler ile ilgili Bakanlığa ön bildirimde bulunmak zorundadır. Bakanlık bunların dışında kalan ürünler için de risk esasına göre ön bildirim zorunluluğu getirebilir.

(3) Gümrük ve serbest bölge müdürlüklerince, Bakanlığın izni olmaksızın canlı hayvan ve hayvansal ürünler ile bitki ve bitkisel ürünlerin ülkeye, serbest bölgelere girişine veya buralarda herhangi bir işleme tâbi tutulmasına izin verilmez. Bakanlık gümrük depolarına ve

serbest bölgelere canlı hayvan ve ürünlerin girişi, çıkışı ve depolanmasında insan, bitki ve hayvan sağlığının korunmasına yönelik ilave tedbirler getirebilir. Hayvansal olmayan ürünlerle ilgili karantina tedbirlerine ilişkin bilinen veya yeni ortaya çıkan riskli durumlarda, Bakanlığın bildirim üzerine, ilgili gümrük ve serbest bölge müdürlükleri bu malların ülkeye ve serbest bölgelere girişine izin vermez. Bakanlık, ülkeye giriş yapacak canlı hayvan ve ürünlerle ilgili insan, bitki ve hayvan sağlığı yönünden herhangi bir risk görmesi durumunda, karantina, girişi veya piyasaya arzını engelleme gibi gerekli güvenlik önlemlerini almaya ve yaptırımları uygulamaya yetkilidir.

(4) Bakanlık, bu Kanun kapsamında ülkeye giriş yapacak ve kontrole tâbi tutulacak canlı hayvan ve ürünlerle ilgili bilgileri hazırlar ve Gümrük Müsteşarlığına bildirir. Gümrük Müsteşarlığı, Türkiye Gümrük Bölgesine gelen ürünlere ilişkin bilgileri Bakanlığa iletir ve her kurum kendi görev alanlarına giren konularda eşgüdüm ve işbirliği hâlinde bu Kanun kapsamındaki canlı hayvan ve ürünlerin ülkeye giriş ve çıkış işlemlerinin yapılmasını sağlar.

(5) Bakanlık, resmî kontrol sonucu ülkeye girişi uygun olmayan canlı hayvan, ürün ve diğer maddeleri alıkoyar. Bunlara, sahibinin bilgisi dâhilinde, karantina altına alma, geri gönderme, özel işleme tâbi tutma, esas kullanım amacı dışında başka bir amaçla kullanılmasına izin verme veya itlaf ve imha önlemlerinden bir veya birkaçını uygular veya uygulatır. Bu önlemler, insan, bitki ve hayvan sağlığı ile çevre için doğrudan ya da dolaylı herhangi bir olumsuz etkiye sebep olmayacak şekilde uygulanır. Bu iş ve işlemler için yapılacak tüm masraflar sahibi tarafından karşılanır. İmha ve itlaf hâlinde Bakanlıkça herhangi bir tazminat ödenmez.

(6) Canlı hayvan ve ürünlerin ihracatında yapılan resmî kontrollerde, alıcı ülkenin farklı bir talebinin olmaması hâlinde, bu Kanun hükümleri dikkate alınır. Sağlık için tehlike oluşturanlar hariç, bu Kanun hükümlerine uygun olmayan ürünler, alıcı ülkenin mevzuatına uygun olması ya da alıcı ülkeye ürünle ilgili açıklamalar yapılması ve alıcı ülkenin kabul etmesi durumunda ihraç edilebilir. İhracatçı, Bakanlığın alacağı her türlü tedbire uymakla yükümlüdür.

(7) Ülkemizin taraf olduğu ikili veya çok taraflı uluslararası anlaşmaların varlığı hâlinde, ithalatta ve ihracatta söz konusu anlaşma hükümleri geçerli olur.

(8) İhraç edilen ancak çeşitli nedenlerle geri dönen canlı hayvan ve ürünler, geri dönme sebebi de dikkate alınarak, geri dönen canlı hayvan ve ürünün, ihraç edilenle aynı olduğuna ilişkin tespit yapıldıktan sonra, Bakanlıkça resmî kontrole tâbi tutulur. Kontrol sonucu mevzuata uygun olan canlı hayvan ve ürünlerin girişine izin verilir. Uygun olmayan canlı hayvan ve ürünler için aşağıdaki tedbirlerden biri uygulanır:

- a) Yeniden ihraç edilir.
- b) Karantina altına alınır.
- c) Özel işleme tâbi tutulur.
- ç) Esas kullanım amacı dışında başka bir kullanım amaçlı girişine izin verilir.
- d) İtlaf ve imha edilir.

(9) Bakanlık, canlı hayvan, hayvansal ürünler ile bitki, bitkisel ürün ve ahşap ambalaj malzemelerinin ülkeye giriş yapacağı sınır kontrol noktaları kurar. Takip ile ilgili bilgi sistemini oluşturur ve işletir. Ülkeye girişi yapılacak diğer ürünler ile ilgili gümrük giriş kapılarını Gümrük Müsteşarlığı ile birlikte belirler.

(10) Bakanlık, ihraç edilecek canlı hayvan ve ürünlerin gümrük çıkış kapılarını Gümrük Müsteşarlığı ile birlikte belirler.

(11) Ev ve süs hayvanlarının ticarî olmayan hareketleri ile yolcu beraberinde ürünler ile ilgili hususlar Bakanlıkça belirlenir.

(12) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

**Resmî Kontrollerin, Veteriner ve Bitki Sağlığı
Hizmetlerinin Finansmanı ve Harcamalar**

Resmî kontrollerin, veteriner ve bitki sağlığı hizmetlerinin finansmanı ve harcamalar

MADDE 35- (1) Bakanlık, bu Kanun kapsamında yürütülen faaliyetler ve yapılan resmî kontrollerin karşılığı olarak ücret alabilir. Hangi faaliyetlerden ve resmî kontrollerden ne miktarda ücret alınacağı her yıl Aralık ayında Bakanlıkça belirlenir.

(2) Bu Kanun kapsamında elde edilecek gelirlerden 21/12/1967 tarihli ve 969 sayılı Tarım ve Köyişleri Bakanlığının Merkez ve Taşra Kuruluşlarına Döner Sermaye Verilmesi Hakkında Kanun ile ilgili olan faaliyet gelirleri, döner sermaye bütçelerine gelir olarak kaydedilir ve bu gelirler öncelikli olarak bu Kanun kapsamındaki faaliyetlerin yürütülmesinde kullanılır. Diğer gelirler genel bütçeye gelir kaydedilir.

(3) Salgın ve bulaşıcı hayvan hastalıkları ile zararlı organizmaların kontrolü veya eradikasyonu, ulusal veya bölgesel düzeyde uygulanacak mücadele projelerinin hazırlanması ve uygulanması, mücadelesi, kontrolü, denetimi ve bu amaçlarla alet, malzeme, aşı, ilaç ve benzerlerinin alımı ile acil durumlardaki ihtiyaçlar için döner sermaye bütçelerinden gerekli harcamaları yaptırmaya veya bu amaçlarla bir işletmeden diğer işletmeye borç veya karşılıksız olmak üzere kaynak aktarmaya Tarım ve Köyişleri Bakanı yetkilidir.

(4) Bakanlık bütçesine, döner sermaye faaliyetleri dışında, bu Kanun kapsamındaki görevlerin yerine getirilmesi amacıyla gerekli ödenek konulur.

(5) Bu Kanun kapsamında Bakanlık tarafından gümrüklerde kontrolü zorunlu olan canlı hayvan ve ürünler ile yurt içi hayvan sevklerinde yapılan kontrollerin mesai saatleri dışında veya resmi tatillerde yapılması halinde, bu kontrolleri gerçekleştiren personele, ayda 6000 gösterge rakamını geçmemek üzere görev yaptıkları her gün için 400 gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpılması sonucu bulunacak tutarı geçmemek üzere, döner sermaye bütçesinden fazla çalışma ücreti ödenir.

(6) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.

**SEKİZİNCİ KISIM
Cezaî Hükümler**

BİRİNCİ BÖLÜM

Cezaî Hükümler, Cezaların Uygulanması, Tahsili ve İtirazlar

Hayvan sağlığı, hayvan refahı ve zootekni ile ilgili yaptırımlar

MADDE 36- (1) Hayvan sağlığı, hayvan refahı ve zootekni ile ilgili yaptırımlar aşağıda belirtilmiştir:

a) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine göre hastalıkların yayılmasının önlenmesi amacıyla Bakanlık tarafından alınan tedbirlere uymayanlara beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

b) 4 üncü maddenin dördüncü fıkrasına göre Bakanlıkça getirilen yasaklama ve kısıtlamalara uymayanlara beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

c) 4 üncü maddenin altıncı fıkrasında belirtilen, bulaşıcı hayvan hastalığını ya da sebebi belli olmayan hayvan ölümlerini Bakanlığa bildirmeyen hayvan sahipleri ve bakıcıları ile muayene eden veteriner hekimlere beşyüz Türk Lirası idarî para cezası verilir.

ç) 4 üncü maddenin yedinci fıkrasında belirtilen gerçek veya tüzel kişilerden, Bakanlık tarafından istenen kayıtları tutmayanlara beşyüz Türk Lirası idarî para cezası verilir, kontrollerde gerekli kolaylığı göstermeyenlere beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

d) 6 ncı maddede belirtilen işlemlerle ilgili olarak alınan tedbirlere uymayan hayvancılık işletmelerine bin Türk Lirası, diğerlerine beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

e) 7 nci madde gereği Bakanlıkça belirlenen esaslara uygun olarak hayvanlarını tanımlatmayan, işletmelerini ve hayvanlarını kayıt altına aldırmayan, gerekli bildirimlerde bulunmayan, kayıt tutmayan hayvan sahiplerine beşyüz Türk Lirası idarî para cezası verilir. Hayvanların tanımlanmasında kullanılan malzemelerde veya kayıtlarında tahrifat yapanlara fiil suç oluşturmadığı takdirde beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Tanımlanmamış ve belgesiz hayvan kesimi yapan yerlere onbin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

f) 8 inci madde gereği canlı hayvan ve hayvansal ürünlerin sevklerinde Bakanlıkça belirlenen belgeleri bulundurmayan canlı hayvan ve hayvansal ürün sahiplerine sığır cinsi hayvanlar için hayvan başına üçyüz Türk Lirası, koyun ve keçi türü hayvanlar için hayvan başına elli Türk Lirası, diğer hayvan türleri ve hayvansal ürünler için araç başına bin Türk Lirası, ayrıca nakil vasıtası sahiplerine bin Türk Lirası, Bakanlıkça izin verilen yerler dışında hayvan satışı yapanlara bin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Tanımlattırılmamış sığır cinsi hayvanlar ile koyun ve keçilerin nakil sırasında yakalanması hâlinde tüm masrafları sahibi tarafından karşılanarak en yakın kesimhanede kestirilir ve sahibine teslim edilir.

g) 9 uncu maddenin; birinci fıkrasında yer alan hükümlere aykırı hareket edenlere hayvan başına yüz Türk Lirası, dördüncü fıkrası gereği Bakanlıkça belirlenen barınma yerlerine ilişkin esaslara aykırı hareket edenlere hayvan başına yüz Türk Lirası, nakillerle ilgili esaslara aykırı hareket edenlere bin Türk Lirası, kesim öncesi ve kesim sırasındaki esaslara aykırı hareket edenlere ikibin Türk Lirası idarî para cezası, Bakanlıktan onaylı kesim yerleri dışında kesim yapanlara beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

ğ) 10 uncu maddenin üçüncü fıkrası gereğince Bakanlıktan izin almadan faaliyette bulunanlara onbin Türk Lirası idarî para cezası verilir; bunların faaliyeti durdurulur ve ürünlerin üreme amaçlı kullanımına izin verilmez.

h) 10 uncu maddenin sekizinci fıkrası gereği Bakanlıkça belirlenen esaslara aykırı olarak sahte belge düzenleyenlere, sunanlara veya belgede tahrifat yaparak ilgilileri yanıltanlara hayvan başına sığırlar için beşbin Türk Lirası, atlar için yüzbin Türk Lirası, koyun, keçi ve diğer hayvanlar için beşyüz Türk Lirası idarî para cezası verilir, belgeleri iptal edilir ve bunlar hakkında savcılığa suç duyurusunda bulunulur.

ı) 10 uncu maddenin onikinci, onüçüncü ve ondördüncü fıkraları hükümlerine aykırı hareket edenler ile soy kütüğüne kayıtlı damızlıkların, safkan Arap ve İngiliz atlarının ölmeleri hâlinde pedigrilerini belirlenen süreler içerisinde geri vermeyen veya sahip ve don değişikliğini bildirmeyen ve pedigrisine işletmeyen hayvan sahiplerine beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Söz konusu hayvanların soy kütüğünden kaydı silinir ve pedigrileri iptal edilerek geri alınır.

i) 11 inci madde gereğince Bakanlıktan onay almadan faaliyette bulunanlara beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir ve bunlar faaliyetten men edilir. İstenen kayıtları tutmayanlara bin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

Veteriner sağlık ürünleri ile ilgili yaptırımlar

MADDE 37- (1) Veteriner sağlık ürünleri ile ilgili yaptırımlar aşağıda belirtilmiştir:

a) Onaylı olmayan yerlerde veteriner tıbbî ürünü üretimi yapan gerçek ve tüzel kişilere otuzbin Türk Lirası idarî para cezası verilir ve faaliyetten men edilir. Ürünler masrafları sorumlusuna ait olmak üzere piyasadan toplatılır ve imha edilmek üzere mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir.

b) Veteriner tıbbî ürünle ilgili onay alınmadan veteriner tıbbî ürünü ithal eden ve üretenlere otuzbin Türk Lirası, satan ve bulunduranlara yirmibin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Veteriner tıbbî ürünlerini kaçak olarak ülkeye soktuğu tespit edilenler hakkında, 21/3/2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu hükümlerine göre işlem yapılmak üzere savcılığa suç duyurusunda bulunulur. Ürünler masrafları sorumlusuna ait olmak üzere piyasadan toplatılır ve imha edilmek üzere mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir. Onaylı yerlerde onaylı olmayan veteriner tıbbî ürünlerinin üretilmesi durumunda

ayrıca üretim yerinin onayı bir yıl süre ile askıya alınır. Üretilen ürün veteriner biyolojik ürün ise üretim yerinin onayı iptal edilir.

c) Gıda değeri bulunan hayvanlara uygulanması yasaklanan veya bu yönde uyarılar taşıyan maddeleri ihtiva eden veteriner tıbbî ürünlerini, gıda değeri bulunan hayvanlara uygulayanlara beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Yasaklı maddeler ve yasaklı maddelerin uygulandığı hayvanlardan elde edilen ürünler hakkında mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir.

ç) Veteriner biyolojik ürünlerden kullanımı belirli tür, yaş, hayvan, bölge veya kullanıcılar ile kısıtlanmış olanları, kısıtlamaları dışında uygulayanlara, hayvan başına; sığır cinsi hayvanlar için ikiyüz Türk Lirası, tek tırnaklılar için bin Türk Lirası, koyun ve keçiler için elli Türk Lirası, kanatlılar için beş Türk Lirası, kedi ve köpekler için yüz Türk Lirası, diğer hayvan türleri için işletme başına beşbin Türk Lirası idarî para cezası uygulanır.

d) Bakanlıktan onaylı veteriner sağlık ürünlerinin analizleri sonucunda, onaya esas dosyasındaki formül veya spesifikasyona uymadığının tespit edilmesi hâlinde, yirmibin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Hatalı ürünlerin ilgili serileri onay sahibi tarafından piyasadan toplatılır ve imha edilmek üzere mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir. Ürünün piyasadan toplatılmaması hâlinde, ürün sahibine ayrıca beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

e) Onaylı veteriner sağlık ürünlerinden birini taklit etmek suretiyle sahtesini üreterek piyasaya arz edenler bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ve bin gün adlî para cezası ile cezalandırılır. Bakanlıktan onaylı üretim yerlerinde, taklit veteriner sağlık ürünlerini üreten yerlerin onayı bir yıl süreyle askıya alınır, üretilen ürün taklit veteriner biyolojik ürün ise üretim yerinin onayı iptal edilir.

f) 12 nci maddenin onyedinci fıkrasına göre Bakanlıkça belirlenen düzenlemelere aykırı hareket edenlere beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir. İzinsiz olduğu belirlenen ürünler masrafları sorumlusuna ait olmak üzere piyasadan toplatılır ve imha edilmek üzere mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir.

g) 13 üncü maddede belirtilen satış yerleri dışında veteriner tıbbî ürünlerin satışını yapan yer sahiplerine onbin Türk Lirası idarî para cezası verilir; ürünlere el konularak mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir.

ğ) 13 üncü maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen psikotropik ve narkotik veteriner tıbbî ürünleri ile ilgili hükümlere aykırı hareket edenlere beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir; ürünlere el konularak mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir.

h) 13 üncü maddenin dördüncü fıkrasında belirtilen hükümlere aykırı hareket edenlere onbin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Fiilin, ticarî reklâm ve ilân yoluyla gerçekleşmesi hâlinde 23/2/1995 tarihli ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanununun 16 ncı maddesine aykırı hareket edenler hakkındaki ceza hükümleri uygulanır.

ı) Veteriner tıbbî ürünlerini satmak üzere onaylı satış yerlerinin, onaya esas dosya bilgilerine ve ilgili mevzuata uymadığının tespiti hâlinde, işyeri sahipleri ve sorumluları ürün güvenilirliğine ilişkin risk oluşturmeyen durumlarda ikaz edilir ve düzeltilmesi için süre verilir. Risk oluşturmaması ve ikaz edilen hususların düzeltilmemesi hâlinde satış yerinin onayı bir aydan bir yıla kadar askıya alınır.

i) Veteriner tıbbî ürünleri ile ilgili Bakanlıkça istenen kayıtları tutmayan, veteriner tıbbî ürünlerinin toptan ve perakende satışı ile ilgili esaslara uymayan onay sahibine, üretim yerlerine ve toptan satış depolarına yirmibin Türk Lirası, perakende satış yerlerine beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

j) 13 üncü maddede belirtilen yerlerde, ambalajı açılmış, bozuk veya son kullanma tarihi geçmiş veteriner sağlık ürünleri bulunduran ve satan kişilere bin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

Bitki sağlığı ile ilgili yaptırımlar

MADDE 38- (1) Bitki sağlığı ile ilgili yaptırımlar aşağıda belirtilmiştir:

a) 15 inci maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde zararlı organizmaların yayılmasının önlenmesi amacıyla Bakanlık tarafından alınan tedbirlere uymayanlara üçbin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

b) 15 inci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen zararlı organizmalarla yapılacak mücadeleyi Bakanlıkça belirlenen esaslara göre yapmayanlara üçbin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

c) 15 inci maddenin beşinci fıkrasında bildirim istenen zararlı organizma salgınını bildirmeyenlere bin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

ç) 15 inci maddenin altıncı fıkrasında Bakanlıkça belirlenen yasaklama ve kısıtlamalara ve korunmuş bölgelerle ilgili getirilen esaslara uymayanlara beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

d) 15 inci maddenin sekizinci fıkrasında belirtilen zararlı organizma mücadelesinde kullanılacak faydalı organizmaları Bakanlıkça belirlenen esaslara uyulmadan üretenlere, ithalatı yapanlara, piyasaya arz edenlere beşbin Türk Lirası, kullananlara ise bin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

e) 15 inci maddenin dokuzuncu fıkrasında belirtilen Bakanlıkça belirlenen ahşap ambalaj malzemelerini onay almadan üretenlerin faaliyeti durdurulur ve yirmibin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Onaylı olduğu hâlde Bakanlıkça belirlenen esaslara aykırı üretim yapanlara birinci defa onbin Türk Lirası, bir yıl içerisinde aynı fiilin tekrarı hâlinde yirmibin Türk Lirası idarî para cezası verilir, ahşap ambalaj malzemelerinin onay şartlarını kaybeden tesislere altı ayı aşmamak üzere süre verilir, bu süre zarfında üretim askıya alınır, verilen süre sonunda olumsuzlukların giderilmemesi durumunda onayı iptal edilir.

f) 15 inci maddenin onuncu fıkrasında belirtilen üretim materyallerine ilişkin onay almadan üretim yapanların faaliyetine son verilir ve yirmibin Türk Lirası idarî para cezası verilir, ürüne el konulur ve mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir. Onaylı olup da Bakanlıkça belirlenmiş esaslara aykırı hareket edenlere onbin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

g) 15 inci maddenin onbirinci fıkrasında belirtilen yerlerde Bakanlıkça mücadelesi istenen zararlı organizmalarla ilgili mücadeleyi yapmayanlara bin Türk Lirası idarî para cezası verilir, yapmayanlar adına gerekli mücadele Bakanlık tarafından yapılır veya yaptırılır. Mücadele masrafının iki katı tutarın sorumlular tarafından ödenmesi için bir aylık ödeme süresi verilir.

ğ) 15 inci maddenin onikinci fıkrasına aykırı olarak Bakanlıktan onay almadan faaliyette bulunanlara beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Onay alıp da Bakanlıkça belirlenen esaslara aykırı hareket edenlere ikibin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

h) 17 nci maddenin birinci fıkrasına göre kayıtlarını yaptırmayanlara üçbin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Kayıtlı olduğu hâlde Bakanlıkça belirlenen esaslara aykırı hareket edenlere ikibin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bakanlıkça belirlenen kayıt şartlarının kaybedildiğinin tespiti hâlinde kayıt iptal edilir.

ı) 17 nci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen Bakanlıkça belirlenen bitki ve bitkisel ürün ve diğer maddeleri, bitki pasaportu olmaksızın sevkini yapanlara, ikibin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bitki pasaportuyla ilgili konulmuş esaslara uymayanlara üçbin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

Bitki koruma ürünleri ile ilgili yaptırımlar

MADDE 39- (1) Bitki koruma ürünleri ile ilgili yaptırımlar aşağıda belirtilmiştir:

a) Onaylı olmayan yerlerde bitki koruma ürünü üretimi yapan gerçek ve tüzel kişilere otuzbin Türk Lirası, ziraat mücadele alet ve makineleri üretimi yapan gerçek ve tüzel kişilere beşbin Türk lirası idarî para cezası verilir ve bunlar faaliyetten men edilir. Ürünler masrafları

sorumlusuna ait olmak üzere piyasadan toplatılır ve imha edilmek üzere mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir.

b) Bitki koruma ürünleriyle ilgili onay alınmadan bitki koruma ürünü ithal eden ve üretene otuzbin Türk Lirası, satan ve bulunduranlara yirmibin Türk Lirası, ziraat mücadele alet ve makinelerini üretene beşbin Türk Lirası, satan ve bulunduranlara üçbin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bitki koruma ürünleri ile ziraat mücadele alet ve makinelerini kaçak olarak ülkeye soktuğu tespit edilenler hakkında, 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu hükümlerine göre işlem yapılmak üzere savcılığa suç duyurusunda bulunulur. Ürünler masrafları sorumlusuna ait olmak üzere piyasadan toplatılır ve bitki koruma ürünlerinin imha edilmek üzere mülkiyetinin kamuya geçirilmesine, ziraat mücadele alet ve makinelerinin ise mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir. Onaylı yerlerde onaylı olmayan bitki koruma ürünlerinin veya ziraat mücadele alet ve makinelerinin üretilmesi durumunda ayrıca üretim yerinin onayı bir yıl süre ile askıya alınır.

c) Zararlı organizma mücadelesinde uygulanması yasaklanan veya bu yönde uyarılar taşıyan maddeleri ihtiva eden bitki koruma ürünlerini, piyasaya arz edilmek üzere üretilen bitki ve bitkisel ürünlere uygulayanlara dört yüz gün adli para cezası verilir, uygulayıcı, ziraat mücadele hizmetini onaylı olarak yapıyor ise ceza iki katı uygulanır. Ürünlerin imha edilmek üzere mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir.

ç) Bakanlıktan onaylı bitki koruma ürünlerinin analizleri sonucunda, onaya esas dosyasındaki formülüne ve spesifikasyonuna uymadığının tespit edilmesi hâlinde, bitki koruma ürünleri için yirmibin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bakanlıktan onaylı ziraat mücadele alet ve makinelerinin test ve denemeleri sonucunda onaya esas spesifikasyonlarına uymadığının tespit edilmesi hâlinde ikibin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Hatalı ürünlerin ilgili serileri onay sahibi tarafından piyasadan toplatılır ve imha edilmek üzere mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir. Ürünün piyasadan toplatılmaması hâlinde, ürün sahibine ayrıca beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

d) Onaylı bitki koruma ürünlerinden ve ziraat mücadele alet ve makinelerinden birini taklit etmek suretiyle sahtesini üreterek piyasaya arz edenler bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ve bin gün adli para cezası ile cezalandırılır.

e) Zararlı organizma mücadelesinde kullanılacak alet ve makineler ile bitki koruma ürünü dışında kalan diğer ürünlerin onayı, üretimi, ithalatı, etiketlenmesi, piyasaya arzı, kullanımı ve kontrolüne ilişkin esaslara aykırı hareket edenlere beşbin Türk lirası idarî para cezası verilir.

f) 19 uncu maddenin birinci fıkrasında belirtilen satış yerleri dışında bitki koruma ürünlerinin satışını yapan yer sahiplerine onbin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Ürünlere el konularak mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir.

g) Bitki koruma ürünleri ile ilgili Bakanlıkça istenen kayıtları tutmayan, bitki koruma ürünlerinin toptan ve perakende satışı ile ilgili esaslara uymayan onay sahibine, üretim yerlerine ve toptan satış depolarına yirmibin Türk Lirası, perakende satış yerlerine beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

ğ) 19 uncu maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen hükümlere aykırı hareket edenlere onbin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Fiilin, ticarî reklâm ve ilân yoluyla gerçekleşmesi hâlinde 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 16 ncı maddesine aykırı hareket edenler hakkındaki ceza hükümleri uygulanır.

h) Bitki koruma ürünlerini satmaya onaylı satış yerlerinin, onaya esas dosya bilgilerine ve ilgili mevzuata uymadığının tespiti hâlinde, işyeri sahipleri ve sorumluları ürün güvenilirliğine ilişkin risk oluşturmayan durumlarda ikaz edilir ve düzeltilmesi için süre verilir. Risk oluşturması ve ikaz edilen hususların düzeltilmemesi hâlinde satış yerinin onayı bir aydan bir yıla kadar askıya alınır.

1) Bakanlıkça reçeteli olarak satılması istenen bitki koruma ürünlerini reçetesiz olarak alıp uygulayanlara bin Türk Lirası, reçetesiz olarak satanlara ve Bakanlıkça istenen kayıtları tutmayanlara beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

i) Bakanlıkça kullanımı yasaklanan bitki koruma ürünlerini reçeteye yazanlara bin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

j) Bitki koruma ürünlerini etiket bilgilerine uygun şekilde kullanmayanlara bin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

k) Bitki koruma ürünlerinin artık ve ambalajlarını Bakanlıkça belirlenen esaslara göre imha etmeyenlere bin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

Gıda ve yem ile ilgili yaptırımlar

MADDE 40- (1) Gıda ve yem ile ilgili yaptırımlar aşağıda belirtilmiştir:

a) İnsan tüketimine uygun olmayan gıdalar, masrafları sorumlusuna ait olmak üzere piyasadan toplatılır ve mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir. Bu ürünleri üreten veya piyasaya arz edenler hakkında kamunun sağlığına karşı suçlar kapsamında Cumhuriyet savcılığına suç duyurusunda bulunulur.

b) Hayvan sağlığı için tehlike oluşturan ve tüketime uygun olmayan yemler, masrafları sorumlusuna ait olmak üzere piyasadan toplatılır ve mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir. Bu ürünleri üreten veya piyasaya arz edenlere beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

c) 21 inci maddenin üçüncü fıkrası gereğince Bakanlık tarafından belirlenen esaslara aykırı hareket edenlere beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Ürünlere el konarak mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir.

ç) 21 inci maddenin dördüncü fıkrasına yönelik Bakanlıkça belirlenen düzenlemelere aykırı hareket edenlere beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Ürünler masrafları sorumlusuna ait olmak üzere piyasadan toplatılır ve mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir.

d) 21 inci maddenin beşinci fıkrasına aykırı hareket edenlere onbin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Ürünlerin, insan sağlığı için risk oluşturması durumunda ürünler masrafları sorumlusuna ait olmak üzere piyasadan toplatılır ve mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir. Aykırılık sadece etiket bilgilerinden kaynaklanıyor ise idarî para cezası beşbin Türk Lirası olarak uygulanır.

e) 21 inci maddenin altıncı fıkrası gereği Bakanlıkça belirlenen kısıtlama veya yasaklamalara aykırı hareket edenlere onbin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

f) 22 nci maddenin ikinci fıkrasına aykırı hareket edenlere beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

g) 22 nci maddenin üçüncü fıkrası gereği tutulması zorunlu kayıtları tutmayanlar ve Bakanlığa bildirim zorunlu olan bilgileri vermeyenler hakkında beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

ğ) 22 nci maddenin dördüncü fıkrasına aykırı hareket edenlere onbin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Ürünlere el konarak mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir.

h) 22 nci maddenin altıncı fıkrası gereği işbirliği yapmayanlara üçbin Türk Lirası idarî para cezası ve Bakanlığın aldığı önlemlerin uygulanması sırasında engelleme yapanlara beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

ı) 22 nci maddenin yedinci fıkrasında belirtilen personeli çalıştırmayanlara üçbin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

i) 24 üncü maddenin birinci fıkrasında Bakanlık tarafından istenen bilgileri vermeyenlere ikibin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

j) 24 üncü maddenin ikinci fıkrasına aykırı hareket edenlere ikibin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Fiilin aynı üründe bir yıl içerisinde tekrarı hâlinde ceza onbin Türk Lirası olarak

uygulanır. Etiket bilgileri mevzuata uygun hale getirilinceye kadar ürünlerin satışına izin verilmez.

k) 24 üncü maddenin üçüncü fıkrasına aykırı hareket eden üretim yerlerine onbin Türk Lirası, perakende işyerlerine bin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Fiilin, ticarî reklâm, ilân veya etiket yoluyla gerçekleşmesi hâlinde 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hükümleri uygulanır. Etiketdeki beyan bilgileri ile içeriğinin ve analitik değerlerinin uymaması hâlinde beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

l) 24 üncü maddenin dördüncü fıkrasına aykırı olarak taklit ve tağşiş yapanlara onbin Türk Lirası idarî para cezası verilir, taklit ve tağşiş edilmiş ürünlere el konulur ve mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir.

m) 25 inci maddenin ikinci fıkrası gereği alınan hızlı uyarı bildirimine istinaden Bakanlık tarafından uygulamaya konulan tedbirlere uymayanlara beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Hızlı uyarıya konu olan ürün veya bu üründen elde edilen ürün mevcut ve bitki, hayvan ve insan sağlığı açısından risk teşkil ediyorsa, ürünlere el konulur ve mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir. Piyasaya dağıtım yapılmış ise sahibi tarafından piyasadan toplatılır. Ürünün piyasadan toplatılmaması hâlinde ürün sahibine beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

n) 25 inci maddenin üçüncü ve dördüncü fıkralarında belirtilen acil durumlar ve kriz yönetimi sırasında Bakanlık tarafından alınan tedbirlere uymayanlara beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

o) 26 ncı maddenin beşinci fıkrası gereği Bakanlık tarafından getirilen ihtiyatî tedbirlere uymayanlara beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

ö) 27 nci maddenin birinci fıkrasında belirtilen ürünlerle ilgili hükümlere aykırı hareket eden işyerlerine onbin Türk Lirası idarî para cezası verilir, Bakanlıkça veya Sağlık Bakanlığınca belirlenen şartları yerine getirinceye kadar işyerleri faaliyetten men edilir.

p) 28 inci maddenin birinci fıkrasında belirtilen ürünlerle ilgili hükümlere aykırı hareket eden işyerlerine onbin Türk Lirası idarî para cezası verilir; ürünlere el konulur ve mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir.

Hijyen ve resmî kontroller ile ilgili yaptırımlar

MADDE 41- (1) Hijyen ve resmî kontroller ile ilgili yaptırımlar aşağıda belirtilmiştir:

a) 29 uncu maddenin ikinci fıkrası gereğince Bakanlık tarafından belirlenen hijyen esaslarına aykırı hareket eden birincil üretim yapanlara bin Türk Lirası, perakende işyerlerine ikibin Türk Lirası, diğer işyerlerine beşbin Türk Lirası idarî para cezası, üçüncü fıkrasında belirtilen esaslara uymayan yem ve gıda işletmecilerine ikibin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

b) 30 uncu maddenin birinci fıkrası gereği Bakanlıktan onay alması gereken işletmelerden, onay almadan üretim yapanlara onbin Türk Lirası, depo ve satış yerlerine beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bu işletmelerin faaliyetleri durdurularak ürünlere el konulur ve mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir.

c) 30 uncu maddenin birinci fıkrası gereği kayıt yaptırmayan üretim yerlerine ikibin Türk Lirası, perakende işyerlerine bin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

ç) 31 inci maddenin üçüncü fıkrasına aykırı olarak kontrollerde gerekli kolaylığı göstermeyenlere fiil suç oluşturmadığı takdirde beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

d) Resmî kontrol sonucu bozulduğu, kokuştuğu, ambalajı ürüne zarar verecek şekilde hasar gördüğü, son tüketim tarihi geçtiği tespit edilen ürünlerin piyasada bulunması, satışa veya tüketime sunulması hâlinde işyeri sahiplerine bin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Ürünlere el konularak mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir.

e) Yapılan resmî kontroller sırasında, işyerinin tamamının veya bir bölümünün insan sağlığı ve gıda güvenilirliği, hayvan sağlığı ve yem güvenilirliği açısından tehlike oluşturması ve acil tedbirleri gerektirmesi durumunda, üretimin tamamı veya tehlike oluşturan bölümünün

faaliyetleri durdurulur. Üretim yerlerine beşbin Türk Lirası, perakende işyerlerine bin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bunların, eksikliklerini giderinceye kadar faaliyetine izin verilmez. İnsan sağlığı ve gıda güvenilirliği, hayvan sağlığı ve yem güvenilirliği açısından tehlike oluşturmayan ve acil tedbirleri gerektirmeyen diğer durumlarda, görülen uygunsuzlukların giderilmesi için altı ayı aşmamak üzere süre verilir. Verilen süre sonunda uygunsuzlukların giderilmemesi durumunda, üretimin tamamı veya uygunsuzluğun olduğu bölümünün faaliyetleri durdurulur, üretim yerlerine beşbin Türk Lirası, perakende işyerlerine bin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

f) 31 inci maddenin onuncu fıkrasına istinaden görev verilen kurum ve kuruluşların Bakanlıkça verilen görevi yürütememesi veya belirlenen şartlara aykırı biçimde kullanıldığının tespiti hâlinde verilen görev yetkisi iptal edilir.

g) 33 üncü madde gereği Bakanlıktan onay almadan faaliyette bulunan laboratuvarlar faaliyetten men edilir ve sahiplerine onbeşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Analiz yapmadan analiz raporu düzenleyen laboratuvar sahiplerine onbin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Fiillerin bir yıl içinde tekrarı hâlinde ceza iki kat olarak uygulanır.

ğ) 33 üncü maddenin beşinci fıkrası gereği Bakanlıkça istenilen kayıtları tutmayan ve süresi içerisinde sunmayanlar ile bildirim istenilen değişiklikleri süresi içinde bildirmeyenlere beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

h) Bakanlıktan kuruluş ve faaliyet onayı alan laboratuvarların resmî kontrolleri sırasında mevzuata uygunsuzluk tespit edilmesi durumunda, bu uygunsuzluğun giderilmesi için üç ayı aşmamak üzere süre verilir. Verilen süre sonunda uygunsuzluğun giderilmemesi hâlinde beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir ve uygunsuzluk giderilinceye kadar uygunsuzlukla ilgili faaliyetten men edilir.

ı) 34 üncü maddede ithalâtla ilgili Bakanlık tarafından belirlenen esaslara aykırı olarak, kaçak getirilen canlı hayvan ve ürün sahipleri hakkında 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu hükümlerine göre işlem yapılmak üzere savcılığa suç duyurusunda bulunulur. Canlı hayvan ve ürünlere el konulur, mülkiyeti kamuya geçirilir. Kaçak olarak yurda girdiği tespit edilen canlı sığır cinsi hayvanlar ile koyun ve keçiler en yakın kesimhanede kestirilerek mülkiyeti kamuya geçirilir. Kaçak getirilen canlı hayvan ve ürünler piyasaya dağıtılmışsa sahibi tarafından toplanır; ürünü piyasadan toplamaması hâlinde toplamama cezası olarak sahiplerine beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

i) 44 üncü maddenin beşinci ve altıncı fıkralarında belirtilen istisnalar kapsamında yurda girişine izin verilen canlı hayvan ve ürünleri ticarî olarak piyasaya arz edenler beşbin Türk Lirası idarî para cezası ile cezalandırılır, canlı hayvan ve ürünler piyasadan toplatılarak el konulur ve mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir.

Cezaların uygulanması, tahsili ve itirazlar

MADDE 42- (1) Bakanlık tarafından istenen resmî evrakta tahrifat veya sahtecilik yaparak Bakanlığı yanılttığı tespit edilenlerin işlemleri durdurulur ve savcılığa suç duyurusunda bulunulur.

(2) Bu Kanunda belirtilen idarî yaptırımları uygulamaya, il tarım müdürü yetkilidir. İl tarım müdürü bu yetkisini ilçe tarım müdürlerine yazılı olarak devredebilir. Ancak, resmî kontroller sırasında, insan sağlığı, gıda ve yem güvenilirliği, bitki ve hayvan sağlığı açısından tehlike oluşturması ve acil tedbirleri gerektirmesi durumunda, idarî para cezaları hariç olmak üzere diğer idarî yaptırımları uygulamaya kontrol görevlisi de yetkilidir. Verilen idarî para cezaları otuz gün içinde ödenir.

(3) İtlaf ve imha işlemleri, tüm masrafları sahibi tarafından karşılanmak üzere Bakanlık gözetiminde gerçekleştirilir. Malların sahipsiz yakalanması durumunda masraflar Bakanlık bütçesinden karşılanır.

(4) Sahipleri tarafından piyasadan toplatılması gereken canlı hayvan ve ürünlerin sahibi veya sorumlusu tarafından toplatılmaması durumunda Bakanlık tarafından toplatılır, toplatma masrafının iki katı tutarın sorumlular tarafından ödenmesi için bir aylık ödeme süresi verilir.

(5) Bu Kanunda verilen süreler içinde ödenmeyen tutarlar ile belirlenen idari para cezaları, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil edilir.

DOKUZUNCU KISIM

Çeşitli Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Komisyonlar ve İlgili Kuruluşlarla İşbirliği, İstisnaî Uygulamalar ve Yetki

Komisyonlar ve ilgili kuruluşlarla işbirliği

MADDE 43- (1) Bakanlık, bu Kanun kapsamındaki konularla ilgili komisyonlar veya komiteler kurabilir.

(2) Bakanlık, bu Kanunun uygulanması ile ilgili olarak, ilgili kurum ve kuruluşlar ile diğer bakanlıklarla işbirliği yapar.

(3) İçişleri Bakanlığı hayvan hastalıkları ve bitki hastalık ve zararlıları ile mücadelede, Çevre ve Orman Bakanlığı tarım alanlarına zarar veren yabanî hayvanlar ile hayvan hastalıklarına karşı yapılacak mücadelede yaban hayatını ilgilendiren hususlarda Bakanlığa yardımcı olur.

(4) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.

İstisnaî uygulamalar

MADDE 44- (1) Birincil ürünlerin, çiftlikte kesilmiş kümes hayvanlarının ve tavşangillerin taze etlerinin, av hayvanları veya av hayvanlarının etlerinin, üretici veya avcı tarafından Bakanlıkça belirlenen küçük miktarlarının doğrudan son tüketiciye ya da son tüketiciye doğrudan satışını yapan yerel perakendecilere arzı ile ilgili olarak Bakanlıkça istisnaî uygulamalar getirilebilir.

(2) Bakanlık, hijyen kurallarını da dikkate alarak, gıdanın üretimi, işlenmesi veya dağıtımına ilişkin, geleneksel yöntemlerin kullanımına izin verebilir; coğrafi kısıtları bulunan bölgelerdeki gıda işletmelerinin ihtiyaçlarının çözümüne yönelik istisnaî uygulamalar getirebilir.

(3) Bakanlık, tesisler ile ilgili inşaatın tasarım ve donanımına ilişkin istisnaî uygulamalar yapabilir.

(4) Bakanlık, kurbanlık hayvanlar ve köylerdeki kişisel ihtiyaçlar için kesimlere ve kesim yerlerine ilişkin istisnaî uygulamalar getirebilir.

(5) Bakanlık, hayvan ve bitki sağlığı ile ilgili karantina hükümleri saklı kalmak kaydıyla, ticareti amaçlanmayan canlı hayvan ve ürünlerin ülkeye girişinde istisnaî uygulamalar yapabilir.

(6) Bakanlık, karantina hükümleri saklı kalmak kaydıyla, zararlı organizma, faydalı organizma, bitki, bitkisel ürün ve bitki koruma ürünlerinin bilimsel ve deneme amaçlı ülkeye girişine istisnaî uygulamalar getirebilir.

(7) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.

Yetki

MADDE 45- (1) Bu Kanun kapsamındaki faaliyetleri yürütmeye, resmî kontrolleri yapmaya, ilgili taraflara görev ve sorumluluk vermeye, koordinasyon sağlamaya Bakanlık yetkilidir.

(2) Bu Kanun kapsamındaki konularla ilgili uluslararası temas ve işbirliğini gerektiren hususlarda Bakanlık yetkilidir.

(3) Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde veteriner hizmetleri ile gıda, denetim ve kontrol faaliyetleri bu Kanun çerçevesinde Bakanlıkla işbirliği içerisinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin ilgili birimleri tarafından yapılır.

İKİNCİ BÖLÜM

Değiştirilen, Yürürlükten Kaldırılan ve Uygulanmayacak Hükümler

Değiştirilen hükümler

MADDE 46- (1) 14/3/2007 tarihli ve 5602 sayılı Şans Oyunları Hasılatından Alınan Vergi, Fon ve Payların Düzenlenmesi Hakkında Kanunun;

a) 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde yer alan “net hasılatı ile” ibaresi “net hasılatı ile at ıslahı faaliyetlerine ilişkin gelirleri hariç olmak üzere,” şeklinde değiştirilmiştir.

b) 5 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “elde ettikleri hasılat ve” ibaresi “elde ettikleri hasılat ve at ıslahı faaliyetlerine ilişkin gelirler hariç olmak üzere,” şeklinde değiştirilmiş ve fıkranın sonuna aşağıdaki cümle eklenmiş, maddeye aşağıdaki fıkra ilave edilmiştir.

“At ıslahı faaliyetlerine ilişkin giderler yatırım ve işletme giderlerine dâhil edilmez.”

“(5) At ıslahı faaliyetlerine ilişkin gelirler, Bakanlık ile Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca müştereken belirlenir.”

c) Geçici 4 üncü maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 5- (1) İlgili kurum ve kuruluşlardan 6132 sayılı Kanun uyarınca şans oyunları tertip edenler için 31/3/2007 tarihi itibarıyla defter ve belgelerinde yer alan borç asıllarıyla ilgili olarak uygulanmak üzere, 5 inci maddede düzenlenen yatırım ve işletme giderleri üst sınırı; takvim yılının üçer aylık dönemleri itibarıyla hasılat ve her ne ad altında olursa olsun elde edilen diğer gelirler toplamına aynı maddeye göre belirlenen oranın uygulanması suretiyle, kamu payının ilgili olduğu dönemde bir önceki takvim yılının aynı dönemine göre hasılat ve her ne ad altında olursa olsun elde edilen diğer gelirler toplamında artış meydana gelmiş ise, bir önceki yılın aynı döneminde elde edilen hasılat ve her ne ad altında olursa olsun elde edilen diğer gelirler toplamına 5 inci maddeye göre belirlenen oranın uygulanması suretiyle bulunan tutar ile hasılat ve her ne ad altında olursa olsun elde edilen diğer gelirler toplamında bir önceki takvim yılının aynı dönemine göre meydana gelen artış tutarının % 29'unun toplanması suretiyle bulunur. Kamu payının ilgili olduğu dönemde yatırım ve işletme giderlerinin bu suretle bulunan tutardan daha düşük gerçekleşmesi hâlinde, bu maddeye göre belirlenen üst sınıra ulaşmaya kadar, 31/3/2007 tarihi itibarıyla ilgili kurum ve kuruluşun defter ve belgelerinde yer alan borç asıllarına ilişkin ödemeleri, hesaplanan kamu payından mahsup edilebilir. Bu suretle mahsup edilecek tutar, belirtilen tarihteki borç toplamını geçemez.”

(2) 10/7/1953 tarihli ve 6132 sayılı At Yarışları Hakkında Kanunun;

a) 5 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş ve aynı maddenin ikinci fıkrasında yer alan “nizamname” ibaresi “yönetmelik” şeklinde değiştirilmiştir.

“Tarım ve Köyişleri Bakanlığına tahsis edilmiş bulunan araziler, at yarışı düzenleme yetkisi devredilen kurum, kuruluş veya özel hukuk tüzel kişisine bedelsiz olarak kullanılabilir.”

b) 8 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 8- Yarışların şartlarına, tertip, icra ve inzibatına, hipodrom ve yarış yerlerinin tanzim ve idaresine, yarış programları, ikramiyeler veya müşterek bahislere dair teknik, idarî, malî ve inzibatî hususlara, Yüksek Komiserler Kurulunun teşekkül sureti, görev ve yetkilerine, görevlendirilecek 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tâbi personel ile 399

sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamındaki personel ve diğer personele yarış gelirlerinden karşılanmak şartıyla, 16 yaşından büyükler için tespit edilen aylık brüt asgarî ücretin dört katını geçmemek üzere yapılacak aylık net ödemeler ile harcırahlara, Jokey Kaza ve Yardım Sandığı kurulması ile yardım sandığına üye olabilecekler, yardım sandığına at binme ücretinin % 10'unu geçmemek üzere kesinti yapılması, sandığın diğer gelirlerinin tespiti, sandık gelirlerinin harcanması ile bu gelirlerin, 5 inci madde uyarınca yetkilendirilen ilgili kurum veya kuruluşa borç olarak verilmesine veya ek 1 inci madde hükmü uyarınca oluşturulan hesaba aktarılmasına, disiplin cezalarının hangi hâllerde hangi merciler tarafından verileceğine, yarışların ve yetki verilmiş dernek, belediye ve il özel idarelerinin murakabe ve teftiş tarzı ile doping muayenelerine ait usuller, bu Kanun ve uluslararası yarış esasları ile memleket ihtiyaçları ve işin icaplarına göre Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir.”

c) Geçici 2 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3- 8 inci maddede belirtilen yönetmelikler, bu maddenin yayımı tarihinden itibaren en geç bir yıl içinde yürürlüğe konulur. Anılan yönetmelikler yürürlüğe girinceye kadar, bu Kanuna dayanılarak yürürlüğe konulmuş olan tüzüklerin 8 inci maddeye aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.”

(3) 9/3/1954 tarihli ve 6343 sayılı Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği ile Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanunun 27 nci maddesinin birinci fıkrasının (7) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“7. Büyük Kongreye iştirak etmek üzere, oda başkanları tabii delege kabul edilerek ilgili oda azalarından; üye sayısı (150)'ye kadar olanlardan (4), üye sayısı (151 – 300) arasında olanlardan (5), üye sayısı (301 – 600) arasında olanlardan (6), üye sayısı (601 – 1000) arasında olanlardan (8), ayrıca (1000)'den fazla üyesi olan odalardan (8) delegeye ek olarak her (500) üye için (1) delege ve aynı sayıda yedek seçmek.”

Yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 47- (1) 27/5/2004 tarihli ve 5179 sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

(2) 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 84 üncü maddesinde ve 22/2/2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 70 inci maddesinde yer alan “27.05.2004 tarihli ve 5179 sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkındaki Kanun” ibareleri madde metninden çıkarılmıştır.

(3) 8/5/1986 tarihli ve 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

(4) 15/5/1957 tarihli ve 6968 sayılı Ziraî Mücadele ve Ziraî Karantina Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

(5) 29/5/1973 tarihli ve 1734 sayılı Yem Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

(6) 28/2/2001 tarihli ve 4631 sayılı Hayvan Islahı Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

(7) 22/3/1971 tarihli ve 1380 sayılı Su Ürünleri Kanununun 23 üncü maddesinin son fıkrası ile 36 ncı maddesinin (h) bendinin son paragrafı yürürlükten kaldırılmıştır.

(8) 14/5/1928 tarihli ve 1262 sayılı İspençiyarı ve Tıbbî Müstahzarlar Kanununun ek 2 nci ve ek 3 üncü maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

(9) 24/6/2004 tarihli ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun 23 üncü maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

(10) 9/3/1954 tarihli ve 6343 sayılı Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimler Birliği ile Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanunun 11 inci maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

Uygulanmayacak hükümler ve atıflar

MADDE 48- (1) 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununda, 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununda ve 5393 sayılı Belediye Kanununda bu Kanun hükümlerine aykırılık bulunması durumunda bu Kanun hükümleri uygulanır.

(2) 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (c), (d), (j) ve (t) bentleri, 5393 sayılı Belediye Kanununun 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) ve (l) bentleri, ikinci fıkrası ile 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (g) bentlerinde belirtilen izin veya ruhsatlar, gıda ve gıda ile temas eden madde ve malzemeler ile ilgili işyerlerinin teknik ve hijyenik koşulları ile gıda güvenilirliği ve kalitesi konularını kapsamaz.

(3) Mevzuatta bu Kanun ile yürürlükten kaldırılan kanunlara yapılan atıflar bu Kanunun ilgili hükümlerine yapılmış sayılır.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler ile uygulamaya ilişkin usul ve esaslar bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren en geç onsekiz ay içinde yürürlüğe konulur. Söz konusu usul ve esaslar ile çıkarılacak yönetmelikler yürürlüğe girinceye kadar, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 5179 sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkındaki Kanun, 1734 sayılı Yem Kanunu, 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabitası Kanunu, 4631 sayılı Hayvan Islahı Kanunu ve 6968 sayılı Ziraî Mücadele ve Ziraî Karantina Kanununa dayanılarak çıkartılan yönetmelik ve diğer mevzuatın, bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

(2) Hâlen faaliyet gösteren işletme ve işyerleri bu Kanun ile getirilen yeni yükümlülüklerle, ilgili yönetmeliklerde belirtilen süre içerisinde uyum sağlamak zorundadır.

(3) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl süreyle bu Kanunla Bakanlığa verilen görevlerin yerine getirilmesinde, sağlık hizmetleri ve yardımcı sağlık hizmetleri sınıfı ile teknik hizmetler sınıfında uygun unvan ve derece bulunmaması hâlinde, 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 uncu maddesinin son fıkrası dikkate alınmaksızın boş kadrolarda unvan ve derece değişikliği yapmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

(4) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce, süresi içinde soy kütüğüne kayıt için sahibi tarafından müracaat edilemeyen atlar, bir defaya mahsus olmak üzere, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içerisinde müracaat edilmesi, DNA testi ile ana-baba doğrulaması yapılması, lüzum görüldüğünde Bakanlıkça görevlendirilen uzman heyetçe morfolojik yönden muayene edilmesi ve her bir at için beşbin Türk Lirası idarî para cezasının yatırılması kaydıyla Bakanlıkça belirlenen diğer belgeleri de göz önünde bulundurularak soy kütüğüne kaydedilir.

Yürürlük

MADDE 49- (1) Bu Kanunun;

a) 46 ncı maddesinin birinci fıkrası, 1/4/2010 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,

b) 31 inci maddesinin birinci fıkrası, 33 üncü maddesi, 46 ncı maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları ile geçici 1 inci maddesinin dördüncü fıkrası yayımı tarihinde,

c) Diğer hükümleri yayımı tarihinden itibaren altı ay sonra, yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 50- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**GIDA VE YEM İŞLETMELERİNDEN ÜRETİMİN NEVİNE GÖRE PERSONEL
ÇALIŞTIRMAK ZORUNDA OLAN İŞLETMELER VE BU İŞLETMELERDE
ÇALIŞABİLECEK MESLEK MENSUPLARI**

A. Gıda Üreten İşyerleri

İşletmeler	Meslek Unvanları
Alkollü içkiler üreten iş yerleri	Gıda mühendisi, ziraat mühendisi (gıda bölümü), kimya mühendisi, kimyager
Alkolsüz içecek üreten iş yerleri (30 beygir üzeri motor gücü bulunan veya toplam 10 kişiden fazla personel çalıştıran iş yerleri)	Gıda mühendisi, ziraat mühendisi (gıda ve süt bölümü), kimya mühendisi, kimyager
Baharat, kuruyemiş, cips, çerez üreten işyerleri (30 beygir üzeri motor gücü bulunan veya toplam 10 kişiden fazla personel çalıştıran iş yerleri)	Gıda mühendisi, ziraat mühendisi, kimya mühendisi, kimyager
Bal, polen, arı sütü, temel petek üreten iş yerleri (30 beygir üzeri motor gücü bulunan veya toplam 10 kişiden fazla personel çalıştıran iş yerleri)	Gıda mühendisi, veteriner hekim, ziraat mühendisi (gıda ve zootečni)
Ekme ve unlu mamuller üreten iş yerleri (30 beygir üzeri motor gücü bulunan veya toplam 10 kişiden fazla personel çalıştıran iş yerleri)	Gıda mühendisi, ziraat mühendisi, kimya mühendisi, kimyager
Et ve et ürünleri işleyen iş yerleri (kasaplar hariç)	Veteriner hekim, gıda mühendisi, ziraat mühendisi (gıda bölümü)
Fonksiyonel gıdalar üreten iş yerleri	Gıda mühendisi, ziraat mühendisi (gıda ve süt bölümü), kimya mühendisi, kimyager, veteriner hekim
Gıda amaçlı aromatik yağlar, bitki ekstraktları üreten iş yerleri	Gıda mühendisi, ziraat mühendisi, kimya mühendisi, kimyager
Gıda ışınlama yapan iş yerleri	Gıda mühendisi, ziraat mühendisi (gıda), kimya mühendisi, kimyager, veteriner hekim, su ürünleri mühendisi
Gıda ile temas eden madde ve malzeme üreten iş yerleri (30 beygir üzeri motor gücü bulunan veya toplam 10 kişiden fazla personel çalıştıran iş yerleri)	Gıda mühendisi, ziraat mühendisi (gıda), kimya mühendisi, kimyager
Hazır yemek, tabldot yemek ve meze üreten işyerleri	Gıda mühendisi, ziraat mühendisi (gıda ve süt bölümü), kimya mühendisi, kimyager, diyetisten, ev ekonomisi yüksek okulu beslenme bölümü, veteriner hekim
Kombinalar, kesimhaneler, parçalama ve bağırsak işleme tesisleri	Veteriner hekim

Margarin, bitkisel yağ ve zeytinyağı üreten iş yerleri (30 beygir üzeri motor gücü bulunan veya toplam 10 kişiden fazla personel çalıştıran iş yerleri)	Gıda mühendisi, ziraat mühendisi (gıda bölümü), kimya mühendisi, kimyager
Maya, fermente ve salamura ürünler üreten iş yerleri (30 beygir üzeri motor gücü bulunan veya toplam 10 kişiden fazla personel çalıştıran iş yerleri)	Gıda mühendisi, ziraat mühendisi, biyolog, kimya mühendisi, kimyager
Meyve ve sebze işleyen iş yerleri (30 beygir üzeri motor gücü bulunan veya toplam 10 kişiden fazla personel çalıştıran iş yerleri)	Gıda mühendisi, ziraat mühendisi, kimya mühendisi, kimyager
Özel beslenme amaçlı gıda üreten iş yerleri	Gıda mühendisi, ziraat mühendisi (gıda ve süt bölümü), kimya mühendisi, kimyager
Siyah çay, bitki ve meyve çayları üreten iş yerleri (30 beygir üzeri motor gücü bulunan veya toplam 10 kişiden fazla personel çalıştıran iş yerleri)	Gıda mühendisi, ziraat mühendisi, kimya mühendisi, kimyager
Su ürünleri işleyen iş yerleri ile balık hâlleri ve toptan balık satışı yapan yerler	Su ürünleri mühendisi, su ürünleri ve balıkçılık teknolojisi mühendisi, gıda mühendisi, ziraat mühendisi (gıda ve su ürünleri), veteriner hekim
Süt ve süt ürünleri işleyen iş yerleri (30 beygir üzeri motor gücü bulunan iş yerleri veya toplam 10 kişiden fazla personel çalıştıran iş yerleri)	Veteriner hekim, gıda mühendisi, ziraat mühendisi (gıda ve süt bölümü)
Şeker ve şekerleme ürünleri üreten iş yerleri (30 beygir üzeri motor gücü bulunan veya toplam 10 kişiden fazla personel çalıştıran iş yerleri)	Gıda mühendisi, ziraat mühendisi (gıda ve süt bölümü), kimya mühendisi, kimyager
Takviye edici gıda üreten iş yerleri	Gıda mühendisi, ziraat mühendisi (gıda bölümü), kimya mühendisi, kimyager
Toz karışumlu gıda üreten iş yerleri (30 beygir üzeri motor gücü bulunan veya toplam 10 kişiden fazla personel çalıştıran iş yerleri)	Gıda mühendisi, ziraat mühendisi (gıda ve süt bölümü), kimya mühendisi, kimyager
Un, irmik, bulgur, pirinç, makarna, bisküvi üreten iş yerleri (30 beygir üzeri motor gücü bulunan veya toplam 10 kişiden fazla personel çalıştıran iş yerleri)	Gıda mühendisi, ziraat mühendisi, kimya mühendisi, kimyager
Yumurta işleyen, depolayan veya ambalajlayan işyerleri (30 beygir üzeri motor gücü bulunan veya toplam 10 kişiden fazla personel çalıştıran iş yerleri)	Gıda mühendisi, ziraat mühendisi, veteriner hekim, kimyager, kimya mühendisi

Yukarıda sayılan gıda iş kollarının dışında, 30 beygir üzeri motor gücü bulunan veya toplam 10 kişiden fazla personel çalıştıran gıda iş yerleri	İşin nevine göre gıda mühendisi, veteriner hekim, su ürünleri mühendisi, ziraat mühendisi, kimyager, kimya mühendisi
--	--

B. Yem İşletmeleri

İşletmeler	Meslek Unvanları
Hayvan beslemede kullanılan biyoproteinler gibi belirli bazı ürünleri üreten işletmeler	Ziraat mühendisi (zootekni), veteriner hekim, kimyager, kimya mühendisi, biyolog
Hayvansal yan ürün kullanarak pet hayvan yemi üreten işletmeler	Veteriner hekim, ziraat mühendisi (zootekni)
Hayvansal yan ürünleri işleyen tesisler	Veteriner hekim
Onaya tâbi karma yem işletmeleri	Ziraat mühendisi (zootekni), veteriner hekim, su ürünleri mühendisi, su ürünleri ve balıkçılık teknolojileri mühendisi (balık yemi üreten işletmeler)
Yem katkı maddesi ve premiks üreten işletmeler	Ziraat mühendisi (zootekni), veteriner hekim, kimyager, kimya mühendisi

EK-2

ÜRETİM, İŞLEME VE DAĞITIM AŞAMALARINDA RESMİ KONTROLLERDEN SORUMLU MESLEK MENSUPLARI

A. BİRİNCİL ÜRETİM	Hayvansal üretim		Veteriner hekim, ziraat mühendisi (zooteknist), su ürünleri mühendisi ile su ürünleri ve balıkçılık teknolojileri mühendisi
	Bitki ve bitkisel üretim		Ziraat mühendisi
B. ÜRETİM VE İŞLEME	Hayvan kökenli gıda ve yemler	Kesimhane, kombina ve parçalama işlemi yapılan yerler	Veteriner hekim
		Et ve et ürünleri işleyen işyerleri	Veteriner hekim, gıda mühendisi, ziraat mühendisi (gıda bölümü)
		Su ürünleri işleyen iş yerleri	Veteriner hekim, su ürünleri mühendisi, su ürünleri ve balıkçılık teknolojileri mühendisi, gıda mühendisi, ziraat mühendisi (gıda ve su ürünleri bölümü)

		Süt ve süt ürünleri işleyen iş yerleri	Veteriner hekim, gıda mühendisi, ziraat mühendisi (gıda ve süt bölümü)
		Yumurta işleyen, depolayan veya ambalajlayan işyerleri	Veteriner hekim, gıda mühendisi, ziraat mühendisi (gıda bölümü)
		Bal, polen, arı sütü, temel petek üreten iş yerleri	Veteriner hekim, gıda mühendisi, ziraat mühendisi (gıda bölümü)
		Hayvansal yan ürünleri işleyen tesisler	Veteriner hekim
		Hayvansal yan ürün kullanarak pet hayvan yemi üreten işletmeler	Veteriner hekim
	Yem işletmeleri		Ziraat mühendisi, veteriner hekim, su ürünleri mühendisi (balık yemi üreten işletmeler)
	Hayvan kökenli olmayan gıdalar		Gıda mühendisi, ziraat mühendisi
	Hayvan kökenli olan ve olmayan bileşenleri içeren gıdalar		Veteriner hekim, gıda mühendisi, ziraat mühendisi
	Gıda ile temas eden madde ve malzeme üreten iş yerleri		Gıda mühendisi, ziraat mühendisi (gıda bölümü), kimya mühendisi, kimyager
	Veteriner sağlık ürünleri üreten işyerleri	Veteriner biyolojik ürünler	Veteriner hekim
		Veteriner biyolojik ürünler dışındaki veteriner sağlık ürünleri	Veteriner hekim, kimyager, kimya mühendisi, eczacı
	Bitki koruma ürünleri üreten işyerleri		Ziraat mühendisi, kimyager, kimya mühendisi
C. DAĞITIM	Perakende işyerleri	Et depolayan ve dağıtan	Veteriner hekim
		Bitki ve bitkisel ürün	Ziraat mühendisi
		Hayvan kökenli gıda	Veteriner hekim, gıda mühendisi, ziraat mühendisi
		Hayvan kökenli olmayan gıda	Ziraat mühendisi, gıda mühendisi
		Hayvan kökenli olan ve olmayan bileşenleri içeren gıda	Veteriner hekim, gıda mühendisi, ziraat mühendisi
		Gıda ile temas eden madde ve malzeme	Gıda mühendisi, ziraat mühendisi (gıda bölümü), kimya mühendisi, kimyager

	Veteriner sağlık ürünleri satış yerleri	Veteriner biyolojik ürünler	Veteriner hekim
		Diğer veteriner sağlık ürünleri	Veteriner hekim, kimyager, kimya mühendisi, eczacı
	Bitki koruma ürünleri satış yerleri		Ziraat mühendisi, kimyager, kimya mühendisi
	Yemler		Ziraat mühendisi, veteriner hekim
Ç. İTHALAT	Bitki, bitkisel ürün ve diğer maddeler		Ziraat mühendisi
	Orman bitki ve bitkisel ürünleri ile ahşap ambalaj malzemeleri		Ziraat mühendisi, orman mühendisi, orman endüstri mühendisi
	Canlı hayvan ve hayvansal ürünler		Veteriner hekim
	Hayvansal kökenli olmayan ürünler		Ziraat mühendisi, gıda mühendisi
	Hayvan kökenli olan ve olmayan bileşenleri içeren gıda		Veteriner hekim, gıda mühendisi, ziraat mühendisi
	Gıda ile temas eden madde ve malzeme		Gıda mühendisi, ziraat mühendisi (gıda bölümü), kimya mühendisi, kimyager
	Yemler		Ziraat mühendisi, veteriner hekim
	Veteriner sağlık ürünleri	Veteriner biyolojik ürünler	Veteriner hekim
		Diğer veteriner sağlık ürünleri	Veteriner hekim, kimyager, kimya mühendisi, eczacı
	Bitki koruma ürünleri		Ziraat mühendisi, kimyager, kimya mühendisi

[R.G. 13 Haziran 2010 – 27610]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

**TÜRK DİLİ KONUŞAN ÜLKELER İŞBİRLİĞİ KONSEYİNİN KURULMASINA
DAİR NAHÇIVAN ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ
UYGUN BULUNDUĞU HAKKINDA KANUN**

Kanun No. 5989

Kabul Tarihi: 9/6/2010

MADDE 1 – (1) 3 Ekim 2009 tarihinde imzalanan “Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi”nin Kurulmasına Dair Nahçıvan Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2 – (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

12/6/2010

[R.G. 13 Haziran 2010 – 27610]

KOOPERATİFLER KANUNU İLE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN

Kanun No. 5983

Kabul Tarihi: 3/6/2010

MADDE 1 – 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 48 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Esnaf ve sanatkârlar kredi ve kefalet kooperatifleri hariç olmak üzere, ortak sayısı 500’den fazla olan kooperatiflerin ve üst kuruluşlarının genel kurul toplantılarındaki yönetim ve denetim kurulu belirleme seçimleri, gizli oy açık tasnif esasına göre yapılır. Kooperatiflerin organ seçimlerinde her ortak, en fazla bir ortağı temsilen oy kullanabilir. Anasözleşmelerin bu fıkraya aykırı hükümleri uygulanmaz.”

MADDE 2 – 1163 sayılı Kanunun 81 inci maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Amacına ulaŐılarak dağılma sürecine girmiş olan kooperatiflerden çıkan veya çıkarılan ortağın konutu veya işyeri çıkma veya çıkarılma sebebiyle geri alınamaz; ancak, bu eski ortaklar daha sonra oluşabilecek tasfiye masraflarına katılırlar.”

MADDE 3 – 1163 sayılı Kanunun 90 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 90 – İlgili bakanlık; kooperatiflerin, kooperatif birliklerinin, kooperatif merkez birliklerinin ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliğinin işlem ve hesaplarını ve varlıklarını müfettiŐlere, kooperatif kontrol6rlerine veya denetim için görevlendirilecek olan personele denetlettirebilir.

Kontrol6rlerin seçilme ve çalışma usul ve esasları ile görev ve yetkileri tüzükle tespit olunur.

Birinci fıkradaki teŐekküller, denetim sonuçlarına göre ilgili bakanlıkça verilecek talimata uymak zorundadırlar. Yapılan denetimler sonucunda, kooperatiflerin, kooperatif birliklerinin, kooperatif merkez birliklerinin, Türkiye Milli Kooperatifler Birliğinin ve bunların iŐtiraklerinin yönetim kurulu üyeleri ile üst düzey yöneticilerinin, hukuka açıkça aykırı eylem ve işlemlerinin tespit edilmesi durumunda, ilgili Bakanlık, kamu yararı ve hizmet gerekleri dikkate alınarak gecikmesinde sakınca görülen hallerde ileride telafisi güç veya imkansız zararlara yol açılmasının engellenmesi amacıyla bu kişilerin görevlerine tedbiren son verebilir. Bu durumda ilgili Bakanlık, bir yıl içerisinde olağanüstü genel kurul toplantısının yapılması için gerekli tedbirleri alır.

Kooperatifler ve üst kuruluşlarına kredi veren kamu kurum ve kuruluşları ile belediyeler ve ilgili bakanlıklar; verilen kredilerin açılıŐ gayesine uygun olarak kullanılıp kullanılmadığını, plan ve projesine uygunluğu, teknik özellikleri ve kalite açısından denetleyebilirler.

Kooperatiflerde ve üst kuruluşlarında görevli bulunanlar bu kuruluşlara ait mal, para ve para hükmündeki kağıtları ve gizli de olsa bunlarla ilgili defter ve belgeleri istenildiğinde müfettiŐlere, kooperatif kontrol6rlerine, denetimle görevlendirilen personele ve kredi kuruluşlarının denetim görevlilerine göstermek, saymasına ve incelemesine yardımda bulunmak, istenilen bilgileri gerçeğe uygun ve eksiksiz olarak vermek ve doğru beyanda bulunmakla yükümlüdürler.

Birinci fıkradaki teŐekküller, ilgili Bakanlıkça teŐekküle ilişkin olarak istenilen her türlü bilgi, belge ve kayıtları, tanınan süre içinde tam olarak vermek zorundadır.”

MADDE 4 – 1163 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İlgili bakanlık deyiminden, bu Kanun kapsamındaki tarımsal amaçlı kooperatifler ve üst kuruluşları için Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, yapı kooperatifleri ve üst kuruluşları için Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ve diğer kooperatifler ve üst kuruluşlar için ise Sanayi ve Ticaret Bakanlığı anlaşılır.”

MADDE 5 – 1163 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3 – 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun ek 1 inci maddesi uyarınca Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca yapı kooperatifleri ve üst kuruluşları ile ilgili başlatılmış veya planlanmış iş ve işlemler ile bunlara dair her türlü hak, yetki ve görevler Bayındırlık ve İskan Bakanlığına devredilmiştir. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca başlatılmış veya planlanmış iş ve işlemleri yürütmeye, bunlar hakkında yeni iş ve işlemler yapmaya, gerekli görülenleri tasfiye etmeye yetkilidir.

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı; Kooperatifler Kanununun ek 1 inci maddesi uyarınca yapılan iş ve işlemlerden dolayı Sanayi ve Ticaret Bakanlığının taraf olduğu işlemlerde ve sözleşmelerde taraf olur ve bu Bakanlık leh ve aleyhine açılmış ve bu maddenin yürürlüğe girmesinden önce bu Bakanlık tarafından yapılmış olan iş ve işlemler sebebiyle açılacak olan davalarda kendiliğinden taraf sıfatını kazanır.

Bu madde ile devredilmesi öngörülen her türlü işleme ilişkin evrak ile dava dosyaları ve sair malzemenin devri, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca müştereken belirlenecek usul ve esaslara göre gerçekleştirilir.

GEÇİCİ MADDE 4 – Bayındırlık ve İskan Bakanlığının personel ve teşkilat yapısı, yapı kooperatifleri ile ilgili olarak bu Kanun ile verilen görevleri yürütmeye hazır hâle getirilinceye kadar, hizmetine ihtiyaç duyulan personel, her türlü özlük hakları saklı kalmak kaydıyla Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı emrinde bu maddenin yürürlük tarihinden itibaren bir yıl süre ile geçici olarak görevlendirilir.”

MADDE 6 – 13/12/1983 tarihli ve 180 sayılı Bayındırlık ve İskan Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“r) Yapı kooperatifleri ve üst birlikleri ile ilgili olarak 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu ve diğer kanunlar ile verilen görevleri yapmak, yapı kooperatifçiliğinin gelişmesini sağlayacak tedbirleri almak, bu kooperatifler ile üst birliklerinin kurulmasına, işleyişine, tasfiyesine ve denetlenmesine ve yapı kooperatiflerinin kuruluş kayıtlarının ve sicillerinin tutulmasına dair iş ve işlemleri yapmak, yaptırmak ve denetlemek.”

MADDE 7 – 180 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 12 nci maddesinin birinci fıkrasının mülga (b) ve (c) bentleri aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“b) Yapı kooperatifleri ve üst birlikleri ile ilgili olarak Kooperatifler Kanunu ve diğer kanunlar ile Bakanlığa verilen görevleri ve yapı kooperatiflerinin ve üst birliklerinin kurulmasına, işleyişine, tasfiyesine ve denetlenmesine ilişkin iş ve işlemleri yapmak, yapı kooperatiflerinin kuruluş kayıtlarının ve sicillerinin tutulmasını sağlamak ve uygulamaları denetlemek,

c) Yapı kooperatifçiliğinin gelişmesi ve işleyişi ile ilgili tedbirler almak, kooperatiflere mali destek sağlanmasına yardımcı olmak, teknik destek sağlamak ve gerekli mevzuatı hazırlamak,”

MADDE 8 – 8/1/1985 tarihli ve 3143 sayılı Sanayi ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (m) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“m) Tarım ve Köyişleri Bakanlığına bağlı tarımsal amaçlı kooperatifler, tarım kredi kooperatifleri ve birlikleri ile yapı kooperatifleri ve üst birlikleri hariç olmak üzere, tarım satış

kooperatifleri ve birlikleri ile genel hükümlere tabi kooperatiflerin ve birliklerin kuruluş, işleyiş ve denetimlerine ait işlem ve hizmetleri yürütmek,”

MADDE 9 – 3143 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“a) Tarım ve Köyişleri Bakanlığına bağlı tarımsal amaçlı kooperatifler, tarım kredi kooperatifleri ve birlikleri ile yapı kooperatifleri ve üst birlikleri hariç olmak üzere, tarım satış kooperatifleri ve birlikleri ile genel hükümlere tabi kooperatiflerin ve birliklerin kuruluş, işleyiş ve denetimlerine ait işlem ve hizmetleri yürütmek,”

MADDE 10 – Bu Kanunun;

- a) 1 inci, 2 nci ve 3 üncü maddeleri yayımı tarihinde,
- b) Diğer maddeleri yayımı tarihinden itibaren altı ay sonra, yürürlüğe girer.

MADDE 11 – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

12/6/2010

[R.G. 13 Haziran 2010 – 27610]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞININ TEŞKİLAT VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN İLE DEVLET MEMURLARI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN

Kanun No. 5984

Kabul Tarihi: 4/6/2010

MADDE 1 – 30/4/1992 tarihli ve 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanunun 53 üncü maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı maddenin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“İl millî eğitim müdürlükleri bünyesinde eğitim müfettişleri başkanlığı oluşturulur. Eğitim müfettiş yardımcıları, en az dört yıllık yüksek öğrenimli ve öğretmenlikte sekiz yıl ve daha fazla hizmeti olan öğretmenler arasından yarışma sınavı ile mesleğe alınırlar. Bu görevde üç yıllık yetiştirme dönemini takiben yapılacak yeterlik sınavında başarılı olanlar eğitim müfettişi kadrolarına atanırlar. Eğitim müfettişleri ve eğitim müfettiş yardımcılarının alanlarında uzmanlaşmaları için gerekli tedbirler alınır. Eğitim müfettişlerinin, her hizmet bölgesinde iki yıldan az olmamak üzere Millî Eğitim Bakanlığınca belirlenecek süreler kadar çalışmaları esastır.

Eğitim müfettişleri ve eğitim müfettiş yardımcılarının görev alanını; il ve ilçe millî eğitim müdürlükleri ve orta öğretim kurumlarının rehberlik ve denetimi ile bu kurumlarda görev yapan öğretmenlerin branşlara ilişkin inceleme ve soruşturmaları hariç olmak üzere, her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarının rehberlik, işbaşında yetiştirme, teftiş, denetim, değerlendirme, inceleme, araştırma ve soruşturma hizmetleri oluşturur. Hizmet bölgelerinin oluşturulması ve bu bölgelerdeki çalışma süreleri; eğitim müfettişleri başkanlığının görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışmaları; eğitim müfettişleri ve eğitim müfettiş yardımcılarının nitelikleri, sınav ve yetiştirme şekilleri, atanmaları, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma ve yer değiştirmelerine ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 2 – 3797 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 4 – Ekli (1) sayılı listede yer alan kadrolar 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye bağlı (I) sayılı cetvelin Millî Eğitim Bakanlığı bölümünden çıkarılmış, ekli (2) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek aynı Kanun Hükmünde Kararnameye bağlı (I) sayılı cetvelin Millî Eğitim Bakanlığına ait bölümüne eklenmiştir.”

MADDE 3 – 3797 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 10 – Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte ilköğretim müfettiş yardımcısı olarak görev yapanlar eğitim müfettiş yardımcısı, ilköğretim müfettişi olarak görev yapanlar eğitim müfettişi kadrolarına atanmış sayılırlar.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce ilköğretim müfettişi unvanını kazanmış olup kamu kurum ve kuruluşlarında başka görevlerde bulunanlar, talep etmeleri halinde durumlarına göre eğitim müfettişliği kadrolarına atanabilirler.

Yürürlükteki mevzuatta ilköğretim müfettişlerine yapılan atıflar bu Kanunla ihdas edilen eğitim müfettişlerine, ilköğretim müfettiş yardımcılara yapılan atıflar ise yine bu Kanunla ihdas edilen eğitim müfettişi yardımcılara yapılmış sayılır.

3797 sayılı Kanunun bu Kanunla değişik 53 üncü maddesinin dördüncü fıkrasında öngörülen yönetmelik yürürlüğe konuluncaya kadar, mevcut yönetmeliğin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.”

MADDE 4 – 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun;

a) 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının “IV- Eğitim ve Öğretim Hizmetleri Sınıfı” bölümünde geçen “ilköğretim müfettişlerini ve yardımcılarını” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

b) 36 ncı maddesinin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) bendinin (6) numaralı alt bendinde geçen “İlköğretim Müfettişliği” ibaresi “eğitim müfettişliği”; aynı bendin (11) numaralı alt bendinde geçen “İlköğretim Müfettiş Yardımcıları” ibaresi “Eğitim Müfettiş Yardımcıları”, “İlköğretim Müfettişliğine” ibaresi “Eğitim Müfettişliğine” şeklinde değiştirilmiştir.

c) 152 nci maddesinin “II-Tazminatlar” kısmının “A-Özel Hizmet Tazminatı” bölümünün (h) bendinde yer alan “İlköğretim Müfettişleri” ibaresi “Eğitim Müfettişleri” şeklinde değiştirilmiş; “B-Eğitim, Öğretim Tazminatı” bölümünün birinci fıkrasında geçen “İlköğretim Müfettişleri hariç” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

ç) Ek 32 nci maddesinin birinci fıkrasında geçen “ilköğretim müfettişleri hariç” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

d) Eki (I) sayılı cetvelin “I-Genel İdare Hizmetleri Sınıfı” bölümünün (g) bendine “Türkiye İstatistik Kurumu Uzmanları ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu hükümlerine göre atanan İç Denetçiler” ibaresinden sonra gelmek üzere “Eğitim Müfettişleri” ibaresi eklenmiş; “IV-Eğitim ve Öğretim Hizmetleri Sınıfı” bölümünün (a) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 5 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6 – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

12/6/2010

(1) SAYILI LİSTE

Kurumu : Millî Eğitim Bakanlığı

Teşkilatı : Taşra

İptal Edilen Kadrolar

Sınıf	Unvan	Derece	Adedi
E.Ö.H.	İlköğretim Müfettişi	1 - 9	3500
E.Ö.H.	İlköğretim Müfettiş Yardımcısı	1 - 9	1000

TOPLAM 4500

(2) SAYILI LİSTE

Kurumu : Millî Eğitim Bakanlığı
Teşkilatı : Taşra

İhdas Edilen Kadrolar

Sınıf	Unvan	Derece	Serbest Kadro Adedi
G.İ.H.	Eğitim Müfettişi	1	3000
G.İ.H.	Eğitim Müfettişi	2	350
G.İ.H.	Eğitim Müfettişi	3	350
G.İ.H.	Eğitim Müfettiş Yardımcısı	5	800
TOPLAM			4500

[R.G. 13 Haziran 2010 – 27610]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Yönetmelik

Sermaye Piyasası Kurulundan:

EMEKLİLİK YATIRIM FONLARININ KURULUŞ VE FAALİYETLERİNE İLİŞKİN ESASLAR HAKKINDA YÖNETMELİKTE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK

MADDE 1 – 28/2/2002 tarihli ve 24681 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Emeklilik Yatırım Fonlarının Kuruluş ve Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“**MADDE 4** – Bu Yönetmelikte geçen;

- Banka: Mevduat bankalarını ve katılım bankalarını,
- Borsa: Para ve sermaye piyasası araçlarının işlem gördüğü yurt içi ve yurt dışı borsalar ile borsa dışı teşkilatlanmış diğer piyasaları,
- Fon: Emeklilik yatırım fonunu,
- İMKB: İstanbul Menkul Kıymetler Borsasını,
- Kanun: 28/3/2001 tarihli ve 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununu,
- Katılımcı: Emeklilik sözleşmesine göre ad ve hesabına şirket nezdinde bireysel emeklilik hesabı açılan fiil ehliyetine sahip gerçek kişiyi,
- Kurul: Sermaye Piyasası Kurulunu,
- Müsteşarlık: Hazine Müsteşarlığını,
- Net Varlık Değeri: Portföy değerine, fon alacaklarının eklenmesi ve fon borçlarının düşülmesi suretiyle bulunan toplam değeri,
- Portföy: Fonda yer alan nakit ile para ve sermaye piyasası araçlarından oluşan varlıkların tümünü,
- Portföy Değeri: Fon portföyündeki varlıkların bu Yönetmelikteki esaslar çerçevesinde değerlendirilmesi neticesinde bulunan değeri,

i) Portföy Yöneticisi: Kuruldan portföy yöneticiliği yetki belgesi almış ve Kurulca uygun görülen portföy yönetim şirketini,

j) Saklayıcı: Fon portföyündeki varlıkların saklandığı ve Kurulca uygun görülen saklama kuruluşunu,

k) Şirket: Kanuna göre kurulan emeklilik şirketini,

l) Takasbank: İMKB Takas ve Saklama Bankası Anonim Şirketini,

m) TTSG: Türkiye Ticaret Sicili Gazetesini ifade eder.”

MADDE 2 – Aynı Yönetmeliğin 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (e) ve (g) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“e) Vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile varantlar,”

“g) Yatırım fonu katılma payları,”

MADDE 3 – Aynı Yönetmeliğin 10 uncu maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Katılımcıların yatırım kararını etkileyebilecek ve önceden bilgi sahibi olunmasını gerektiren hususlar ayrıca şirketin resmi internet sitesinde ve Türkiye çapında günlük yayım yapan iki gazetenin Türkiye baskısında ilan ettirilir. Yeni hususların yürürlüğe giriş tarihi on iş gününden az olmamak üzere ilanlarda belirtilir. İlanlara ilişkin gazeteler yayımını takip eden altı iş günü içerisinde Kurula gönderilir. Kurulca uygun görülmesi halinde fonun katılımcı sayısı ve katılımcı kitlesi dikkate alınarak farklı bildirim ve ilan esasları belirlenebilir.”

MADDE 4 – Aynı Yönetmeliğin 14 üncü maddesine yedinci fıkra olarak aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerine yatırım amaçlı taraf olacak fonların iç kontrol sistemlerinin risk yönetim sistemlerini de içerecek şekilde oluşturulması zorunludur. Risk yönetim sistemi, fonun karşılaşılabileceği temel risklerin tanımlanmasını, risk tanımlamalarının düzenli olarak gözden geçirilmesini ve önemli gelişmelere paralel olarak güncellenmesini, maruz kalınan risklerin tutarlı bir şekilde değerlendirilmesi için riskin toplam portföy ve spesifik enstrümanlar bazındaki değişik boyutları arasında kıyas imkanı yaratacak bir risk ölçüm mekanizmasının geliştirilmesini içermelidir. Risk yönetimini gerçekleştirecek birim şirket bünyesinde oluşturulabileceği gibi risk yönetim hizmeti dışarıdan da sağlanabilir.”

MADDE 5 – Aynı Yönetmeliğin 15 inci maddesinin dokuzuncu fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Katılımcıların yatırım kararını etkileyebilecek ve önceden bilgi sahibi olunmasını gerektiren hususlar ayrıca şirketin resmi internet sitesinde ve Türkiye çapında günlük yayım yapan iki gazetenin Türkiye baskısında ilan ettirilir. İlanlara ilişkin gazeteler yayımını takip eden altı iş günü içerisinde Kurula gönderilir. Kurulca uygun görülmesi halinde fonun katılımcı sayısı ve katılımcı kitlesi dikkate alınarak farklı bildirim ve ilan esasları belirlenebilir.”

MADDE 6 – Aynı Yönetmeliğin 21 inci maddesinin birinci fıkrasının (d), (f), (g), (i) ve (j) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“d) Fon portföyünün en fazla %20’si girişim sermayesi yatırım ortaklıkları tarafından ihraç edilen para ve sermaye piyasası araçlarına ve girişim sermayesi yatırım fonlarının katılma paylarına yatırılabilir. Girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına yapılacak yatırımlarda bu maddenin (c) bendindeki sınırlamalar dikkate alınmaz. Tek bir girişim sermayesi yatırım fonuna yapılan yatırım tutarı, fon portföyünün %5’ini geçemez.”

“f) Şirketin ve portföy yöneticisinin;

1) Sermayesinin %10’undan fazlasına sahip olan hissedarlarının,

2) Yönetim kurulu başkan ve üyelerinin,

3) Genel müdür ve genel müdür yardımcılarının,

ayrı ayrı ya da birlikte sermayesinin %20'sinden fazlasına sahip oldukları ortaklıklar ile şirketin ve portföy yöneticisinin doğrudan ve dolaylı iştiraklerince çıkarılmış para ve sermaye piyasası araçlarının toplamı, fon portföyünün %30'unu aşamaz.”

“g) Fon varlıklarının en fazla %30'u bir topluluğun para ve sermaye piyasası araçlarına yatırılabilir. Topluluk, hukuksal yönden birbirinden bağımsız olmakla birlikte sermaye, yönetim ve denetim açısından birbirleriyle ilişkili, faaliyet konuları yönünden aynı sektöre bağlı olsun veya olmasın, organizasyon ve finansman konularının bir ana ortaklık çatısı altında tek merkezden koordine edildiği ana ve bağlı ortaklıklar bütünüdür.”

“i) Fon portföyünün en fazla %20'si Kurul kaydından bulunan menkul kıymet yatırım fonu, yabancı yatırım fonu, borsa yatırım fonu, serbest yatırım fonu, koruma amaçlı yatırım fonu ve garantili yatırım fonu katılma paylarına yatırılmak suretiyle değerlendirilir. Ancak tek bir yatırım fonuna yapılan yatırım tutarı, fon portföyünün %4'ünü geçemez.

Katılma payları fon portföyüne dahil edilen yatırım fonlarına giriş, çıkış veya erken çıkış komisyonu ödenemez.”

“j) Fon portföyünün en fazla %20'si bankalar nezdinde açtırılacak mevduat/katılma hesaplarında değerlendirilebilir. Ancak tek bir bankada değerlendirilebilecek tutar fon portföyünün %4'ünü aşamaz.”

MADDE 7 – Aynı Yönetmeliğe 21 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Portföye Dahil Edilecek Varlıklara İlişkin İstisnalar

MADDE 21/A – Bu madde kapsamındaki varlıklar aşağıdaki esaslar çerçevesinde fon portföyüne dahil edilebilir. Bu Yönetmeliğin, bu madde hükmüne aykırılık teşkil eden hükümleri uygulanmaz.

a) Fon portföyüne, Kurulun Seri: V, No: 7 sayılı Menkul Kıymetlerin Geri Alma veya Satma Taahhüdü ile Alım Satımı Hakkında Tebliğinin 5 inci maddesinin (c) ve (e) bentlerinde belirtilen kıymetlerin konu edildiği borsada veya borsa dışında taraf olunan ters repo sözleşmelerinin dahil edilmesi mümkündür. Borsa dışında taraf olunan ters repo sözleşmelerinin karşı tarafının Kurulca belirlenen nitelikleri taşıması zorunludur. Borsa dışında taraf olunan ters repo sözleşmeleri çerçevesinde karşı taraftan alınan ters repoya konu varlıkların Takasbank’da fon adına açılmış olan bir hesapta saklanması gerekmektedir.

Borsa dışında taraf olunan ters repo işlemlerine fon portföyünün en fazla %10'una kadar yatırım yapılabilir.

Fon, bu Yönetmeliğin 23 üncü maddesinde belirtilen esaslar çerçevesinde, Kurulun Seri: V, No:7 sayılı Menkul Kıymetlerin Geri Alma veya Satma Taahhüdü ile Alım Satımı Hakkında Tebliğinin 5 inci maddesinin (c) ve (e) bentlerinde belirtilen kıymetlerin konu edildiği borsada veya borsa dışında repo sözleşmelerine taraf olabilir.

Borsa dışı repo-ters repo işlemlerinin vade ve faiz oranı Kurulun Seri: V, No: 7 sayılı Menkul Kıymetlerin Geri Alma veya Satma Taahhüdü ile Alım Satımı Hakkında Tebliğinin 6 ncı maddesi çerçevesinde belirlenir. Şu kadar ki, faiz oranının belirlenmesi, borsada işlem gören benzer vade yapısına sahip sözleşmelerin faiz oranları dikkate alınmak üzere, fon kurulunun sorumluluğundadır. Bu itibarla borsa dışında repo-ters repo sözleşmelerine taraf olunması durumunda en geç sözleşme tarihini takip eden işgünü içinde şirketin resmi internet sitesinde sözleşmeye konu edilen kıymet ve sözleşmenin vadesi, faiz oranı, karşı tarafı hakkında kamuya bilgi verilmesi gerekmektedir. Söz konusu sözleşmelere ilişkin bilgi ve belgeler ayrıca şirket merkezinde sözleşme tarihini müteakip 5 yıl süreyle muhafaza edilir.

Borsa dışı repo-ters repo sözleşmelerinin değerlemesine ilişkin esaslar piyasa fiyatını en doğru yansıtacak şekilde fon kurulu tarafından belirlenerek yazılı karara bağlanır.

b) Borsada işlem gören dış borçlanma araçlarının, borsa dışında yapılacak işlemler ile fon portföyüne dahil edilmesi veya fon portföyünden çıkartılması mümkündür.

Borsada veya borsa dışında yapılan işlemler ile fon portföyüne dahil edilen dış borçlanma araçlarının değerlendirilmesine ilişkin esaslar piyasa fiyatını en doğru yansıtacak şekilde fon kurulu tarafından belirlenerek yazılı karara bağlanır.

c) Borsada işlem görmeyen özel sektör borçlanma araçlarına fon portföy değerinin en fazla %10'u oranında yatırım yapılabilir. Borsa'da işlem görmeyen özel sektör borçlanma araçlarına yatırım yapan fonların yatırım aşamasında, portföyünde bulunan özel sektör borçlanma araçlarının gerektiğinde nakde dönüştürülebilmesini teminen şirketle veya bir aracı kuruluşla konuya ilişkin bir sözleşme imzalaması gerekmektedir.

Fon portföyüne dahil edilen borsada işlem görmeyen özel sektör borçlanma araçlarının değerlendirilmesine ilişkin esaslar piyasa fiyatını en doğru yansıtacak şekilde fon kurulu tarafından belirlenerek yazılı karara bağlanır.”

MADDE 8 – Aynı Yönetmeliğin 23 üncü maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Fon, Kurulun Seri: V, No: 65 sayılı Sermaye Piyasası Araçlarının Kredili Alım, Açığa Satış ve Ödünç Alma ve Verme İşlemleri Hakkında Tebliğinin 11 inci maddesi çerçevesinde yapılacak bir sözleşme çerçevesinde herhangi bir anda fon portföyünün en fazla %50'si tutarındaki para ve sermaye piyasası araçlarını ödünç verebilir veya fon portföyünün en fazla %10'u tutarındaki para ve sermaye piyasası araçlarını ödünç alabilir ve ödünç alma oranı ile sınırlı olmak üzere açığa satış işlemi yapabilir. Ödünç verme ve alma işlemi en fazla doksan iş günü süreyle yapılır. Fon portföyünden ödünç verme işlemi, ödünç verilen para ve sermaye piyasası araçlarının en az %100'ü karşılığında nakit veya devlet iç borçlanma senetlerinden oluşabilecek teminatın fon adına Takasbank'da bloke edilmesi şartıyla yapılabilir. Teminat tutarının ödünç verilen para ve sermaye piyasası araçlarının piyasa değerinin %80'inin altına düşmesi halinde portföy yöneticisi teminatın tamamlanmasını ister. Fonun taraf olduğu ödünç verme ve alma sözleşmelerine, fon lehine tek taraflı olarak sözleşmenin fesh edilebileceğine ilişkin bir hükmün konulması mecburidir.”

MADDE 9 – Aynı Yönetmeliğin 24 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“**MADDE 24** – Fon portföyüne riskten korunma ve/veya yatırım amacıyla döviz, kıymetli madenler, faiz, finansal göstergeler ve sermaye piyasası araçları üzerinden düzenlenmiş opsiyon sözleşmeleri, varantlar, forward, finansal vadeli işlemler ve vadeli işlemlere dayalı opsiyon işlemleri dâhil edilebilir. Vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile varantlar nedeniyle maruz kalınan açık pozisyon tutarı fon net varlık değerini aşamaz. Portföye alınan vadeli işlem sözleşmelerinin fonun yatırım stratejisine ve karşılaştırma ölçütüne uygun olması zorunludur.

Aracı kuruluş ve ortaklık varantlarına yapılan yatırımların toplamı fon portföyünün %15'ini geçemez. Ayrıca, aynı varlığa dayalı olarak çıkarılan aracı kuruluş ve ortaklık varantlarının toplamı fon portföyünün %10'unu, tek bir ihraççı tarafından çıkarılan aracı kuruluş varantlarının/ortaklık varantlarının toplamı ise fon portföyünün %5'ini geçemez. Fonun açık pozisyonunun hesaplanmasında, varantlar ile Vadeli İşlemler Borsasında taraf olunan aynı varlığa dayalı vadeli işlem sözleşmelerinde alınan ters pozisyonlar netleştirilir.”

MADDE 10 – Aynı Yönetmeliğin 26 ncı maddesine dördüncü ve beşinci fıkra olarak aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Aynı fon çatısı altında, fon işletim giderlerinde ayrıştırılmaya gidilmek suretiyle farklı pay grupları oluşturulabilir. Pay gruplarının oluşturulması halinde, düşük oranlı fon işletim gideri olan paylara sahip katılımcılara, fon işletim gideri farklarının iade edilmesi gereklidir. Katılımcı hesaplarına iade edilen fon işletim giderleri farklarının değerlendirilmesine ilişkin usul ve esaslara fon izahnamelerinde yer verilmesi gerekmektedir.”

“Pay grupları oluşturan fonların kamuyu aydınlatmalarına ilişkin esas ve standartları belirlemeye Kurul yetkilidir.”

MADDE 11 – Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 12 – Bu Yönetmelik hükümlerini Sermaye Piyasası Kurulu yürütür.

[R.G. 11 Haziran 2010 – 27608]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Yargıtay Kararı

Yargıtay 2. Hukuk Dairesinden:

Esas No : 2009/4262

Karar No : 2010/8639

YARGITAY İLAMI

İncelenen Kararın :

Mahkemesi : Antalya 1. Aile Mahkemesi

Tarihi : 13/3/2007

Numarası : Esas No: 2007/287 Karar No: 2007/284

Davacı : Yelda Gür (Seren Kaymakçı'ya (Memişoğlu) Velayeten)

Davalı : Hasımsız

Dava Türü : Evlenmeye İzin

Temyiz Eden : Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

Davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen hükmün kanun yararına bozulması Adalet Bakanlığının yazısı üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından istenilmekle evrak okunup gereği görüşülüp düşünüldü.

Davacı Yelda Gür tarafından 5/3/2007 tarihinde hasımsız olarak açılan davada, velayet altında bulunan Seren Kaymakçı'nın evlenmesine izin verilmesinin istendiği, mahkemece davanın kabulüne karar verildiği ve hükmün temyiz edilmeksizin kesinleştiği anlaşılmaktadır.

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 124/2. maddesi ile "ancak, hakim olağanüstü durumlarda ve pek önemli bir sebeple 16 yaşını doldurmuş olan erkek veya kadının evlenmesine izin verebilir, olanak buldukça karardan önce anne ve baba veya vasi dinlenir" hükmü getirilmiştir.

Evlenmesine izin verilmesi istenilen 6/6/1991 doğumlu Seren Kaymakçı'nın dava tarihinde 16 yaşını doldurmadığı anlaşılmaktadır.

Mahkemece, yasal şartın oluşmaması nedeniyle davanın reddine karar verilmesi gerekirken Türk Medeni Kanununun 124/2. maddesi hükmüne aykırı olarak evlenmeye izin verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

SONUÇ: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 427/6. maddesine dayalı kanun yararına bozma isteğinin açıklanan sebeple kabulü ile hükmün sonuca etkili olmamak üzere **BOZULMASINA**, oybirliğiyle karar verildi.
29/4/2010

[R.G. 12 Haziran 2010 – 27609]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Yüksek Seçim Kurulu Kararları

Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığından:

Karar No: 380

-KARAR-

Cumhurbaşkanlığınca Kurulumuz Başkanlığına gönderilen 12/05/2010 tarihli, B.01.0.KKB.01-18/D-1-296 sayılı yazı ile; Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'na 07/05/2010 tarihinde kabul edilen 5982 sayılı "Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un, Anayasa'nın 175. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca, halkoyuna sunulmak üzere Resmi Gazetede yayımlanması için Başbakanlığa gönderildiği belirtilerek, Anayasanın 175. maddesi ve 3376 sayılı Kanun uyarınca gereğinin yapılması istenilmiş olup, 5982 sayılı Kanun 13/05/2010 tarihli Resmi Gazetenin 27580 sayılı nüshasında yayımlanmıştır.

Yüksek Seçim Kurulunun;

13/05/2010 tarihli, 2010/317 sayılı kararı ile; Anayasa Değişikliklerinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanun, Anayasanın 67. maddesinin son fıkrasında ifade edilen seçim kanunları kapsamında olduğundan, Anayasanın 67.maddesinin son fıkrası hükmü gereği seçim kanunlarındaki değişiklikler yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmayacağından; Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında 5982 sayılı Kanunun, Anayasanın 175 ve 3376 Sayılı Kanunun 2. maddesi hükümleri gereği halkoylamasında uygulanacak sürenin 120 gün olmasına ve halkoylamasının 12/09/2010 Pazar günü yapılmasına,

20/05/2010 tarihli, 2010/332 sayılı kararı ile; Anayasa değişikliklerinin halkoyuna sunulmasında; İl ve İlçe Seçim Kurullarının Görev ve Yetkilerini Gösterir Örnek: 139/1 sayılı Genelgeyi hazırlamak için komisyon oluşturulmasına,

karar verilmiştir.

Komisyon Örnek: 139/1 sayılı Genelgeye ilişkin çalışmasını tamamlamış olmakla, komisyonca hazırlanan rapor incelenerek;

GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca 07/05/2010 gününde kabul edilen 5982 sayılı "Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un, Anayasa'nın 175. maddesi uyarınca, halkoyuna sunulması uygun görülmüş olduğundan, Anayasa'nın anılan maddesi ve 3376 sayılı "Anayasa Değişikliklerinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanun" uyarınca, 5982 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, Resmi Gazetenin 13/05/2010 tarihli, 27580 sayılı nüshasında yayımlanmıştır.

Yüksek Seçim Kurulunca açıklanan kararlarla kabul edilen esas ve ilkeler dikkate alınarak, 2007 yılında yapılan halkoylamasında ve 2009 yılında yapılan Mahalli İdareler Genel Seçiminde düzenlenip kullanılan İl ve İlçe Seçim Kurullarının Görev ve Yetkilerini Gösterir Genelgenin, 12 Eylül 2010 tarihinde yapılacak olan Anayasa değişikliklerinin halkoyuna sunulmasına da uyarlanmış ve yeni durumlar göz önünde bulundurulmak suretiyle güncelleştirilmiş olan Örnek: 139/1 sayılı Genelgenin yürürlüğe konulması uygun bulunmuştur.

SONUÇ:

1- 12 Eylül 2010 Pazar günü yapılacak olan Anayasa değişikliklerinin halkoyuna sunulmasında, İl ve İlçe Seçim Kurullarının Görev ve Yetkilerini gösterir genelgenin Örnek: 139/1 sayısı ile kabulüne ve Genelgenin bu kararın eki sayılmasına,

2- Genelgenin yeterli miktarda bastırılarak tüm il ve ilçe seçim kurulu başkanlıklarına ihtiyaç miktarı kadar gönderilmek üzere Kurulumuz İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığına verilmesine,

3- Karar örneği ve eki Genelgenin Yüksek Seçim Kurulunun 06/03/2010 tarihli, 2010/154 sayılı kararı ile belirlenen siyasi partilerin genel başkanlıkları ile Kurulumuz Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğüne gönderilmesine,

4- Karar örneği ve eki Genelgenin Resmî Gazete’de yayımlanmasına,
15/06/2010 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

Başkan
Ali EM

Başkanvekili
Kırdar ÖZSOYLU

Üye
Mehmet KILIÇ

Üye
Bahadır
DOĞUSOY

Üye
Hüseyin EKEN

Üye
M. Zeki ÇELEBİOĞLU

Üye
Muharrem
COŞKUN

Üye
Turan
KARAKAYA

Üye
Mehmet KÜRTÜL

Üye
Nilgün İPEK

Üye
Halim AŞANER

ÖRNEK: 139/1

**12 EYLÜL 2010 PAZAR GÜNÜ YAPILACAK OLAN
ANAYASA DEĞİŞİKLİKLERİNİN HALKOYUNA
SUNULMASINDA İL VE İLÇE SEÇİM KURULLARININ
GÖREV VE YETKİLERİNİ GÖSTERİR
GENELGE**

KAPSAM

Bu genelge, 12 Eylül 2010 Pazar günü yapılacak olan Anayasa Değişikliklerinin halkoylamasında; il ve ilçe seçim kurullarının görev ve yetkileri ile yapılacak iş ve işlemlerin düzenle, güvenle ve süresinde yürütülüp sonuçlandırılmasına ilişkin hükümleri kapsar.

İLÇE SEÇİM KURULUNUN GÖREV VE YETKİLERİ

1- Halkoylaması işlemlerinin düzenle yürütülmesini sağlamak için gereken bütün tedbirleri almak ve seçim işlerini denetlemek (298/20-1),

2- Sandık kurullarını kurmak (298/20-2),

Dağınık mahalle ve sair yerleşim yerleri bulunan köylerde veya köylerin birbirlerine yakın olduğu durumlarda seçim sandıklarının bir tek mahalle veya bir tek köyde toplanması, seçim gününden en az bir hafta önce ilan edilmek koşuluyla İlçe Seçim Kurulunca kararlaştırılabilir.

3- İlçedeki sandık kurullarına, oy sandıklarını, seçim araç ve gereçlerini göndermek (298/20-3),

4- Sandık kurullarının teşekküllerine, işlemlerine ve kararlarına karşı yapılan itirazları inceleyip karara bağlamak (298/20-4),

5- Halkoylamasının düzenle yürütülmesini sağlamak ve halkoylaması iş ve işlemleri hakkında gerekli bilgileri vermek üzere sandık kurulları başkanları ve en az birer üyenin (Devlet memuru olan) eğitimi için **kurs düzenlemek** dahil gerekli önlemleri almak (**bu görev ilçe seçim kurulu başkanı-hakime aittir**) (298/18-3),

6- Sandık kurulu başkanlarının halkoylaması işlemlerinin yürütülmesine ilişkin sorularını cevaplandırmak (298/20-5),

7- Sandık kurullarına oy sandığı ve diğer halkoylaması araç ve gereçlerini ulaştırmak, gerekiyorsa, sandığın konulacağı okul (özel okullar ve özel dershaneler dahil) avlusu ve salonların elverişli kısımları gibi genel yerler, yetmediği takdirde gerekli önlemleri alarak kahvehane, lokanta gibi özel yerleri kiralamak (298/20-3, 74),

8- İlçe çevresindeki sandık kurullarından gelen tutanaklara göre, SEÇSİS'ten sonuç girişlerini yaparak ilçe birleştirme tutanağını almak, bu tutanağı halkoylaması işlerine ait diğer evrak ile birlikte il seçim kuruluna derhal teslim etmek (Birden çok ilçe seçim kurulu bulunan ilçelerde, diğer seçim kurullarının birleştirme tutanakları da birinci ilçe seçim kurulunca birleştirilerek sonuçlandırılır.) (298/20-6),

9- Halkoylaması sonuçlarına ilişkin bilgileri bir kez daha gözden geçirerek düzgün ve eksiksiz olarak il seçim kuruluna vermek,

(Kesin sonuçların bir an önce alınması ve ilan edilmesi için, sandık kurulu başkanlarınca, halkoylaması sonuçlarını içeren bilgi ve belgelerin en kısa yoldan ve en kısa sürede, ilçe seçim kurullarına ulaştırılmalarını sağlamak amacıyla gerekli önlemlerin önceden alınması gerekir.)

10- Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde tutukluların oy kullanacağı sandığın konulacağı yeri cezaevi idaresinin görüşünü de alarak belirlemek, oy verme iş ve işlemlerini denetlemek,

11- Üçten fazla sandık kurulunun görev yapacağı binalara ait kurumların amirlerini veya onların yerine tespit edilecek bina sorumlularını görevlendirmek (298/74),

12- Ceza infaz kurumları ve tutukevinde bulunan tutuklu seçmen listesinin, askı gününden bir gün evvel gönderilmesini sağlamak,

13- Özürlü seçmenlerin kolaylıkla oy kullanabilmeleri için sandık yerinin saptanmasında gerekli önlemleri almak (298/74),

14- Kanunla ve Yüksek Seçim Kurulunun genelge ve kararları ile verilen diğer görevleri yapmak (298/20-7),

SANDIK KURULU BAŞKANININ BELİRLENMESİ

İlçe seçim kurulu başkanı, ilçe seçim kurulunun siyasi partili üyeleri dışındaki asıl üyelerle görüşerek sandığın kurulacağı seçim bölgesi içindeki veya dışındaki seçmenler arasından iyi ün sahibi olmakla tanınmış, okur-yazar seçmenlerden kurula bağlı seçim bölgelerindeki sandıklardan her biri için birer kişi olmak üzere genellikle Devlet memurları arasından bir liste düzenler (298/22-1).

Kurulun, partili asıl üyelerinden her biri de, yukarıda yazılı nitelikte bir listeyi, ilçe seçim kurulu başkanının belirleyeceği süre içinde başkana verir. Belirlenen süre içinde liste vermeyen parti temsilcisi, bu hakkından vazgeçmiş sayılır (298/22-2).

Yukarıdaki fıkralar gereğince düzenlenen listelerde her sandık için adı önerilenler arasında ad çekilerek sandık kurulu başkanları belirlenir (298/22-3).

2820 Sayılı Siyasi Partiler Kanununa göre partilere üye olamayacak kimseler ile köy muhtarı, görev yaptığı köyde sandık kurulu başkanı olamaz (298/22-4).

298 sayılı Kanunun 22 nci maddesinin 4 üncü bendinin "... şu kadar ki Siyasi Partiler Kanununa göre partilere üye olamayacak kimseler... sandık kurulu başkanı olamazlar..." hükmü, ilçe seçim kurulu başkanı tarafından 22 nci maddenin 1 inci fıkrasına göre düzenlenen listede yer alan memurları kapsamadığından memurların ve öğretmenlerin (görevli oldukları yerlerde) sandık kurulu başkanı olmalarına yasal engel yoktur.

SANDIK KURULU ÜYELERİNİN BELİRLENMESİ

İlçe seçim kurulu başkanı, o seçim çevresinde seçime katılan ve ilçede teşkilatı bulunan ve son milletvekili genel seçimlerinde en çok oyu almış beş siyasi partiden, her sandık için birer asıl ve birer yedek üye adını beş gün içinde bildirmesini ister (298/23-1).

Bu yoldan tespit edilen sandık kurulu üye sayısı beşten az olduğu takdirde, eksik kalan üyelikler, aynı şartları taşıyan diğer siyasi partilerden, aldıkları oyların büyüklük sırasına göre, aynı usulle tamamlanır (298/23-2).

Oylarda eşitlik halinde ad çekilir.

İlçe seçim kurulu başkanının tebliğinden itibaren beş gün içinde asıl ve yedek üye ismi bildirmeyen siyasi parti, sandık kuruluna asıl ve yedek üye bildirme hakkından vazgeçmiş sayılır.

Sandık kurulu şehirlerde; bir asıl üyesi Devlet memuru, diğer beş asıl üyesi, beş siyasi partiden olmak üzere 6 asıl, 6 yedek üyeden oluşur. Köylerde ise; köy ihtiyar meclisi üyeleri arasından çekilecek kur'a ile belirlenir. Kur'a da adı ilk çıkan asıl öteki yedek üye olur.

Üyeliklerin bu şekilde doldurulması mümkün olmazsa, eksiklikler ilçe seçim kurulu başkanı tarafından, o çevrede bulunan ve sandık kurulunda görev verilmesinde sakınca olmayan kimselerden doldurulur.

Yeni kurulan ilçeler, son milletvekili genel seçimlerinde müstakilen ilçe olarak işlem görmeyip ilçe olmazdan önce bağlı buldukları ilçeler içinde işlem gördüklerinden, buralarda kurulmuş olan ilçe seçim kurulları, sandık kurullarına üye adı bildirecek siyasi partileri belirlerken "son milletvekili genel seçiminde o ilçede en çok oy almış olmak" koşulunu aramayacaklardır. Bu gibi durumlarda siyasi partinin o ilçede teşkilatı bulunması yeterli görülecektir ve bu partiler ad çekme ile belirlenecektir(298/23).

SANDIK KURULLARININ OLUŞTURULACAĞI TARİH VE GÖREV SÜRESİ

1- İlçe Seçim Kurullarınca sandık kurullarının oluşum çalışmalarına 20 Temmuz 2010 Salı günü başlanacak ve oluşum, 11 Ağustos 2010 Çarşamba günü tamamlanarak görevlilere tebliğ edilecektir.

2- Sandık kurulları, 11 Eylül 2010 Cumartesi günü göreve başlayacaklar ve oy verme günü oyların sayımı ve dökümüne ilişkin belgelerin İlçe Seçim Kuruluna teslim edilmelerine kadar aralıksız çalışacaklardır.

SANDIK KURULLARININ OLUŞTURULMASINA İTİRAZ VE ŞİKAYET

1- Sandık kurullarının oluşumuna dair ilçe seçim kurulu veya başkanı tarafından yapılan işlemlerin düzeltilmesi için, bu işlemlerin neticesinden itibaren en geç iki gün içinde şikayet yoluyla düzeltilmesi istenebilir (298/119-1).

Şikayetin reddi yolundaki kararlara karşı, bildirilmesinden veya tebliğ tarihinden itibaren iki gün içinde il seçim kuruluna itiraz olunabilir.

2- Şikayet yoluna başvurulmasa bile, sandık kurulunun oluşumuna karşı, oluşma tarihinden itibaren iki gün içinde il seçim kuruluna itiraz edilebilir.

İtirazlar, il seçim kurulunca iki gün içinde kesin olarak karara bağlanır (298 /119).

SANDIK KURULLARINA HALKOYLAMASI İLE İLGİLİ ARAÇ VE GEREÇLERİN SAĞLANMASI

Örnek: 135/1 sayılı Genelgenin ilgili maddelerinde yazılı araç ve gereçler ilçe seçim kurulu başkanlığınca hazırlanır ve süresi içinde sandık kurulu başkanlarına teslim edilir. Diğer malzemelerin ise ilçe seçim kurulu başkanlarınca sandık yerlerinde bulundurulması sağlanır.

Hangi sandığa hangi oy pusulası paketinin verildiği tutanakla tespit edilmelidir.

SANDIK KURULU BAŞKANLARI İÇİN KURS DÜZENLENMESİ

Sandık kurulu başkanlarına ve memur üyeye genelge ve seçim kanunları ile kendilerine verilen görevlerin öğretilmesi amacıyla ilçe seçim kurulları başkanları tarafından kurs düzenlenecektir. Sandık kurulu başkanları bu kursa katılmak ve kursu sonuna kadar izlemek zorundadırlar.

SANDIK KURULLARINDA GÖREVLİ OLANLARIN OY KULLANMALARI İÇİN BELGE VERİLMESİ

Sandık kurulu başkan ve üyeleri, görev yaptıkları sandığın seçmen listesinde yazılı değillerse, bunların oy kullanmaları için; o sandık bölgesinde halkoylamasında oy kullanabilmelerini gösteren belge ilçe seçim kurulu başkanınca verilir. (Örnek: 142).

SEÇİM SONUÇLARININ İLÇE SEÇİM KURULLARINCA BİRLEŞTİRİLMESİ

Sandık kurullarından gelen sonuçların SEÇSİS’de SEC_017 ”Sandık Sonuçları Girişi” ekranı kullanılarak girişi yapılır.

Tüm sandıklara ilişkin sonuç girişleri yapıldıktan sonra aşağıdaki bilgileri kapsayan Örnek: 131 sayılı ilçe birleştirme tutanağı alınır.

- a) İli,
- b) İlçesi,
- c) Mahalle veya köy adı,
- d) Sandık kurulu no,
- e) Sandık seçmen listesindeki kayıtlı olanların sayısı,
- f) Halkoylamasına katılanların sayısı,
- g) Geçerli oyların sayısı,
- h) Geçersiz oyların sayısı,
  - ı) Evet oyu verenlerin sayısı (rakamla),
  - i) Hayır oyu verenlerin sayısı (rakamla),

Birden fazla seçim kurulu bulunan ilçelerde; her seçim kuruluna ait Örnek: 131 sayılı ilçe birleştirme tutanağı alındıktan sonra, Örnek: 131/1 sayılı Kurullar Toplamı tutanağı da SEÇSİS’den alınıp imzalanır (Bu işlemi 1. ilçe seçim kurulu yapar)(298/108).

İLÇE SEÇİM KURULLARINCA TUTANAK DÜZENLENMESİ VE SONUÇLARIN İL SEÇİM KURULUNA BİLDİRİLMESİ

İlçe seçim kurulları tarafından Örnek:131 ve varsa Örnek:131/1 sayılı tutanaklar alındıktan sonra aşağıdaki bilgileri kapsayan Örnek: 131/A sayılı tutanak SEÇSİS’ten alınarak ilan edilir.

- a) İli,
- b) İlçesi,
- c) İlçe toplam sandık sayısı,
- d) Sandık seçmen listelerinde kayıtlı olanların sayısı,
- e) Halkoylamasına katılanların sayısı,
- f) Geçerli oyların sayısı,
- g) Geçersiz oyların sayısı,
- h) Evet oyu verenlerin sayısı (rakamla),
- ı) Hayır oyu verenlerin sayısı (rakamla),

Bu tutanak başkan ve üyeler tarafından imza edilerek birer örneği mutlaka siyasi partilere veya bunların gözlemcilerine verilir ve bir örneği de ilçe seçim kurulunun çalıştığı binanın kapısına bir hafta süre ile asılır (3376/7).

Birleştirme tutanağı işlemleri tamamlandığında, Örnek:131/A sayılı tutanak SEÇSİS’ten alınır ve imzalanır. Ayrıca ilçe seçim kurulu birleştirme işlemlerini tamamladığına dair il seçim kuruluna telefonla bilgi verir.

Bu genelge uyarınca hazırlanan Örnek:131 ve varsa Örnek:131/1 sayılı birleştirme tutanaklarından bir nüsha ilçe seçim kurulu başkanı ile en az iki üye tarafından en kısa yoldan ve en kısa sürede il seçim kuruluna götürülüp teslim edilir (298/108).

İL SEÇİM KURULUNUN GÖREV VE YETKİLERİ

1- İl seçim çevresinde halkoylamasının düzenle yürütülmesini sağlamak için gerekli (il sınırları içerisinde ilçe seçim kurulları arasında koordinasyonu sağlamak, gerektiğinde halkoylaması araç ve gereçlerini, ilçe seçim kuruluna ulaştırmak, kurullarda oluşacak boşalmalar sebebiyle görevli hakimi belirlemek, il dahilinde hiç personeli bulunmayan veya

seçim takvimi içinde zorunlu sebeplerle boşalan seçim bürolarına diğer ilçe seçim kurulu başkanlıklarından geçici olarak personel görevlendirmek, güvenlik konularında Vali düzeyinde gerekli girişimlerde bulunmak gibi) önlemleri almak, halkoylaması işlerini denetlemek (298/16-1).

2- İlçe seçim kurullarına gerekli araç ve gereçleri göndermek (298 /16-2).

3- İlçe seçim kurullarının oluşumuna, işlemlerine ve kararlarına karşı yapılan itirazları incelemek ve derhal karara bağlamak (298/16-3).

4- İlçe seçim kurulu başkanlarınca seçim işlerinin yürütülmesi hakkında sorulacak hususları derhal cevaplandırmak (298/16-4).

5- İlçe birleştirme tutanaklarını birleştirerek il tutanağını düzenlemek ve o ildeki halkoylaması sonucunu belirlemek.

6- Kanunla ve Yüksek Seçim Kurulunun genelge ve kararları ile verilen diğer görevleri yapmak.

SEÇİM SONUÇLARININ İL SEÇİM KURULLARINDA BİRLEŞTİRİLMESİ

İl seçim kurulları, ilçe seçim kurullarından gelen birleştirme tutanaklarını toplar ve tamamlandığında aşağıdaki bilgileri kapsayan Örnek:132 sayılı İl Birleştirme Tutanağını SEÇSİS'ten alır. Bu tutanakta yer alan aşağıdaki bilgiler ile ilçe seçim kurullarından gelen Örnek:131 ve varsa Örnek:131/1 sayılı birleştirme tutanaklarındaki bilgilerle denetler ve tutanağı imza altına alır.

- a) İli,
- b) İlçenin adı,
- c) İlçenin sandık sayısı,
- d) Sandık seçmen listesindeki kayıtlı olanların sayısı,
- e) Halkoylamasına katılanların sayısı,
- f) Geçerli oyların sayısı,
- g) Geçersiz oyların sayısı,
- h) Evet oyu verenlerin sayısı (rakamla),
- ı) Hayır oyu verenlerin sayısı (rakamla),

Doğruluğu belirlendikten sonra il seçim kurulları Örnek: 132/A sayılı tutanağı SEÇSİS'den alıp imzalayarak hazır bulunanlara ilan eder ve bir örneği de il seçim kurulu kapısına bir hafta süre ile asılmasını sağlar.

SONUÇLARIN YÜKSEK SEÇİM KURULUNA BİLDİRİLMESİ

İl seçim kurulları, aşağıdaki bilgileri içeren Örnek:132 sayılı birleştirme tutanaklarını SEÇSİS' den alarak imzalar, en seri vasıta ile (örneğin faks gibi)Yüksek Seçim Kuruluna gönderir.

- a) İli,
- b) İlçenin adı,
- c) İlçenin sandık sayısı,
- d) Sandık seçmen listesindeki kayıtlı olanların sayısı,
- e) Halkoylamasına katılanların sayısı,
- f) Geçerli oyların sayısı,
- g) Geçersiz oyların sayısı,
- h) Evet oyu verenlerin sayısı (rakamla),
- ı) Hayır oyu verenlerin sayısı (rakamla),

SEÇİM BELGELERİNİN SAKLANMASI

Hesaba katılan, katılmayan, itiraza uğramış olan oy pusulaları, sayım ve döküm cetvelleri ve seçimle ilgili diğer her türlü evrak, iki yıl süre ile ilçelerde ilçe seçim kurulu başkanı, illerde il seçim kurulu başkanı tarafından saklanır ve Yüksek Seçim Kurulunun talebi olmadıkça hiçbir yere gönderilemez (2839/40).

Bu genelge Yüksek Seçim Kurulunun 15/06/2010 gün ve 380 sayılı kararı ile kabul edilmiştir.

Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığından:

Karar No : 381

- KARAR -

Cumhurbaşkanlığınca Kurulumuz Başkanlığına gönderilen 12/05/2010 tarihli, B.01.0.KKB.01-18/D-1-296 sayılı yazı ile; Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'na 07/05/2010 tarihinde kabul edilen 5982 sayılı "Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun"un, Anayasa'nın 175. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca, halkoyuna sunulmak üzere Resmi Gazetede yayımlanması için Başbakanlığa gönderildiği belirtilerek, Anayasanın 175. maddesi ve 3376 sayılı Kanun uyarınca gereğinin yapılması istenilmiş olup, 5982 sayılı Kanun 13/05/2010 tarihli Resmi Gazetenin 27580 sayılı nüshasında yayımlanmıştır.

Yüksek Seçim Kurulunun;

13/05/2010 tarihli, 2010/317 sayılı kararı ile; Anayasa Değişikliklerinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanun, Anayasanın 67. maddesinin son fıkrasında ifade edilen seçim kanunları kapsamında olduğundan, Anayasanın 67.maddesinin son fıkrası hükmü gereği seçim kanunlarındaki değişiklikler yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmayacağından; Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında 5982 sayılı Kanunun, Anayasanın 175 ve 3376 Sayılı Kanunun 2. maddesi hükümleri gereği halkoylamasında uygulanacak sürenin 120 gün olmasına ve halkoylamasının 12/09/2010 Pazar günü yapılmasına,

20/05/2010 tarihli, 2010/332 sayılı kararı ile; Anayasa değişikliklerinin halkoyuna sunulmasında Sandık Kurullarının Görev ve Yetkilerini Gösterir Örnek: 135/1 sayılı Genelgeyi hazırlamak için komisyon oluşturulmasına,

karar verilmiştir.

Komisyon Örnek:135/1 sayılı Genelgeye ilişkin çalışmasını tamamlamış olmakla, komisyonca hazırlanan rapor incelenerek;

GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Sandıkların konulacağı yerlerin belirlenmesinde yapılacak işlemler, özürle seçmenlerin oy kullanmasını kolaylaştırmak amacıyla alınabilecek tedbirler, sandık kurulu başkan ve üyeleriyle bina sorumlularının görev, yetki ve sorumluları dikkate alınarak ve milletvekillerinin, sandık kurulu başkan ve üyeleriyle, bina sorumlularının ve güvenlik görevlilerinin oy kullanma usulleri belirlenerek, sandık kurulu mühürlerinin nasıl kullanılması gerektiği gibi sorunların çözümü de dikkate alınarak, daha önceki genelgeler gözden geçirilmiştir.

Bugüne kadar; Yüksek Seçim Kurulunca açıklanan kararlarla kabul edilen esas ve ilkeler dikkate alınarak, 2007 yılında yapılan halkoylamasında ve 2009 yılında yapılan Mahalli İdareler Genel Seçiminde düzenlenip kullanılan Sandık Kurullarının Görev ve Yetkilerini Gösterir Genelgelerin, 12 Eylül 2010 tarihinde yapılacak olan Anayasa değişikliklerinin halkoyuna sunulmasında yeniden düzenlenip, güncelleştirilerek yürürlüğe konulması uygun bulunmuştur.

SONUÇ:

1- 12 Eylül 2010 Pazar günü yapılacak olan Anayasa değişikliklerinin halkoyuna sunulmasında Sandık Kurullarının Görev Ve Yetkilerini Gösterir Örnek: 135/1 Sayılı Genelgenin kabulüne ve Genelgenin bu kararın eki sayılmasına,

2- Karar örneğinin ve eki Genelgenin Yüksek Seçim Kurulunun 06/03/2010 tarihli, 2010/154 sayılı kararı ile belirlenen siyasi partilerin genel başkanlıkları ile Kurulumuz Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğüne gönderilmesine,

3- Genelgenin yeterli miktarda bastırılarak tüm il ve ilçe seçim kurulu başkanlıklarına ihtiyaç miktarı kadar gönderilmek üzere, Kurulumuz İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığına verilmesine,

4- Karar örneği ve eki Genelgenin Resmî Gazete’de yayımlanmasına, 15/06/2010 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

Başkan Ali EM	Başkanvekili Kırdar ÖZSOYLU	Üye Mehmet KILIÇ	Üye Bahadır DOĞUSOY
Üye Hüseyin EKEN	Üye M. Zeki ÇELEBİOĞLU	Üye Muharrem COŞKUN	Üye Turan KARAKAYA
Üye Mehmet KÜRTÜL	Üye Nilgün İPEK	Üye Halim AŞANER	

ÖRNEK: 135/1

12 EYLÜL 2010 PAZAR GÜNÜ YAPILACAK OLAN ANAYASA DEĞİŞİKLİKLERİNİN HALKOYUNA SUNULMASINDA SANDIK KURULLARININ GÖREV VE YETKİLERİNİ GÖSTERİR GENELGE

12 EYLÜL 2010 PAZAR GÜNÜ YAPILACAK OLAN ANAYASA DEĞİŞİKLİKLERİNİN HALKOYUNA SUNULMASINDA SANDIK KURULLARININ GÖREV VE YETKİLERİNİ GÖSTERİR GENELGE

Kapsam

Madde 1- Bu genelge; sandık kurullarının görev ve yetkilerini, uygulayacakları işlemleri, oy verme şeklini, şikayet ve itirazlar ile bunların incelenmesi usullerini ve konuların açıklanması amacını kapsar.

Sandık Kurullarının Görev ve Yetkileri

Madde 2- Sandık kurullarının görev ve yetkileri şunlardır:

a) Sandık alanı içinde halkoylamasının düzenle yürütülmesi için gereken tedbirleri almak, oy verme işlerini yürütmek ve denetlemek (298/71-1),

b) Sandık alanında sandığın konulacağı yeri belirlemek, sokak başlarına, bu yeri gösterir göze çaracak işaretler koymak ve sandığın yerini alışılmış araçlar ile duyurmak (298/71-2),

c) Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde cezaevi idaresinin de görüşü alınarak ilçe seçim kurulu başkanının gözetiminde sandığın konulacağı yeri belirlemek, (298/85-A)

d) Sandığa atılmış olan oy pusulalarını saymak, dökümlerini ve sonuçlarını tutanağa geçirmek ve bunları halkoylaması işlerine ait diğer evrak ile birlikte, derhal ilçe seçim kuruluna teslim etmek (298/71-5),

e) Oy verme işleri hakkında ileri sürülecek şikayet ve itirazları incelemek, karara bağlamak ve kararları tutanak defterine geçirerek altını imzalamak (298/71-3),

f) Sandık kurulu tutanak defterindeki tutanaklar ile gerekli diğer tutanakları tutmak ve altını imzalamak,

g) Bu kararlardan itiraza uğrayanları derhal ilçe seçim kuruluna göndermek (298/71-4),

h) Kanunlarla ve Yüksek Seçim Kurulu genelge ve kararları ile verilen diğer görevleri yapmak, (298 /71-6)

i) Oy verme ve sayım döküm sonunda kullanılan, kullanılmayan, geçersiz sayılan oy pusulalarını ve oy zarflarını ayrı ayrı paketleyerek (sandık alanında seçim evrakı bırakmadan) seçim tutanağı ile birlikte ilçe seçim kuruluna teslim etmek,

Sandık Kurulu Başkanının İlk Önce Yapacağı İşler

Madde 3- Sandık kurulu başkanı, oy verme gününden en az 48 saat önce, ilçe seçim kurulu başkanından aşağıda yazılı oy verme araçlarını tutanakla teslim alarak, zamanında sandık yerinde bulundurur (298/68).

a) Her sandık için numaralı sandık kurulu mührü,

b) Her sandık için yeteri kadar (EVET) veya (TERCİH) mührü,

c) Kapalı oy verme yerlerine asılacak Örnek: 19 numaralı açıklama levhası,

d) Halkoylaması için hazırlanmış her birinde 400 adet birleşik oy pusulası bulunan ve üstü Yüksek Seçim Kurulu mührü ile mühürlenip numaralanmış birleşik oy pusulası paketi (298/68),

e) Üstü ilçe seçim kurulu başkanlığı mührünü taşıyan (SARI) renkli oy zarflarına ait paket,

f) Oy sandıklarının önüne ve üstüne yapıştırılacak sandık numarasını gösterir bandrol,

g) İstampa, ıstampa mürekkebi, mühür mumu ve sicim ile sayfaları ilçe seçim kurulu başkanlığınca mühürlenmiş tutanak defteri, sayım cetvelleri ve tutanak kağıtları, tükenmez kalem (ıstampa mürekkebi ıstampalara 24 saat önce sürülerek hazırlanmalıdır),

h) Her yaprağı ilçe seçim kurulu başkanı tarafından mühürlü ve sonu onaylı olan iki nüsha sandık seçmen listeleri,

i) Ceza infaz kurumları ve tutukevi sandık kurulu başkanlarına verilecek ilçe seçim kurulu başkanınca her sayfası onaylanmış tutuklu seçmen listesi,

j) Sahiplerine verilememiş olan seçmen bilgi kağıtları,

k) Sandık kurullarının görev ve yetkilerini gösterir Örnek: 135/1 sayılı genelge,

l) Sandık kurulu başkan ve üyeleri ile bina sorumlularının oy kullanma haklarının bulunduğu dair belgeler Örnek: 142 ve diğer gerekli araçlar, (298/94)

m) Oy kabini ve oy sandığı ilçe seçim kurulundan veya muhafaza edildiği yerden temin edilir.

Yukarıda sayılan araç ve gereçleri teslim aldıktan sonra ilçe seçim kurulu başkanı tarafından daha önce kendisine adı bildirilen bina sorumlusu ile haberleşmek suretiyle sandığın götürüleceği gün ve oy verme günü binada hazır bulunmasını sağlamak. (298/74)

Bina Sorumlularının Görevleri

Madde 4-

a) Binaya getirilen oy sandıkları ile oy kabinlerini imza karşılığı teslim almak ve bunların yerlerine yerleştirilmesinde sandık kuruluna yardım etmek,

b) Halkoylamasında kullanılacak araç ve gereçleri (masa, sıra, sandalye gibi) temin etmek,

c) Oy verme günü oy vermenin başlama saatinde görev yerine gelmeyen sandık kurulu başkanını ilgili ilçe seçim kuruluna bildirmek,

d) Oy verme süresince binadan ayrılmamak ve oy vermenin düzen içinde geçmesi için sandık kurulu başkanının isteklerini (telefon, fotokopi ve faks gibi)yerine getirmek,

e) Sandık kurullarının görevlerini tamamlayıp binayı terkettikten sonra sandık alanında unutulabilecekleri oy zarfı, oy pusulası gibi seçim kağıtlarını paketleyip ilgili ilçe seçim kuruluna teslim etmek,

f) Oy verme günü binanın, su, elektrik, telefon gibi hizmetlerinin işler durumda bulundurulması için gerekli önlemleri almak,

g) Halkoylaması sonuçlarını gösteren tutanakların bir hafta süre ile ilan yerinde asılı kalmasını sağlamak,

h) Sayım döküm işlemleri tamamlanınca ulaşım için ilçe seçim kuruluna haber vermek.

Sandık Kurulunun And İçmesi

Madde 5- Sandık kurulu başkan ve üyeleri, oy verme günü, göreve başlamadan önce, ilk iş olarak, sandık başında, sandık kurulu ve hazır bulunanlar önünde birer birer aşağıdaki şekilde and içer. *"Hiçbir tesir altında kalmaksızın, hiç kimseden korkmadan, seçim sonuçlarının tam ve doğru olarak belirmesi için, görevimi kanuna göre dosdoğru yapacağıma, namusum, vicdanım ve bütün mukaddesatım üzerine and içerim."* (298/70).

Sandık Kurulunda Çoğunluğun Sağlanması

Madde 6- Sandık başında, oy verme başlamadan önce veya oy verme sırasında, sandık kurulu üyelerinden biri veya birkaçı görevini yapmazsa, ceza hükümleri saklı kalmak üzere, yerine kuruluştaki usule göre, o civarda ise yedek üyelerden biri getirilir. Bu dahi mümkün olmaz ve kurul üyeleri sayısı yarıdan aşağı düşerse bu konu tutanağa geçirilir ve eksiklikler, o sandık alanında seçme yeterliğine sahip, okur-yazar olanlar arasından başkanın seçeceği kimselerle doldurulur (298/73).

Göreve gelmeyen veya bırakıp giden sandık kurulu başkan ve üyelerinin, yerine görevlendirilenler oy verme iş ve işlemlerinin sonuna kadar görevlerine devam ederler.

Sandık kurulu başkanının görevi başına gelmemesi veya bırakıp gitmesi halinde, yerine kurulun partili olmayan üyelerinden en yaşlısı başkanlık eder. Yaş konusunda nüfus cüzdanındaki bilgiler esas alınır.

Sandığın Konulacağı Yerin Belli Edilmesi

Madde 7- Sandık alanında, sandığın konulacağı yeri sandık kurulu kararlaştırır. Sandığın konulacağı yerlerin belirlenmesinde, seçmenin oyunu kolaylıkla, serbestçe ve gizli şekilde verebilmesi göz önünde bulundurulur.

Özürü seçmenlerin kayıtlı olduğu sandık seçmen listelerine ait sandıklar, bunların rahatlıkla ve kolaylıkla oy kullanmalarını sağlamak amacıyla binaların uygun yerlerine konulur (298/36-7, 74).

Sandıklar; okul (özel okullar ve özel dershaneler dahil) avlusu veya salonların elverişli kısımları gibi geniş ve umumi yerlere konulur. Açık yerlerde, saçağı, sahanlığı, sundurması bulunan yerler üstün tutulur.

Kışla, karargah, ordugah gibi askeri bina ve tesislerle, karakollara ve parti binalarına, muhtarlık odalarına ve mabetlere sandık konulamaz (298/74).

Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde ilçe seçim kurulu başkanı ile birlikte sandığın konulacağı yeri sandık kurulu başkanı tespit eder, bu tespitte cezaevi yönetiminin görüşü alınır.

Kapalı Oy Verme Yeri

Madde 8- Kapalı oy verme yerleri, oyların gizliliğini ve seçmenlerin oylarını tam bir serbestlik içinde vermelerini sağlayacak, dışarıdan içerisinin gözetlenmesine imkan bırakmayacak elverişli bir durumda olacaktır.

Sandık kurulları, oy serbestliğini ve gizliliğini sağlayacak şekilde kapalı oy verme yeri hazırlar. Kapalı oy verme yerlerinde, masa ve ıstampa bulundurulacaktır (298/75, 76).

Kapalı Oy Verme Yerine Asılacak Levha

Madde 9- Sandık kurulu, sandıkların konulacağı yeri ve kapalı oy verme yerlerini belirledikten sonra buralara 298 sayılı Kanunun oy verme serbestliğine ve gizliliğine ilişkin hükümlerini içeren levhayı Örnek: 19 asar (298/76).

Sandık Seçmen Listesinin Sandık Alanına Asılması

Madde 10- Her yaprağı ilçe seçim kurulu başkanı tarafından mühürlü ve sonu onaylı sandık seçmen listesi, sandık alanında, seçmenlerin kolayca görüp inceleyebilecekleri uygun bir yere asılır.

Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde bu listeler cezaevi idaresinin görüşü de alınmak suretiyle elverişli alana asılır.

Sandık Yerinin İlanı

Madde 11- Sandık kurulu başkanı, sandıkların konulduğu yeri, göze çarpan işaretlerle veya alışılmış araçlarla halka duyurur.

Sandıkların bulunduğu yere giden sokakların başına, o yeri gösteren yazılar ve işaretler (Örneğin "10 numaralı sandığa gider" yazısı ve ok işareti) konulur.

İlçe seçim kurulu başkanı; İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyükşehirlerde seçmenlerin sandık yerlerini kolayca bulabilmeleri için ve sorulduğunda gerekli bilgiler verilmek üzere, her bir sandığa komşu ve numaraca yakın olan sandıkların buldukları yerleri gösteren birer yazıyı, sandık kurulu başkanlarına verir. Gerektiğinde, sandık kurulu başkanlarından bazılarını, belli bir mahalle veya birkaç mahallede oturanların oy verecekleri sandıkların yerlerini gösteren çizelgeleri herkesin görebileceği yerlere asmakla da görevlendirebilir.

İlçe seçim kurulları, diğer şehir ve kasabalarda da yukarıdaki fıkra hükmünün uygulanmasına karar verebilir.

Sandık Alanı

Madde 12- Sandıkların, kapalı oy verme yerinin ve sandık kurulunun yerleştiği yer merkez olmak üzere, yüz metre yarı çaplı alan sandık alanıdır (298/81).

Sandık Alanında Bulunabilecekler

Madde 13- Sandık alanında sandık kurulu başkan ve üeleriyle oy vermek üzere gelen seçmenler, siyasi partilerin gözlemcileri bulunur. Sandık alanı için belirlenen yüz metre yarı çaplı alan, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde konulan sandıklar için uygulanmaz. Ancak sandık kurulu başkanı şartları dikkate alarak bir uzaklık belirler ve bunu tutanağa geçirir.

Yukarıdaki fıkroda belirtilenlerden başka hiç kimse sandık alanına giremez (298/72, 84).

Sandık başında görevli bulunan partili kurul üeleri rozet, amblem veya partisini belirtir herhangi bir işaret taşıyamaz.

Sandık Alanında Bulunacak Gözlemciler

Madde 14- Gözlemciler, sandık başı işlemlerini izlemek üzere sandık başında bulunabilirler. Gözlemciler, ceza infaz kurumları ve tutukevinde konulan sandıklarda sandık başı işlemlerini izlemek üzere sandık başında bulunabilirler. Ancak ceza infaz kurumları ve tutuk evinde giriş ve çıkışlarda cezaevi idaresince alınan tedbirlere uymak zorundadırlar.

Siyasi partilerin, sandık başlarında bulundurabilecekleri gözlemcilerin kamu hizmetlerinden yasaklı olmayan, ergin kimselerden olması gerekir. Kendisinde bu şartlardan birisi bulunmayan kimse gözlemci olamaz ve sandık alanından uzaklaştırılır.

Gözlemciler; rozet, amblem veya partisini belirtir herhangi bir işaret taşıyamaz. Bu kişiler hangi siyasi partinin gözlemcisi olduklarını yazılı belge ile kanıtlamak zorundadırlar.

Oy Verme Gününde Sandık Kurulunun Toplanma Zamanı ve Hemen Yapacağı İşler

Madde 15- Sandık kurulu oy verme günü, Yüksek Seçim Kurulunca başka süre konulmamış ise en geç saat 07:00'de, sandık başında toplanarak 5. maddede gösterilen şekilde

and içer. Başkan, ilçe seçim kurulundan tutanakla teslim almış olduğu torbayı kurula gösterdikten sonra açarak içerisinde bulunan sandık kurulu mührü ve “EVET” veya “TERCİH” mührlerini masanın üzerine koyar. Bundan sonra sandık kurulu başkanı, seçim sandığının boş olduğunu orada bulunan sandık kurulu üyeleriyle gözlemciler önünde tespit ederek sandığı kapatır ve kapağını bozulmadan açılmayacak şekilde, *(ıslatılmış mühür ile)* sandık kurulu mührü ile mühürler.

Sandık kurulu, and içme, sandığı yerleştirme, kapalı oy verme yerini düzenleme işini bitirdikten sonra hazır bulunanlar önünde ilçe seçim kurulu başkanlığından teslim aldığı ve üzeri numaralanıp paketlenmiş birleşik oy pusulası paketini açıp, tümünü sayar; birleşik oy pusulalarının her birinin *arkasını* sandık kurulu mührü ile mühürler.

Sandık kurulu, bundan sonra ilçe seçim kurulundan teslim alınmış olup ilçe seçim kurulu başkanlığı mührünü taşıyan sarı renkli oy zarflarını sayar, her zarfın üzerine *(ilçe seçim kurulu başkanlığı mührünün olduğu yüze)* sandık kurulu mührünü basar.

Birleşik oy pusulaları ve zarflar, kullanılacağı sandığın yanına ve birbirleri ile karışmayacak şekilde masanın üzerine düzenli bir şekilde konulur.

Sandık kurulu, yaptığı sayımın sonucunu ve işlemleri bu genelge gereğince tutanak defterine geçirip imzalar. (298/77)

Sandık Kurulunca İşlemlerin Nasıl Yapılacağı, Tedbirlerin Nasıl Alınacağı, İşlemlerin, Kararların Deftere Nasıl Geçirileceği ve Üyelerin Başkana Yardımı

Madde 16- Kanun gereği olarak sandık kurulunca alınması gereken tedbirler ve yapılması gereken işlemler üzerinde anlaşma olmadığı takdirde, kurulu oluşturan üyelerin yarısından bir fazlasının görüşüne göre karar alınır veya işlem yapılır. Oyların eşitliği halinde başkanın katıldığı tarafın görüşü üstün tutulur.

Sandık kurulu tarafından verilen kararlar veya yapılan işlemler varsa matbu tutanak defterine, yoksa olayın mahiyetine göre tutanak defterine geçirilerek altları başkan ve üyeler tarafından imzalanır.

Kanuna göre başkan tarafından yapılması gereken işler ve özel olarak sandık başında yapılacak işler (örneğin açıklamalar ve uyarımlar) başkanın izni ile üyeler tarafından yapılabilir.

Sandık Alanında Düzenin Sağlanması ve Başkana Ait Yetkiler

Madde 17- Sandık alanında düzenin sağlanması sandık kurulu başkanına aittir. Sandık alanında seçmenin oyunu tam bir serbestlikle ve gizli şekilde kullanmasına veya sandık kurulunun görevini yapmasına engel olmaya kalkışanları veya oy verme işinin yolunda gitmesini aksatanlarla, sandık başı işlemlerinin düzenini bozmaya yeltenenleri başkan uyarır ve bu uyarıyı dinlemeyenleri sandık alanının dışına zabıta aracılığıyla çıkartabilir. Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde yukarıda sayılan tedbirlere uymayanlar cezaevi idaresinin görüşü alındıktan sonra güvenliği zayıflatmayacak şekilde uygulama yapılarak sandık alanından dışarı çıkarılabilir. Bu kimse, sandık kurulu üyesi ise ancak kurul kararı ile uzaklaştırılabilir.

Sandık alanında alınacak tedbirler seçmenlerin sandık başı işlemlerini izlemelerini engelleyecek nitelikte olamaz. Sandık kurulu başkanının çağırdığı zabıta kuvvetleri dışında zabıta amir ve memurları ile resmi üniforma giymiş kimseler ve silah taşıyanlar sandık alanına giremezler.

Seçmen olarak o sandıkta oy kullanması gereken subay, astsubay, zabıta amir ve memurları ancak sivil elbise ile sandık alanına girip oylarını verebilirler. (Sandık alanının ve binanın güvenliği ile görevli olanlar hariç.)

Ancak, olağanüstü hal, sıkıyönetim ve seferberlik ilan edilen yerlerde veya savaş durumlarında, zabıta amir ve memurlarıyla silahlı kuvvetler mensuplarının seçmen sıfatıyla

kayıtlı buldukları sandıkta oy kullanmaları halinde yukarıdaki fıkra hükmü uygulanmaz (298/72, 84).

Sandık kurulu başkanı, seçmenin sandık alanına serbestçe girmesini engelleyen ve zorlaştıran her türlü hareketi önler.

Sandık alanında düzenin sağlanması işlerinde zabıta kuvvetleri sandık başkanının emirlerine uyar. (298/81, 82, 84).

Ceza infaz kurumları ve tutukevindeki görevliler, sandık kurulu başkanının cezaevi idaresinin de görüşü alındıktan sonra verdiği emre göre hareket etmek zorundadırlar.

Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde sandığın bulunduğu yerde ancak kurul başkanının gerektiğinde çağıracağı güvenlik görevlileri bulunur. Bu görevliler ceza infaz kurumları ve tutukevi koşullarına uygun şekilde silah taşır. Alınacak güvenlik tedbirleri oy verme işlemlerini engelleyecek nitelikte olamaz.

Ceza infaz kurumları ve tutukevinde sandık kurulu başkanı bu tedbirleri cezaevi idaresinin görüşünü de alarak cezaevinin güvenliğini tehlikeye sokmayacak şekilde uygular.

Oy Verme Yetkisi

Madde 18- Onaylı sandık seçmen listesinde/tutuklu sandık seçmen listesinde yazılı her seçmen oy verme yetkisine sahiptir. Bir seçmen birden fazla oy kullanamaz. Onaylı sandık seçmen listesinde/tutuklu sandık seçmen listesinde yazılı olmayanların oy vermelerine izin verilemez. (Bu genelgenin 26. maddesinde belirtilen istisnalar hariç.)

Her seçmen, hangi sandık seçmen listesine yazılmış ise ancak o sandıkta oy verebileceğinden başka bir sandıkta oy kullanmasına izin verilmez.

Oy verme gününe kadar, yetkili yerlerden hakkında seçme yeterliğini kaybettiği bildirilenlere, tutuklular için ise tahliye edildiklerini veya hüküm giyerek cezalarının kesinleştiğini gösteren resmi belge gelmiş bulunanlara, seçmen listesinde yazılı olsalar bile oy verdirilemez ve bu husus tutanağa geçirilir (Örneğin: Kütüğe yazılı olduğu halde, er olarak silah altına veya yedek subay okuluna alındığı veya kamu hizmetlerinden yasaklılık cezasına çarptırılmış ve ceza ilamının o arada kesinleşmiş olduğu resmi belge ile anlaşılanlar gibi) (298/86).

Oy Verme Süresi

Madde 19- Oy verme günü, oy verme için Yüksek Seçim Kurulunca başka süre belirlenmemişse saat 08.00'den 17.00'ye kadar geçecek zaman oy verme süresidir. Ancak saat 17.00'ye veya Yüksek Seçim Kurulunca belirlenen oy vermenin bitiş saati geldiği halde sandık başında oylarını vermek üzere bekleyen seçmenler varsa, sandık kurulu başkanı bunları saydıktan sonra sıra ile oylarını kullanmalarına izin verir. Saat 17.00'den veya Yüksek Seçim Kurulunun belirlediği bitiş saatinden sonra gelen seçmen oy kullanamaz (298/ 89, 96).

Ceza infaz kurumları ve tutukevinde oy verme saat 08.00'de başlar ve Yüksek Seçim Kurulunca başka bir süre belirlenmemiş ise saat 17.00'de sona erer. Diğer hükümler aynen uygulanır.

Oy Verme Düzeni

Madde 20- Sandık başında, seçmene, vereceği oy hakkında hiçbir kimse müdahale, telkin veya tavsiyede bulunamaz. Hiçbir seçmen oyunu kullandıktan sonra sandık başında kalamaz (298/88).

Oyunu kullandıktan sonra sandık başından ayrılmayan seçmene başkan uzaklaşmasını hatırlatır. Seçmen yine orada kalırsa, başkan onu zabıta aracılığı ile uzaklaştırır.

Seçmenin Kimliğinin Tespiti

Madde 21- Sandık başına gelen seçmen; Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını taşıyan; nüfus cüzdanı, resmi daireler veya iktisadi devlet teşekküllerince verilen soğuk damgalı kimlik kartı, pasaport, evlenme cüzdanı, askerlik belgesi, sürücü belgesi, avukatlık kimlik belgesi gibi kimliğini tereddütsüz ortaya koyan resimli, resmi

nitelikteki belgelerden birini başkana verir ve seçmen sıra numarasını söyler. Bu belgelerden birini vermeyen seçmen oy kullanamaz. Belediyeler ile köy veya mahalle muhtarlarınca düzenlenip onaylanan kimlik belgeleri seçmenin kimliğinin tespitinde geçerli değildir. (298/87, 91)

Yukarıda sayılan kimlik belgeleri bulunmayan ceza infaz kurumları ve tutukevindeki taksirli suçlardan hükümlü bulunanlar ile tutuklu seçmenler için cezaevi idaresince verilmiş belge, kimlik yerine geçer.

Yukarıdaki belgelerden Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını taşımayanlara itibar edilmez.

Oy Verme

Madde 22- 1) Oy vermeden önceki işler;

Sandık kurulu başkanı, kurul üyeleri arasında iş bölümü yaparak oy verme işlemini izlemek üzere üyeleri ayrı ayrı görevlendirir. Bu üyeler, seçmenin oy verme işlemini takip ederek karışıklığa meydan verilmemesini ve seçmenin oyunu sandığa atmasını ve kendilerinin önünde bulunan oy pusulaları ve oy zarflarının kaybolmamasını sağlarlar. Diğer bir üyeyi sandık seçmen listesinin imza bölümünü takiple görevlendirir. Bu üye, sandık önüne alınan seçmenin sandık seçmen listesinden adını bulur.

Seçmen, oyunu kullanmadan seçmen bilgi kağıdı ile kimlik belgesini başkana verir ve kimliğini ispat eder.

Ancak seçmen bilgi kağıdını gösteremeyenler kimlik belgeleri ile oylarını kullanabilir.

Başkan tarafından seçmene kapalı oy verme yerine gitmeden önce:

Birleşik oy pusulasında tercih ettiği bölüme mührü bastıktan sonra oy pusulasını zarfa koyması ve yapıştırması,

Birleşik oy pusulasından başka, zarfa hiçbir şey koymaması, aksi halde kullandığı oyun geçersiz sayılacağı,

Birleşik oy pusulasında tercih ettiği bölüm dışında herhangi bir yerine imza veya işaret yapmaması, aksi halde oyunun geçersiz sayılacağı, açıklanır.

2) Oy verme işlemi;

Başkan, seçmen listesinde yazılı bulunan seçmene masa üzerinde duran arkası sandık kurulu mührü ile mühürlenmiş, üzerinde “Evet” ve “Hayır” ibareleri yazılı bulunan, iki ayrı renkten oluşan birleşik oy pusulası ile arkası ilçe seçim kurulu ve sandık kurulu mühürleriyle mühürlenmiş zarfı ve “Evet” veya “Tercih” mührünü verir.

Birleşik oy pusulasını, zarfı ve mührü alan seçmen doğruca kapalı oy verme yerine gider ve oyunu kullanmadan başka bir yere gidemez.

Seçmen, sandık kurulu başkanının açıkladığı şekilde hareket ettikten sonra kapalı oy verme yerinden çıkıp, zarfı sandığa atar ve sandık seçmen listesinde isminin karşısını imza eder. Seçmen, imza atmasını bilmiyor veya herhangi bir sakatlığı nedeniyle imza atacak durumda bulunmuyorsa, sol elinin baş parmağını basar. Sol elinin baş parmağı olmayanların hangi parmağını bastığı listenin imza hanesine ayrıca yazılır. Hiç parmağı olmayan seçmenin durumu adı karşısına yazılıp başkan tarafından imzalanır(298/93).

Sandık kurulu başkanı, oyunu kullanmış ve sandık seçmen listesini imzalamış seçmenin, seçmen bilgi kağıdının arka yüzünü imzalayıp mühürledikten sonra kendisine iade eder. Sandık kurulu başkanları, bu işlemlerin düzenli bir biçimde yapılıp yapılmadığını denetler.

Ceza infaz kurumları ve tutukevinde tutuklu seçmen, oyunu kullandıktan sonra yetkililerce sandık alanından götürülür. Zarf ve birleşik oy pusulasını alan seçmenin oyunu kullanmadan önce danışmak veya görüşmek amacı ile başka bir yere gitmesine veya sandık alanında başka bir kimse ile görüşmesine izin verilemez.

Kapalı oy verme yerine girmeyen veya birleşik oy pusulası ile oy zarfını aldığı halde oy kullanmayan seçmenden birleşik oy pusulası, zarf ve mühür geri alınır (298/78, 88, 91, 93, 101).

Kapalı Oy Verme Yerinde Kalma

Madde 23- Seçmen kapalı oy verme yerinden dışarı çıkmadıkça hiç kimse oraya giremez. Şu kadar ki, oy pusulasını hazırlamak için gerekli normal süreden fazla kapalı oy verme yerinde kalan seçmenler, kurul başkanı tarafından uyarılır. Bu uyarıya rağmen kapalı oy verme yerinden çıkmayan seçmen oradan çıkarılır (298/92).

Oy Vermede Sıra ve Özürlülerin Oy Kullanması

Madde 24- Oy verme günü sandık başına gelen seçmenler, sandık kurulu önüne kurul başkanı tarafından sıra ile, birer birer alınarak oy vermeleri sağlanır (298/90).

Görme özürlüler, felçliler, elleri eksik olanlar veya bu gibi bedeni aksaklıkları açıkça belli olanlar o seçim çevresi seçmeni olan ve o sırada sandık alanında bulunan akrabalarından birinin, akrabası yoksa diğer herhangi bir seçmenin yardımı ile oylarını kullanabilirler. Bir seçmen birden fazla özürlüye yardım edemez (298/93).

Gebeler, hastalar ve özürlüler sıra bekletilmeden oylarını verirler. Güvenlik görevlileri ve yaşlılar ile birinci fıkrada sayılan özürlülere yardım edenlerin de öncelikle oy kullanmalarına izin verilebilir (298/90, 93/2).

Tutuklular yeterli güvenlik tedbirleri alındıktan sonra, ceza infaz kurumları ve tutukevi idaresinin belirleyeceği bir düzen içinde oy kullanacakları sandık bölgesine getirilir. Tutukluların serbest ve gizlilik içinde oylarını kullanmaları sandık kurulu tarafından sağlanır.

Okuma - Yazma Bilmeyen Seçmenlerin Oy Kullanmaları

Madde 25- Okuma - yazma bilmeyen seçmenlere, oylarını kullanmaları konusunda başkaları tarafından sandık alanında yardım edilmez. Okuma - yazma bilmeyen seçmen, sorduğu ve istediği taktirde kurul başkanı, birleşik oy pusulası üzerinde nasıl oy kullanılacağını anlatır.

Milletvekilleri - Sandık Kurulu Başkan ve Üyeleri, Güvenlik Görevlileri ile Bina Sorumlularının Oy Vermeleri

Madde 26- Milletvekilleri, kütüğe kayıtlı oldukları yerin ilçe seçim kurulu başkanından alacakları Örnek: 143 sayılı oy kullanma belgesini (seçmen kağıdını) göstermek suretiyle seçim çevreleri dışında da herhangi bir sandıkta oylarını kullanabilirler. Bunların adları ve hüviyetleri o sandık seçmen listesinin sonuna yazılarak adları hizasına imzaları alınır. Bu işlemler tutanağa geçirilir ve seçmen kağıtları alınarak tutanak defterine eklenir. Bu kişilerin listesine kayıtlı oldukları sandıkta oy kullanmaları halinde de seçmen kağıtları alınarak iptal edilir.

Sandık kurulu başkanı, üyeleri ve bina sorumluları sandık seçmen listesinde kayıtlı iseler ilçe seçim kurulu başkanı tarafından kendilerine oy kullanma hakkı bulunduğuna ilişkin olarak verilen Örnek: 142 sayılı belgeyi sandık kuruluna teslim ederek; sandık kurulu başkan ve üyeleri görevli oldukları sandıkta, bina sorumluları ise görevli oldukları sandık alanında yer alan sandıkların birinde oy verirler.

Bunların adları ve hüviyetleri o sandık seçmen listesinin sonuna yazılarak karşısına imzaları alınır ve bu işlemler tutanağa geçirilir. (298/94)

Güvenlik görevlileri ise seçmen bilgi kağıtları bulunmak şartıyla, görevli oldukları sandıkta oy kullanabilirler. Aynı şekilde sandık seçmen listesinin sonuna ad ve soyadları ile kimlik bilgileri ilave edilir, imzaları alınır, oy kullanmalarını takiben seçmen bilgi kağıdı alınır. (Seçmen bilgi kağıdı olmayan güvenlik görevlileri oy kullanamazlar.)

Sandık kurulu üyeleri, bina sorumluları ve güvenlik görevlileri oy kullanmış ise, sandık seçmen listesindeki oy kullanan seçmen sayısına dahil edilir.

Sayım ve Döküm Başlamadan Önce Yapılacak İşler

Madde 27- Oy verme bitince, kurul başkanı bunu yüksek sesle ilan eder ve oy vermenin bittiği saat tutanak defterine geçirilir. Oy sandıkları Yüksek Seçim Kurulu tarafından başka bir süre konulmamış ise saat 17.00'den önce açılmaz.

Sandık seçmen listesindeki bütün seçmenlerin Yüksek Seçim Kurulu tarafından başka bir süre konulmamış ise saat 17.00'den önce oylarını kullanmış olmaları halinde dahi, sandık zamanından önce açılmayacaktır.

Sayım ve Dökümün Açık Olması ve Sayım Düzeni

Madde 28-Sayım ve döküm açık olarak yapılır. Oy verme yerinde bulunanlar sayım ve dökümü izleyebilirler.

Kurul; çalışmalarının düzenli, güvenli ve süresinde yürütülüp sonuçlandırılması bakımından, sayım ve döküm masası etrafında boş kalması gereken kısmı, bir karar ile belirtir ve bu kısım etrafında orada bulunanların bu işlemleri izlemelerine engel olmayacak (ip germek gibi) tedbirleri alabilir (298/ 95).

Masa Üzerindeki Eşyaların Kaldırılması, Oy Verenler Sayısının Denetlenmesi ve Tutanağa Geçirilerek İlanı

Madde 29- Masa üzerinde, sandıktan başka ne varsa kaldırılır ve bundan sonra sandık seçmen listesinde yazılı seçmenlerin adları ile karşılarındaki imza veya parmak izleri sayılarak oy vermiş olanların toplamı tespit edilir; 129/A örnek sayılı basılı tutanaklara geçirilir ve sonucu yüksek sesle ilan edilir (298/96).

Ancak:

1- Sandık seçmen listesinde kayıtlı bulunan sandık kurulu başkanı, üyesi, bina sorumlusu veya güvenlik görevlileri olarak başka bir sandıkta görevli oldukları ilçe seçim kurulu başkanı tarafından bildirilenler sandık seçmen sayısına dahil edilmeyeceklerdir.

2- a) Sandık seçmen listesinde kayıtlı bulunmayan ancak, sandık kurulu başkanı, üyesi, bina sorumlusu veya güvenlik görevlisi sıfatıyla oyunu kullanıp listenin sonuna yazılmış olanlar ile,

b) Milletvekillerinden o seçim çevresi içinde oy kullanmalarına ilçe seçim kurulu başkanı tarafından izin verilerek listenin sonuna yazılanlar,

oy kullanan seçmen sayısına dahil edileceklerdir (298/94, 96).

Kullanılmayan Birleşik Oy Pusulaları ve Zarflar

Madde 30- Halkoylamasında, kullanılmayan birleşik oy pusulaları ve kullanılmayan zarflar sayılır; oylarını veren seçmen sayısına eklenerek kurula teslim edilmiş bulunan birleşik oy pusulası toplamına ve belli sayıdaki zarf miktarına olan uygunluğu denetlenir. Kullanılmayan birleşik oy pusulaları ve zarflar ayrı ayrı paket haline getirilerek mühürlenir, üzerlerine sayıları yazılır.

Sandık kurulu başkanı (EVET) veya (TERCİH) mühürlerini bir zarfa koyarak bu zarfın ağzını kapatır ve mühürler; kullanılmamış ve paketlenmiş olan birleşik oy pusulaları ve zarflarla birlikte, EVET mühürleri konulmuş olan bu zarfı ilçe seçim kuruluna teslim edilecek torbaya koyar (EVET veya TERCİH mührünü taşıyan kapalı zarfın konduğu) ve torbanın bu kısmını sicimle bağlar.

Bu işlemler bitirdikten sonra sandıktan çıkacak birleşik oy pusulalarının konmasına yarayan torbanın boş olduğu tespit ve ilan olunur. Bütün bu işlemler tutanağa geçirilir (298/97).

Sandığın Açılması, Zarfların Sayılması, Geçerli ve Geçersiz Oy Zarflarının Ayrılması

Madde 31- Yukarıdaki maddede yazılı işlemler tamamlandıktan sonra oy sandığı, oy verilen yerde bulunanların huzurunda açılır. Sandıktan çıkan zarf sayısı oy veren seçmen sayısı ile karşılaştırılır.

a) Zarf sayısı oy veren seçmen sayısından fazla çıkacak olursa, bütün zarflar, açılmaksızın tek tek elden geçirilerek halkoylaması için belirlenen renkte olmayan, çift mühür

taşımayan ve seçmenin kimliğini belli edecek şekilde işaretlenmiş bulunan zarflar ayrılır. Ayrılan bu zarfların, toplam zarf sayısından düşülmesi fazlalığın giderilmesine yetmiyorsa kurul başkanı eşitliği sağlayacak sayıda zarfı gelişi güzel çeker ve sadece bu zarflar açılmadan derhal yakılarak imha edilir. Gelişi güzel çekilerek yakılan zarf sayısı tutanağa yazılır. Bundan sonra geriye kalan geçerli zarflar sayılarak sandığa konulur (Eşitliği sağlamak üzere ayrılan ve çift mühürlü olmayan, seçmenin kimliğini belli edecek şekilde işaretlenmiş bulunan zarflar yakılmaz).(298/98)

Zarf sayısı oy kullanan seçmen sayısına böylece eşit hale getirildikten sonra dahi geçersiz zarf kalmış ise (b) fıkrasındaki işlem uygulanır.

b) Oy kullanan seçmen sayısı ile sandıktan çıkan zarf sayısı eşit ise (bu halde (a) fıkrasındaki işleme lüzum kalmayacaktır) zarfların içinde genelgeye göre geçersiz sayılan zarf bulunup bulunmadığı denetlenir. Geçersiz zarf bulunursa bunlar sayılarak ayrılır ve paketlenir; paketin üzeri mühürlenir ve zarf sayısı yazılır. Geçersiz sayılarak saklanan bu zarfların sayısı tutanağa yazılır. Geçerli zarflar sayılarak sandığa konulur. Ara verilmeksizin döküme başlanır. Bütün bu işlemler tutanak defterine geçirilir (298/98).

Sayım ve Döküm Cetvelinin Boş Bulunduğunun

Orada Bulunanlara Gösterilmesi

Madde 32- Sandık kurulu başkanı, sayım ve döküm işine başlamadan önce, sayım ve döküm cetvellerinin boş ve yazısız olduğunu hazır bulunanlara gösterir (298/100).

Başkanın Sayım ve Döküm Sırasında

Kurul Üyeleri Arasında İş Bölümü Yapması

Madde 33-

a) Başkan, varsa değişik siyasi partilere bağlı iki üyeyi (yazıcı üye) sayım ve döküm cetvellerini işlemek (298/100-a),

b) Siyasi partilere bağlı bir üyeyi oy zarflarını sandıktan çıkarıp kendisine vermek (298/100-b),

c) Bir üyeyi de dökümü yapılmış oy pusulalarını, aşağıdaki maddede açıklandığı gibi torbaya atmak işleriyle görevlendirir (298/100-c).

Kurulda bu sayıda siyasi partiye mensup üye bulunmaması halinde bunların yerine diğer üyeler görevlendirilir.

Zarfların Açılması ve Oyların Sayım ve Dökümü

Madde 34- Başkan tarafından görevlendirilen üye oy zarfını sandıktan teker teker alarak başkana verir. Başkan oy zarfını açar, herkesin görebileceği ve işitebileceği şekilde okur ve bu iş için görevlendirilen üyeye verir, birleşik oy pusulası üzerinde hangi bölüme "EVET" veya "TERCİH" mührü basılmış ise o bölüm okunur ve birleşik oy pusulasını torbaya atar. Oy pusulasının hesaba katılıp katılmamasında veya geçerli sayılıp sayılmamasında tereddüt edilirse bu oy pusulaları cetvele dökümü yapılmadan ayrılır, bir kenara konur. Bütün zarfların açılıp okunması bittikten sonra itiraz edilmeksizin geçerli sayılan oy pusulaları sayısı sayım ve döküm cetveline göre tutanak defterine yazılır. Geçerliliği konusunda tereddüt edildiği için ayrılmış oy pusulalarının, geçerli olup olmadıkları, hesaba katılıp katılmayacakları sandık kurulunca karara bağlanır. Durum tutanak defterine geçirilir ve geçerli sayılanlarla hesaba katılmasına karar verilenler de sayım ve döküm cetveline işlenir. Geçerli sayılmayan veya hesaba katılmayan oy pusulaları ayrıca paket yapılarak paketin üzeri mühürlenir ve saklanır. Sayısı tutanak defterine yazılır, tutanak defterleri kesinlikle yakılmaz, yırtılmaz ve yok edilemez.

Geçerli Sayılmayacak Zarflar ve Oy Pusulaları

Madde 35-

1- Aşağıda yazılı oy zarfları geçerli değildir.(298/103)

a) Sandık kurulunca verilen (SARI) renkte olmayan, çift mühür taşımayan,

b) Hangi seçmen tarafından atıldığı belli olacak şekilde imza, mühür veya işaret taşıyan (geçersiz sayılıp ayrılan bu oy zarfları kesinlikle yakılmaz).

2) Aşağıda yazılı birleşik oy pusulaları geçerli değildir (Bu oy pusulaları paketlenip, üzeri mühürlenir ve sayısı yazılır).(298/103)

a) Sandık kurulunca verilmeyen ve kağıdında (Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu) filigranı bulunmayan, özel surette imal edilmiş kağıttan başka kağıda basılı veya yazılı birleşik oy pusulaları,

b) Hangi seçmen tarafından atıldığı belli olacak şekilde imza, mühür veya işaret taşıyan birleşik oy pusulaları,

c) Arkasında sandık kurulu mührü bulunmayan birleşik oy pusulaları,

d) Hiçbir yerine (EVET) veya (TERCİH) mührü basılmamış birleşik oy pusulaları,

e) Birleşik oy pusulasında EVET – HAYIR şeklinde ayrılan alanlardan (beyaz veya kahverengi bölümlerden) birden fazlasına (EVET) veya (TERCİH) mührü basılmış oy pusulaları, **(başka bir bölüme taşmamak kaydıyla bir bölüme basılan birden çok (EVET) veya (TERCİH) mührü birleşik oy pusulasını geçersiz kılmaz),**

f) Birden fazla bölüme taşmış (EVET) veya (TERCİH) mühürlü birleşik oy pusulaları,

g) Zarfın içinde el ilanı, herhangi bir kağıt veya madde bulunan birleşik oy pusulaları,

Oy pusulasının katlanarak zarfa konulması sebebiyle (EVET) veya (TERCİH) mührü ile oy pusulasının arkasına basılan sandık kurulu mühür izinin oy pusulasının diğer kısımlarına geçmesi oy pusulasını geçersiz kılmaz.

Seçim Sonuçlarının Sayım ve Döküm Cetvellerine Geçirilmesi

Madde 36- Sandık kurulu başkanı, geçerli bulunduğu veya hesaba katılacağına tereddüt edilmeyen her birleşik oy pusulasını okudukça, cetvel yazıcısı iki üye tarafından, Örnek: 129 sayılı cetvele işlenir.

Pusulaların okunmasından sonra her sütunda çizilmiş bulunan son rakam, o sütuna verilmiş oy sayısını göstereceğinden, bu sayı sütunun altındaki haneye rakamla ve yazı ile yazılır. Sonuçlar orada bulunanlara yüksek sesle ilan edilir ve tutanak tarih ve imza atılarak kapatılır (298/100).

Gözlemcilerin Oy Pusulalarını İzlemeleri

Madde 37- Sandıktan çıkan, sayım ve döküm cetvellerine işlenen oy pusulalarını, kurulun diğer üyeleri ve parti gözlemcileri isterlerse görebilirler. Bu sebeple parti gözlemcilerine sayım masası başında yer verilir. Ancak, parti gözlemcileri üçten fazla iseler, hazır bulunan parti gözlemcileri arasından, başkan tarafından kurul önünde ad çekmek yoluyla sandık başında kalacak üç parti gözlemcisi tespit edilir. Diğer gözlemcilere sayım işlerini yakından izleyebilecekleri bir yer ayrılır (298/100).

Sayım ve Döküm Cetvelleri Sonuçlarının İlanı ve Tutanağa Geçirilmesi

Madde 38- Oyların sayımı ve sayım cetvellerine sonuçların geçirilmesi işi tamamlanınca, sandık kurulu başkanı, bu sonuçları yüksek sesle ilan eder. Bundan sonra;

a) Oy vermenin yapıldığı tarih,

b) Oy sandığının sandık kurulu üyeleri ve seçim yerinde hazır bulunanlar önünde açıldığı saat ve dakika; şayet sandık o seçim çevresi için belirlenen saatten sonra açılmışsa bunun sebebi,

c) Sandık seçmen listesine kayıtlı olanların sayısı,

d) Halkoymasına katılanların sayısı,

e) Geçerli oyların sayısı,

f) Geçersiz oyların sayısı,

g) Anayasa değişikliğine “Evet” oyu verenlerin sayısı,

h) Anayasa değişikliğine “Hayır” oyu verenlerin sayısı,

(3376/7, 298/105)

Örnek: 129/A sayılı basılı tutanak kağıdına geçirilir, altı başkan ve üyeler tarafından imzalanır ve bu tutanağın bir örneği sandık çevresinde herkesin görebileceği bir yere asılır. Bu tutanak bir hafta süre ile asılı kalır. Bu tutanağın onaylı birer örneğinin derhal siyasi partilerin gözlemcilerine verilmesi gerekir (298/106).

Oy vermede kanuna aykırılık bulunduğu yolundaki ihbar ve şikayetlerin ve bunlara ait kararların nelerden ibaret buldukları tutanağa geçirilir. Tutanağın altı başkan ve üyeler tarafından imzalanır (298/105).

Sayım ve döküm işlemleri tamamlandıktan sonra; oy kullanan seçmen sayısı (=) “EVET” oyları (+) “HAYIR” oyları (+) geçersiz oyların toplamına eşit olması gerekir.

Sayım İlişkin Kağıt ve Belgelerin Paketlenerek

Torbaya Konulması

Madde 39- Sandık kurulları, kağıt ve belgeleri ayrı ayrı olmak üzere, ilçe seçim kuruluna teslim etmek için aşağıda yazılı şekilde hazırlar;

- a) Geçerli sayılan oy pusulalarının sayısı,
- b) Geçersiz sayılan oy pusulalarının sayısı,
- c) Hesaba katılmayan zarf sayısı,
- d) Kullanılmayarak arta kalan birleşik oy pusulasının sayısı,
- e) Kullanılmayarak arta kalan zarf sayısı,
- f) Sayım ve döküm cetveli Örnek: 129,
- g) Sandık kurullarınca düzenlenecek ilan tutanağı Örnek: 129/A,
- h) Tutanak defterini,
- ı) Evet veya Tercih mührünü,
- j) Istampayı,

Ayrı ayrı paketler halinde sararak, sayılarını üzerlerine yazar ve üzerlerini sandık kurulunun mührü ile mühürleyip imzalandıktan sonra hepsini birden torbaya koyup ağzını yine kurul mührüyle mühürler ve imzalar. **Sandık kurulu başkanı sandık alanında seçimle ilgili hiçbir seçim evrakının unutulmamasına özen gösterir.(298/107)**

Sayım İlişkin Torbanın (Kağıt ve Belgelerin) İlçe Seçim

Kurulu Başkanına Teslimi

Madde 40- Sandık kurulu tarafından hazırlanan mühürlü torba ve sandık kurulu mührü, sandık kurulu başkanı ile ad çekme yoluyla belli edilecek en az iki üye tarafından hiçbir gecikmeye meydan verilmeksizin ve **hiçbir yere uğranmaksızın** en kısa zamanda, ilçe seçim kurulu başkanına teslim edilir. Bu maddeye aykırı hareket edenler hakkında cezai soruşturma yapılır.

Kurulun diğer üyeleri ile gözlemciler de isterlerse ve taşıtta yer varsa veya taşıt kendileri tarafından sağlanırsa başkanla birlikte gidebilirler.

İlçe seçim kurulu, torbayı ve sandık kurulu mührünü alarak, torbayı getiren üyeler önünde açık içindekiler hakkında Örnek:130 sayılı tutanak düzenlenir.

Bu tutanağın alt tarafı torbayı ve mührü teslim edenlerle ilçe seçim kurulu başkanı ve üyelerden biri tarafından imzalanır. Bu tutanağın bir örneği sandık kurulu başkanına verilir.

Kullanılan birleşik oy pusulası, zarf, tutanak ve cetvellere ilişkin bilgiler; ayrı ayrı sayılar halinde Örnek:130 sayılı tutanakta gösterilir (298/71, 107).

Şikayet ve İtiraz

Madde 41- Sandık kurulu başkanlarının veya bu kurulların yaptıkları işlemlere veya aldıkları tedbirlere ve bunlara benzer sair işlemlerine veya herhangi bir kimsenin Kanunun koyduğu yasaklara aykırı davranışlarına karşı, bu işlem veya tedbirlerin veya sair işlemlerinin düzeltilmesi veya yasaklara aykırı davranışların önlenmesi için sandık kurullarına başvurulabilir. Bu şekildeki başvuruya (şikayet) denilir. Sandık kurullarınca verilmiş herhangi

bir kararın Kanuna aykırı olması yüzünden kaldırılması veya Kanuna uygun bir şekilde sokulması için ilçe seçim kurullarına başvurulabilir. Bu başvuruya da (itiraz) denilir (298/110, 112, 116, 119).

Şikayette Yetki

Madde 42- Şikayete yetkili olanlar,

- a) Seçme yeterliğine sahip yurttaşlar,
- b) Siyasi partiler veya bunların tüzüklerine göre kuruluş kademelerinin başkanları veya vekilleri,
- c) Gözlemciler,
- d) Milletvekilleri (298/110, 116).

Şikayetlerin Nasıl Yapılacağı ve Sözlü Şikayetin Tutanağa Geçirilmesi

Madde 43- Şikayet yazılı veya sözlü olarak yapılabilir. Sözlü şikayetler gerekçesiyle birlikte özel bir tutanağa yazılır. Bu tutanak adı, soyadı, T.C. kimlik numarası ve adresi de yazılarak şikayetçiye imza ettirilir. Şikayetçi imza atamaz ise sol elinin baş parmağı bastırılır. (298/112, 116)

Şikayet Üzerine Yapılacak İnceleme

Madde 44- Şikayet dilekçesini alan veya şikayeti yukarıdaki madde gereğince tutanağa geçiren sandık kurulu, ilk önce şikayetçinin bu genelgenin 42 nci maddesine göre şikayete yetkili olanlardan olup olmadığını inceler ve şikayet eden, şikayete yetkili kimselerden değilse, başka bir husus üzerinde durmaksızın şikayeti hemen reddeder. Kurul, şikayetçinin şikayete yetkili kimselerden olduğunu anlarsa, o zaman şikayetin haklı veya yerinde olup olmadığını inceler.

Şikayetin Karara Bağlanması

Madde 45- Şikayetin haklı veya yerinde görülmesi halinde, kurul karar yazmaya ihtiyaç olmaksızın, şikayet konusu tedbir veya işlemi düzeltir yahut bu tedbir veya işlemi kaldırır.

Şikayetçinin şikayete yetkili olmaması veya şikayetin süresinden sonra yapılmış olması veya haksız yahut yersiz görülmesi halinde kurulca şikayetin reddine karar verilir. Bu halde kurulun kararını tutanak defterine yazması ve bu kararın başkan ve üyeler tarafından imzalanması lazımdır.

Kurul kararları salt çoğunlukla yani kurul başkan ve üyelerinin yarısından fazlasının oylarının o karar üzerinde toplanmasıyla verilir. Oylarda eşitlik halinde başkanın katıldığı tarafın oyu üstün tutulur.

Şikayetin reddine ilişkin kararın bir örneği şikayetçiye verilir (298/117).

Şikayetin Süresi ve Süresinden Sonra Yapılacak Şikayetin Reddi

Madde 46- Şikayet en geç, seçim sonuçlarını tespit eden tutanağın sandık kurulunca düzenlenmesine yani yazılıp onu imzalaması anına kadar sandık kuruluna ulaşmalıdır.

Tutanak imzalandıktan sonra ve fakat sandık kurulu dağılmadan önce yapılan sözlü şikayetlerin veya verilen şikayet dilekçelerinin sürenin geçmiş olması sebebiyle reddine karar verilir (298/127).

Sandık Kurullarının Kararlarına İtiraz

Madde 47- Bir şikayetin reddine ilişkin sandık kurulu kararları ile seçim sonuçlarını gösteren tutanakların sandık kurullarınca düzenlenmesi işlerine veya sandık kurullarının diğer kararlarına karşı itiraz olunabilir.

İtirazda bulunabilecekler, yalnız bu genelgenin 42 nci maddesi gereğince şikayete yetkili olan olanlardır.

Sandık Kurullarının İtirazı İlçe Seçim Kuruluna Ulaştırması ve İtirazcıya Alındı Kağıdı Verilmesi

Madde 48- Yukarıdaki maddede anılan itirazlar, sandık kurullarınca seçim sonuçlarını gösteren tutanağın düzenlenmesine kadar, sandık kurulu aracılığı ile sözlü veya yazılı olarak ileri sürülebilir.

Sözlü itiraz, sandık kurulunca gerekçesi ile birlikte özel bir tutanağa geçirilir. Bu tutanak; adı, soyadı, T.C. kimlik numarası ve adresi de yazılarak itirazcıya imza ettirilir; itirazcı imza atamaz ise parmak bastırılır.

Gerek sözlü, gerek yazılı itirazların ileri sürülmüş olduğunu ve yapıldığı tarihi gösteren bir alındı kağıdı itirazcıya verilir.

Sözlü itiraza ait tutanak veya itiraz dilekçesi ile itirazcı tarafından bunlara eklenen deliller ve itiraza uğrayan sandık kurulu kararı, ya itiraz eden veya güvenilir bir kimse eliyle sandık kurulunca derhal ilçe seçim kuruluna yollanır (298/71/4, 112/1, 128).

İtiraz Üzerine Verilecek Karara Sandık Kurulunun

Uymak Zorunda Olması

Madde 49- İtiraz üzerine ilçe seçim kurulu başkanınca veya ilçe seçim kurulunca verilen karar ile sandık kurulunun bir işlemi veya tedbiri düzeltilirse veya sandık kurulunun kararı hükümsüz bırakılırsa, bu karar hemen sandık kuruluna bildirilir. Sandık kurulu bu karara uymak, yani bu kararı olduğu gibi yerine getirmek zorundadır (298/127).

Şikayetin veya İtirazın Sandık İşlerini Durdurmayacağı

Madde 50- Sandık kurullarının kararlarına veya tutanakları düzenleme işlerine itiraz edilmiş yahut kurulların veya başkanlarının işlemlerine yahut tedbirlerine karşı şikayet edilmiş olması, oy vermeye ve her türlü seçim işlerinin devamına engel olmaz. Herhangi bir itiraz veya şikayet yokmuş gibi seçim işlerine sandık kurullarınca devam olunur (298/ 118).

Kararların Bildirilmesi ve Tebliği

Madde 51- İtiraz üzerine kesin olmayarak verilen kararlar itiraz eden hazır ise sözle bildirilir, sözlü bildirmede, kararın bildirildiği gün ve saat tutanağa geçirilerek kendisine imza ettirilir. İsterse kararın bir örneği de verilir. İtiraz eden hazır değilse, seçim kurullarının bulunduğu kasaba veya şehirde muayyen bir yer gösterilmiş olması halinde, karar; bu yere asılmak suretiyle tebliğ olunur.

Kurulların kesin kararı tebliğ olunmaz. Ancak, itiraz eden başkana başvurduğu takdirde, kendisine gösterilir, isterse bir suret de verilir.

Genelgenin Dayanağı ve Yürürlüğe Girmesi

Madde 52- Bu genelge, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ve 3376 sayılı Anayasa Değişikliklerinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanun hükümleri dikkate alınarak, 298 sayılı Kanunun 14. maddesinin onuncu bendi uyarınca ve Yüksek Seçim Kurulunun 15/06/2010 gün ve 381 sayılı kararı ile kabul edilmiştir.

[R.G. 16 Haziran 2010 – 27613 - Mükerrer]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

İnsan Hakları Mahkemesi Kararı

TÜRKAN/Türkiye*

Başvuru No. 33086/04

Strazburg

18 Eylül 2008

İKİNCİ DAİRE

USUL

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan 33086/04 no'lu davanın nedeni T.C. vatandaşı Mahfuz Türkan'ın ("başvuran") Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne ("AİHM") 9 Temmuz 2004 tarihinde İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("AİHS") 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurudur.

Başvuran İstanbul Barosu avukatlarından K. Doğru tarafından temsil edilmektedir.

Başvuran gözaltındayken kötü muameleye maruz kaldığını ve mağduriyetinin AİHS'nin 3., 6. ve 13. maddeleri kapsamında giderilmesi için etkili iç hukuk yolu bulunmadığını iddia etmiştir.

AİHM, 11 Eylül 2007 tarihinde başvuruyu Hükümet'e bildirmeye ve AİHS'nin 29/3 maddesini uygulayarak, başvurunun kabuledilebilirliğiyle esaslarını beraber incelemeye karar vermiştir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

1968 doğumlu başvuran Batman'da ikamet etmektedir.

Başvuran olay tarihinde İstanbul Esenler Otobüs Terminali'nde bir çaycıda çalışmaktaydı. 5 Temmuz 1998 tarihinde, alkollüken kavgaya karıştığı ve etrafa rahatsızlık verdiği gerekçesiyle polis memurları tarafından yakalanmış, terminal binası içindeki karakola götürülmüştür.

Polis memurlarının, başvuranın başını ceketiyle kapatarak, tekmelemeye, yumruk atmaya ve dövmeğe başladıkları iddia edilmiştir. Polisler başvuranın boğazını sıkışmışlar, kafasını duvara vurmuşlardır. Ayrıca başvuranı tehdit ettikleri ve ona küfür ettikleri de iddia edilmiştir.

Başvuran Cumhuriyet Savcısı'nın huzuruna çıkarılmadan ertesi gün serbest bırakılmıştır.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Başvuran 8 Temmuz 1998 tarihinde, gözaltında kötü muameleye uğraması nedeniyle oluşan yaraların tedavisi için Türkiye İnsan Hakları Derneği'ne başvurmuştur. Başvuran, göğsünün sol kısmı ile sırtındaki ağrılardan ve sol kolunu hareket ettirememekten şikayet etmiştir.

Başvuran 13 Temmuz 1998 tarihinde Marmara Nükleer Tıp Merkezi'nde tam kemik taramasından geçmiştir. Tarama raporunda sol altıncı kaburganın yumuşak dokusu, sol omuz, sağ diz, ayak bilekleri ve kafatasında hiperaktif alanlar bulunduğu belirtilmiştir. Raporla bu belirtilerin fiziksel travma sonucu oluştuğu kaydedilmiştir.

Başvuran 21 Temmuz 1998 tarihinde Eyüp Cumhuriyet Başsavcılığı'na bir şikayet dilekçesi sunmuş, dilekçesinde terminal binasında polis memurlarının kendisine uyguladığı kötü muameleden söz etmiştir.

Eyüp Cumhuriyet Başsavcılığı 22 Temmuz 1998 tarihinde başvuranın ifadesini almıştır. Başvuran şikayetlerini yinelemiş, kendisine kötü muamelede bulunan polis memurlarının eşkalini vermiştir. Ardından Cumhuriyet Savcısı'ndan kendisini adli tıp muayenesine

göndermesini ve polislerin hakim karşısına çıkarılmasını talep etmiştir. Cumhuriyet Savcısı'nın isteği üzerine, başvuran Adli Tıp Kurumu'na gönderilmiş, burada başvurunu bir uzman muayene etmiş, başvuranın kafatasında ve göğsündeki ağrılardan şikayet etmesi üzerine röntgen çekilmesini istemiştir.

Eyüp Cumhuriyet Savcısı 31 Temmuz 1998 tarihinde başvurana kötü muamelede bulunduğu iddia edilen üç polis memurunun ifadesini almıştır. Polisler başvuranın iddialarına itiraz etmiş, vücudundaki yaralara kavga ettiği diğer kişilerin sebep olmuş olabileceğini iddia etmişlerdir.

Eyüp Cumhuriyet Savcısı, 7 Ağustos 1998 tarihinde, Eyüp Ceza Mahkemesi'nde, başvurana kötü muamelede buldukları gerekçesiyle Eski Türk Ceza Kanunu'nun 245. maddesine muhalefetten üç polis memuru aleyhine dava açmıştır.

İnsan Hakları Derneği doktorlarının 13 Ekim 1998 tarihinde hazırladıkları rapora göre, yukarıda belirtilen tıbbi muayenelerden elde edilen bulgular, başvuranın, kendisine fiziksel şiddet uygulandığı ifadesiyle uyumludur.

Eyüp Ceza Mahkemesi'nde 24 Kasım 1998 tarihli duruşmada, başvuran ve sanık polis memurları dinlenmiştir. Sanıkların kötü muamele iddialarını reddetmelerine karşın, başvuran gözaltındayken maruz kaldığı muameleyi ayrıntılarıyla anlatmıştır. Mahkeme başvurunu muayeneden geçmesi için Eyüp Adli Tıp Kurumu'na göndermiştir. Daha önceki raporlar ve radyolojik muayenelerde tespit edilen tüm bulgulardan sonra, kurum, başvurunu tam bir rapor için Adli Tıp Kurumu Uzman Komitesi'ne göndermiştir.

Aynı tarihte başvuran Eyüp Ceza Mahkemesi'ne bir dilekçe sunarak, kendisine kötü muamelede bulunan polis memurları aleyhindeki davada müdahil taraf olmak için izin istediğini belirtmiştir.

Batman Ağır Ceza Mahkemesi 14 Aralık 1999 tarihinde Eyüp Ceza Mahkemesi'nin isteği üzerine başvurunu dinlemiştir. Başvuran şikayetlerini yinelemiş, yargı makamlarından polis memurlarının yargılanmak üzere mahkeme önüne çıkarılmalarını talep etmiştir.

Bu esnada, 9 Ağustos 1999 tarihinde, İstanbul Valisi, dört kıdemli emniyet amiri ve bir Valilik İl Hukuk İşleri Müdürlüğü üyesinden oluşan İstanbul İl Polis Disiplin Kurulu, başvurana kötü muamelede bulduklarına ilişkin yeterli kanıt bulunmadığı gerekçesiyle üç polis memuruna ceza verilmemesine karar vermiştir.

Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Nükleer Tıp Anabilim Dalı, 22 Kasım 2000 tarihinde, başvuranın tarama raporlarındaki bulguların fiziksel travma sonucu oluştuğunu belirtmiştir.

Adli Tıp Kurumu Uzman Komitesi, 20 Aralık 2000 tarihinde raporunu sunmuş, raporda, başvuranın vücudunda fiziksel travmanın neden olduğu yumuşak doku zedelenmesi emareleri bulunduğuna işaret eden önceki tıbbi bulguları teyit etmiştir. Ayrıca, başvuranın o zamanki sağlık durumunun beş gün iş göremez durumda olduğu ifade edilmiştir.

Başvuranın temsilcisi, 26 Nisan 2001 tarihli dilekçesinde, Eyüp Ceza Mahkemesi'nden, sanık polis memurlarının eylemlerinin, eski Türk Ceza Kanunu'nun 243. maddesi kapsamında işkence olarak nitelendirmesini talep etmiştir.

21 Aralık 2000 tarihinde şartlı tahliyeyi düzenleyen 4616 Sayılı Kanun yürürlüğe girmiştir. Bu kanun, bağımsız yargılamanın veya 23 Nisan 1999 tarihinden önce işlenen ve verilen hapis cezasının cezanın azami on yılı aşmadığı suçlarla ilgili cezaların ertelenmesini sağlamıştır. 4616 Sayılı Kanun'un 5 (a) maddesi, diğer hususlar meyanında, Eski Türk Ceza Kanunu'nun 243. maddesinin yasakladığı suçlarla ilgili cezaların uygulanmasının ertelenemeyeceğini öngörmektedir.

Eyüp Ceza Mahkemesi 9 Ekim 2001 tarihinde polis memurları aleyhindeki cezai kovuşturmanın, polis memurlarının bu kanunla uyumlu olarak beş yıl içinde aynı veya daha ciddi suçlar işlememeleri durumunda ertelenmesi ve ardından yargılamaya devam edilmemesi gerektiğine karar vermiştir. Bu karar başvurana 29 Aralık 2003 tarihinde bildirilmiştir.

Başvuran aynı tarihte karara Eyüp Ağır Ceza Mahkemesi'nde itiraz etmiş, yargılamaya devam edilmesi ve sanık polis memurlarının eylemlerinin, eski Türk Ceza Kanunu'nun 243. maddesi kapsamında işkence olarak nitelendirmesi gerektiğini savunmuştur.

Eyüp Ağır Ceza Mahkemesi 19 Ocak 2004 tarihinde başvuranın itirazını reddetmiş, ceza mahkemesinin kararını onamıştır.

HUKUK

I. KABULEDİLEBİLİRLİĞE İLİŞKİN

Hükümet, başvuranın AİHS'nin 35/1 maddesi çerçevesinde başvurulabilecek iç hukuk yollarını tüketmediğini savunmuştur. Bu bağlamda, başvuranın, maruz kaldığı iddia edilen zararı telafi edebilecek medeni ve idari başvuru yollarından yararlanmadığını belirtmiştir.

AİHM, benzer davalarda Hükümet'in ön itirazını zaten incelediğini ve reddettiğini yineler (özellikle bkz. *Karayiğit - Türkiye*, 63181/00). Mevcut davada yukarıda bahsedilen davada vardığı karardan sapmasını gerektirecek özel koşullar tespit etmemiştir. Bu nedenle Hükümet'in ön itirazını reddeder.

AİHS'nin 35. maddesinin 3. fıkrası çerçevesinde bu şikayetin dayanaktan yoksun olmadığını kaydeden AİHM, ayrıca başka bir gerekçe altında da kabuledilemezlik unsuru bulunmadığını tespit eder. Bu nedenle başvuru kabuledilebilir niteliktedir.

II. AİHS'NİN 3., 6. VE 13. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, çeşitli kötü muamele biçimlerine maruz kaldığından ve şikayetleri için etkili başvuru yolları bulunmadığından şikayetçi olmuştur. AİHS'nin 3., 6. ve 13. maddelerine dayanmıştır.

A. Tarafların savları

1. Başvuran

Başvuran, Esenler otobüs terminalindeki karakolda tutulduğu sırada polis memurlarının ağır kötü muamelesine maruz kaldığını iddia etmiştir. Polislerin onu tekmelediğini, ona yumruk attığını, boğazını sıkıldığını ve kafasını duvara vurduğunu ileri sürmüştür. İddialarını desteklemek için tıbbi raporlardaki tespitlere atıfta bulunmuştur.

2. Hükümet

Hükümet bu iddialara itiraz etmiştir. Başvuranın otobüs terminalinde bazı kimselerle kavgaya karıştığı için gözaltına alındığını belirtmiştir. Vücudundaki yaraların kavga sırasında oluşmuş olabileceğini öne sürmüştür. Ayrıca karakolda kötü muameleye uğradığını kanıtlayan tıbbi kanıt bulunmadığını, bu nedenle iddialarının dayanaksız olduğunu belirtmiştir.

B. AİHM'nin değerlendirmesi

1. Genel ilkeler

AİHM, AİHS'nin 3. maddesinin, AİHS'nin en önemli maddelerinden biri olduğunu ve bu maddenin askıya alınmasına izin verilmediğini yineler. Ayrıca bu madde Avrupa Konseyi'nin oluşturan demokratik toplumların temel değerlerinden birini barındırır. Bireysel insan haklarının korunmasında bir araç olarak AİHS'nin hedef ve amaçları, bu maddelerin, teminatlarını kullanışlı ve etkili kılacak biçimde yorumlanmasını ve uygulanmasını gerektirir (bkz. *Avşar - Türkiye*, 25657/94).

AİHM ayrıca, bir kimsenin sağlıklı biçimde gözaltına alınıp, serbest bırakıldığında yaralı olduğu tespit edilirse, bu yaraların nasıl oluştuğuna ilişkin makul bir açıklama verme ve ortaya mağdurun iddialarının doğruluğuna, özellikle de bu iddialar tıbbi raporlarla destekleniyorsa, şüphe düşürecek kanıt koymamanın Devlet'e düştüğünü yineler. Bunu yapmaması, AİHS'nin 3. maddesi kapsamında sorun yaratacaktır (*Çolak ve Filizer - Türkiye*, 32578/96 ve 32579/96; *Selmouni - Fransa* [BD], 25803/94; *Aksoy - Türkiye*; *Ribitsch - Avusturya*).

AİHM, kendi rolünün ikincil niteliğine hassasiyet göstermektedir ve davanın koşullarının kaçınılmaz kıldığı durumlar haricinde, ilk derece mahkeme rolünü üstlenmek konusunda ihtiyatlı olmalıdır (diğerlerinin yanı sıra bkz. *McKerr - İngiltere*, 28883/95). Ancak, AİHM, AİHS'nin 3. maddesi kapsamında iddia getirilmesi halinde bu iddiayı özellikle derinlemesine incelemelidir (bkz. *Ülkü Ekinci - Türkiye*, 27602/95) ve tarafların sunduğu bilgi ve belgeleri temel alarak da öyle yapacaktır.

Delilleri değerlendirirken AİHM 'her türlü makul şüphenin ötesinde' delil kıstasına başvurur (*Orhan - Türkiye*, 25656/94 ve *Avşar*). Böylesi bir delil itirazı kabil olmayan yeterince ciddi, belirgin ve tutarlı birtakım emare ya da karinelere doğabilir (bkz. *Ülkü Ekinci*).

Ayrıca, gözaltında denetimlerinde olan kimselerin durumunda olduğu gibi, olaylarının tamamen veya kısmen yetkili makamların münhasır bilgisi dahilinde gerçekleştiği durumlarda, , gözaltında meydana gelen yaralanma olaylarıyla ilgili ciddi maddi ipuçları ortaya çıkacaktır. Esasında, ispat külfeti, tatmin ve ikna edici bir açıklama sağlama yükümlülüğünün makamlarda olduğu biçiminde değerlendirilebilir (bkz. *Salman - Türkiye* [BD], 21986/93).

Son olarak, AİHM, bir kimsenin, yasalara aykırı olarak ve 3. madde ihlal edilerek, devlet görevlileri veya polis tarafından ciddi biçimde kötü muameleye uğradığı yönünde savunulabilir bir iddia ortaya koyduğu hallerde, 3. maddenin, Devlet'in AİHS'nin 1. maddesi kapsamındaki "kendi yetki alanı içinde bulunan herkese ... Sözleşme'de ... açıklanan hak ve özgürlükleri tanıma" genel yükümlülüğüyle bağlantılı olarak okunduğunda, yorum yoluyla, etkili resmi bir soruşturma yapılmasını gerektirdiğini yineler. Bu soruşturma sorumluların tespit edilerek cezalandırılmasını sağlamalıdır. Böyle olmazsa insanlık dışı ve onur kırıcı her türlü işkence ve cezanın yasaklanması asli önem taşımasına rağmen uygulamada etkisiz hale gelir, ki bazı durumlarda kamu görevlilerinin bir tür cezai muafiyetten yararlanarak denetimlerine bırakılmış kimselerin haklarını ayaklar altına alması mümkün olur (bkz. *Assenov ve Diğerleri - Bulgaristan*).

2. Yukarıda belirtilen ilkelerin mevcut davanın koşullarında uygulanması

(a) Başvuranın maruz kaldığını iddia ettiği kötü muamele

Mevcut davada, AİHM, başvuranın Esenler otobüs terminali karakolunda gözaltına alınmadan önce tıbbi muayeneden geçirilmemesinin talihsizlik olduğu kanısındadır. Böylesi bir muayene, özellikle başvuranın bir takım kimselerle kavga ettiğinin iddia edildiği göz önünde bulundurulduğunda, yerinde olurdu. Böyle bir rapor, ayrıca başvuranın üçüncü kişiler tarafından bu hale getirilmiş olma ihtimaline de açıklık getirirdi.

Ayrıca, bu tür davalarda, yakalanan kişinin gözaltına alınmadan önce muayeneden geçirilmesi çok önemlidir. Bu yalnızca kişinin gözaltında sorgulanmaya elverişli olup olmadığının anlaşılmasını sağlamaz, aynı zamanda savunmacı Hükümet'in sözkonusu yaralanmalar için uygun bir açıklama sağlama yükümlülüğünden kurtulmasını da sağlar. Bu bağlamda, hukuk sisteminde adı ne olursa olsun (yakalama, gözaltına alma, tutuklama) hürriyeti kısıtlayıcı bir durumda, tutulu kişinin kötü muamele görmeyeceğine dair en önemli teminatlar, avukat hakkı, tutulu bulundurulma halinden üçüncü bir tarafı haberdar etme hakkı

ve tıbbi muayenedir. (bkz. Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi'nin 2. Genel Raporu). AİHM, mevcut davadaki olaylardan üç ay sonra, gözaltına alınan şüphelilerin tıbbi muayenesi 1 Ekim 1998 tarihli Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği yoluyla mecburi hale gelince, Türk mevzuatının İÖK standartlarıyla uyumlu hale getirildiğini gözlemler.

Buna göre, ulusal makamların başvuranı gözaltına almadan önce böyle bir muayeneden geçirmemeleri nedeniyle , Hükümet, kendini savunmak için makamların başvuranı muayeneden geçirmediği argümanından destek alamaz ve sözkonusu yaralanmaların başvuranın gözaltına alınmasından önce oluştuğunu iddia edemez. Dolayısıyla AİHM, başvuranın gözaltına alınmadan önce sağlıklı olduğunu varsayabilir (bkz. *mutatis mutandis*, *Abdulsamet Yaman - Türkiye*, 32446/96).

Durum böyleyken, AİHM, başvuranın gözaltından alınmasının ardından, polis memurlarının kendisine kötü muamelede bulduklarını iddia edip, Türkiye İnsan Hakları Derneği'ne tıbbi yardım için başvurduğunu kaydeder. Ardından İnsan Hakları Derneği, Marmara Nükleer Tıp Enstitüsü, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Nükleer Tıp Anabilim Dalı ve Adli Tıp Enstitüsü Uzman Komitesi doktorları tarafından dört kez muayeneden geçirilmiş, bütün doktorlar, vücudundaki yaralara fiziksel travmanın neden olduğunu tespit etmiş ve beş gün iş göremez olduğuna karar vermişlerdir. AİHM'ye göre, bu raporlardaki tespitler, başvuranın dövüldüğü, tekmelendiği ve yumruklandığı iddialarıyla tutarlıdır. Bu tespitler ayrıca 3. madde çerçevesinde kötü muameleyle eşdeğer olacak kadar ciddidir (diğerlerinin yanı sıra bkz. *A. - İngiltere ve Ribitsch*).

Bu nedenle, Hükümet'in bu yaraların nasıl oluştuğuna ilişkin uygun bir açıklama yapıp yapmadığını ve ortaya mağdurun iddialarının doğruluğuna şüphe düşürecek kanıt koyup koymadığının ortaya çıkarılması gerekmektedir.

AİHM, Hükümet'in yukarıda belirtilen tıbbi raporlardaki tespitlere itiraz etmediğini kaydeder. Öte yandan Hükümet, sözkonusu fiziksel travmanın, polislerce gözaltına alınmadan önce, alkollü olan başvuran ile diğer kimseler arasında geçen kavga sırasında meydana gelmiş olabileceğini iddia etmiştir. Ayrıca başvuranın iddialarının hiçbir kanıtla desteklenmediğini belirtmiştir. Disiplin soruşturmasından sorumlu yerel makamlar da benzer sonuçlara ulaşmışlardır.

AİHM, hürriyetinden mahrum edilmiş kimseler konusunda, kişinin davranışının yol açmadığı durumlarda fiziksel güce başvurulmasının insanlık onurunu zedeleyeceğini ve ilke olarak da 3. maddede belirtilen hakkı ihlal edeceğini yineler (bkz. *Ribitsch*). Bu bağlamda, AİHM, polis memurlarının başvuranın olay günü saldırgan, alkollü ve agresif olduğu iddialarını kaydeder.

Öte yandan, başvuranın gözaltına alınma koşullarını açıklayan bir gözaltı tutanağı ve sağlık durumunu gösteren bir tıbbi raporun bulunmayışını göz önünde bulundurarak, AİHM, başvuranın vücudunda meydana gelen yaralara kavga ettiği iddia edilen kişilerin neden olduğunun ikna edici bir biçimde kanıtlanamadığı sonucuna varmıştır. Bu bağlamda, AİHM, başvuranın soruşturmayı yürüten makamlara verdiği ifadesinde, Esenler terminal karakolunda gözaltındayken polisler tarafından kötü muameleyle maruz kaldığı konusunda net olmasına büyük önem verir. Maruz kaldığı muamele ve muameleyi uygulayan polis memurlarının eşkalleri hakkında ayrıntılı biçimde bilgi vermiştir. Ayrıca, soruşturmayı yürüten makamlar, başvuranın maruz kaldığı fiziksel travmanın nedenini belirlemek için hiçbir şey yapmamışlardır. Polis memurlarının inkar etmeleri ve sözkonusu yaralara başvuranın kavga ettiği iddia edilen kişilerin neden olmuş olabileceği savunmaları açısından yorumlandığında, yargı makamları, bu iddiaların doğruluğunu sınamak için bu kimselerin ve otobüs terminalindeki tanıkların ifadelerini alabilirdi.

AİHM, Devlet'in tüm tutulu kimselerin sağlığından sorumlu olduğunu yineler. Bu kimseler, hassas konumdadırlar, makamların onları koruma yükümlülüğü vardır. Makamların gözetiminde denetimlerinde bulunan kişilerde meydana gelen yaralanmaların nedenlerini açıklama yükümlülüklerini göz önünde bulundurarak, yukarıda belirtilen dört tıbbi raporda kaydedilen fiziksel travmanın kaynağıyla ilgili hiçbir ikna edici açıklama bulunmaksızın, AİHM, Hükümet'in başvuranın yaralanma sebebine ilişkin makul bir açıklama sağlamadığı kanısındadır. Bu nedenle sözkonusu fiziksel travmanın devletin sorumlu olduğu bir muamelelerin bir sonucu olduğu kanısına varır.

Buna göre AİHS'nin 3. maddesi ihlal edilmiştir.

(b) İç hukuk yollarının etkisiz olduğu iddiaları

AİHM, başvuranın kötü muameleyle uğradığına ilişkin şikayetini Eyüp Cumhuriyet Başsavcılığı'na sunmasının ardından, makamların iddialara ilişkin soruşturma başlattığını, sonuçta kötü muamelede buldukları gerekçesiyle üç polis memuru aleyhine dava açıldığını kaydeder. Öte yandan, Eyüp Ceza Mahkemesi yargılamayı 4616 Sayılı Kanun'a dayanarak ertelemiştir. Dava, polis memurlarının bu kanunla uyumlu olarak beş yıl içinde aynı veya daha ciddi bir suç işlememeleri durumunda düşecektir. Başvuran Eyüp Asliye Ceza Mahkemesi'nde karara itiraz etmiştir, ancak itirazı sonuç vermemiştir.

AİHM, AİHS'nin koruduğu hakların teorik ve asılsız değil, uygulamalı ve etkili olduğunu yineler. Bu nedenle bu türden soruşturmalar sorumluların bulunup cezalandırılmasını sağlayabilecek nitelikte olmalıdır. Öte yandan mevcut davada, sözkonusu dava, Türk Ceza Kanunu'nun 245. maddesi çerçevesinde polis memurlarının işlediği iddia edilen kötü muamele suçunun niteliği ve 4616 Sayılı Kanun'la uyumlu olarak haklarında açılan cezai yargılamanın ertelenmesi nedeniyle herhangi somut bir sonuç üretememiştir. Dolayısıyla, sözkonusu yasanın mevcut davaya uygulanması, haklarındaki kanıtla bakılmaksızın, şiddet eyleminin failleri için fiili kişisel dokunulmazlık doğurmuştur (bkz. *mutatis mutandis*, *Batı ve Diğerleri - Türkiye*, 33097/96 ve 57834/00 ve *Abdüsamet Yaman*).

Sonuç olarak, AİHM, başvuranın davasında uygulandığı üzere ceza hukuku sisteminin yeterince katı olmadığı ve başvuranın şikayetçi olduğu kanunsuz eylemlerin etkili biçimde önlenmesini sağlayabilecek caydırıcı etkisinin bulunmadığının kanıtlandığı kanısına varır (bkz. *mutatis mutandis*, *Okkalı - Türkiye*, 52067/99).

AİHM, yukarıda belirtilenler ışığında ve makamların polis memurlarının sorumlu olup olmadıklarının tespitini ve gerekiyorsa cezalandırılmalarını sağlayacak şekilde davayı sürdürmemeleri ışığında AİHM, yukarıda belirtilen yargılamanın, AİHS'nin 3. maddesinin usuli gerekliliklerini karşılayabilecek kadar titiz ve etkili olarak değerlendirilemeyeceği kanısına varır.

Dolayısıyla bu maddeyle ilgili olarak usul ihlali sözkonusudur.

Bu koşullarda, AİHM, AİHS'nin 6. ve 13. maddeleri kapsamında ayrı bir sorunun bulunmadığı kanısındadır (bkz. *Timur - Türkiye*, 29100/03).

III. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS'nin 41. maddesine göre:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeciler Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

A. Tazminat

Başvuran maddi tazminat olarak 5000 Euro (EUR), manevi tazminat olarak ise 10.000 EUR talep etmiştir.

Hükümet, talep edilen meblağın haddinden yüksek olduğunu, bu başlık altında hükmedilecek bir tazminatın haksız zenginleşmeye mahal vermemesi gerektiğini öne sürmüştür.

AİHM, tespit edilen ihlal ile talep edilen maddi tazminat arasında nedensellik ilişkisi görememektedir; bu nedenle bu talebi reddeder. Öte yandan, tespit edilen ihlal göz önünde tutularak, hakkaniyete uygun surette, başvurana manevi tazminat olarak 5000 EUR ödenmesine karar verir.

B. Yargılama giderleri

Başvuran ayrıca AİHM önünde meydana gelen mahkeme masrafları için 4500 EUR talep etmiştir.

Hükümet destekleyici belge olmadığı gerekçesiyle bu talebin reddedilmesi gerektiğini belirtmiştir.

AİHM'nin içtihadına göre, yargılama giderleri, ancak gerçekliği ve gerekliliği kanıtlandığı ve makul bir meblağ olduğu takdirde başvurana geri ödenir. Bu davada, AİHM, başvuranın yalnızca İstanbul Barosu'nun ücret çizelgesine atıfta bulunduğunu ve taleplerini destekleyici bir belge sunmadığını kaydeder. Bu nedenle AİHM bu başlık altında tazminat ödenmemesine karar verir (bkz. *Balçık ve Diğerleri - Türkiye*, 25/02).

C. Gecikme Faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artışın eklenmesinin uygun olduğuna karar vermiştir.

BU GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM, OYBİRLİĞİYLE

1. Başvurunun *kabuledilebilir olduğuna*;
2. AİHS'nin 3. maddesinin hem esastan hem de usuli olarak *ihlal edildiğine*;
3. AİHS'nin 6. ve 13. maddeleri çerçevesindeki şikayetleri ayrı olarak incelemenin *gerekli olmadığına*;
4. (a) AİHS'nin 44. maddesi'nin 2. fıkrası gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilmek üzere Savunmacı Hükümet tarafından başvurana, miktara yansıtılabilecek her türlü vergi ile birlikte manevi tazminat olarak 5000 EUR (beş bin Euro) *ödenmesine*;
(b) yukarıda belirtilen üç aylık sürenin sona erdiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan marjinal kredi kolaylığı oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına *karar vermiştir*.
5. Başvuranın adil tatmine ilişkin diğer taleplerini *reddetmiştir*.

İşbu karar, İngilizce olarak hazırlanmış ve Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. Maddesi'nin 2. ve 3. fıkraları uyarınca 18 Eylül 2008 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Sally Dollé
Zabıt Katibi

Françoise Tulkens
Başkan

— • —

Tebliğler

Sosyal Güvenlik Kurumundan:

5510 SAYILI KANUNUN 4 ÜNCÜ MADDESİNİN BİRİNCİ FIKRASININ (a) ve (b) BENDİ KAPSAMINDA SİGORTALI OLANLAR İLE HAK SAHİPLERİNİN TAHSİS İŞLEMLERİNE İLİŞKİN TEBLİĞ

BİRİNCİ KISIM Genel Hükümler BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Tebliğin amacı, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun sosyal sigorta hükümleri ile getirilen kısa ve uzun vadeli sigorta kollarından bağlanan gelir ve aylıklar ile öngörülen yardımlara ilişkin usul ve esasları belirlemek ve düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Tebliğ, 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bendi kapsamında sigortalı olanlar ile bunların hak sahiplerine uzun ve kısa vade sigorta kollarından sağlanan hak ve yükümlülükler ile yararlanma şartları ve tahsis mevzuatına ilişkin usul ve esasları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Tebliğ, 5510 sayılı Kanunun 16, 19, 20, 25 ila 28, 30 ila 37, 39, 97 ve geçici 6, 9, 10 ve geçici 14 üncü maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Tebliğin uygulanmasında;

a) Kanun: 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununu,

b) Kurum: Sosyal Güvenlik Kurumu,

c) Ay: Ücretleri; her ayın 15'inde ödenen 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalılar için, ayın 15'inden ertesi ayın 15'ine kadar geçen, diğer sigortalılar için ise ayın 1'i ilâ sonu arasında geçen ve otuz gün olarak değerlendirilen süreyi,

ç) Yıl: Ücretleri; her ayın 15'inde ödenen 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalılar için, 15 Ocak tarihinden ertesi yılın 15 Ocak tarihine kadar geçen, diğer sigortalılar için ise 1 Ocak ilâ 31 Aralık tarihleri arasında geçen ve 360 gün olarak değerlendirilen süreyi,

d) Gelir: İş kazası veya meslek hastalığı halinde sigortalıya veya sigortalının ölümü halinde hak sahiplerine, yapılan sürekli ödemeyi,

e) Aylık: Malullük, yaşlılık ve ölüm sigorta kolundan yapılan sürekli ödemeyi,

f) Hak sahibi: Sigortalının veya sürekli iş göremezlik geliri ile malullük veya yaşlılık aylığı almakta olanların ölümü halinde, gelir veya aylık bağlanmasına veya toptan ödeme yapılmasına hak kazanan eş, çocuk, ana ve babasını,

g) Ödeme dönemi: Kanuna göre bağlanan gelir ve aylıkların, ödeme tarihinden takip eden ödeme tarihine kadar geçen süreyi,

ğ) Kısa vadeli sigorta kolları: İş kazası ve meslek hastalığı, hastalık ve analık sigortası kollarını,

h) Uzun vadeli sigorta kolları: Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası kollarını,

ı) Kurum Sağlık Kurulu: Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularının sağlık kurullarınca düzenlenecek raporlardaki teşhis ve bu teşhise dayanak teşkil eden belgeleri

incelemek suretiyle, çalışma gücü kaybı ve meslekte kazanma gücü kaybı oranlarını, erken yaşlanma hali ve vazifelerini yapamayacak şekilde meslekte kazanma gücü kaybını, malullük derecelerini belirlemeye yetkili hekimlerden ve/veya dış hekimlerinden oluşan kurulları,

i) Kamu idareleri: 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen kamu idareleri ve kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların bağlı idare, ortaklık, müessese ve işletmeleri ve yukarıda belirtilenlerin ödenmiş sermayesinin % 50'sinden fazlasına sahip oldukları ortaklık ve işletmelerden Türk Ticaret Kanununa tabi olmayanlarla özel kanunlarına göre personel çalıştıran diğer kamu kurumlarını,

ifade eder.

Malullük sigortasından sağlanan yardımlar

MADDE 5 – (1) Malullük sigortasından sağlanan hak, malullük aylığı bağlanmasıdır.

(2) Kanunun 25 inci maddesine göre malul sayılan sigortalılara 26 ncı maddede belirtilen şartlarla malullük aylığı bağlanır.

(3) Sigortalılara malullük aylığı bağlanabilmesi için, Kanunun 26 ncı maddesinde belirtilen şartları yerine getirmesi ve Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının;

a) bendi kapsamında bulunması halinde, çalıştığı işten ayrıldıktan,

b) bendi kapsamında bulunması halinde iş yerini kapattıktan veya devrettikten,

sonra örneği Kurumca hazırlanacak tahsis talep dilekçesi ile ilgili üniteye başvurmaları şarttır.

(4) Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinden birden fazlasına tabi olarak çalışmış veya prim ödemiş sigortalıların malullük aylığı bağlanmasına ilişkin talepleri, son sigortalılık haline göre sonuçlandırılır.

(5) Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine göre sigortalı sayılanlara malullük aylığı bağlanabilmesi için kendi sigortalılığı nedeniyle genel sağlık sigortası primi dahil, prim ve prime ilişkin her türlü borçlarının ödenmiş olması zorunludur.

(6) Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının; (b) bendi kapsamında geçen hizmetlerle birlikte (a) veya (c) bentleri kapsamında malullük aylığı bağlanacağı durumlarda, (b) bendi kapsamında geçen hizmetler prim ve prime ilişkin her türlü borçların ödendiği tarih itibarıyla geçerli sayılır ve aylık, bu tarihi takip eden aybaşından itibaren başlar.

(7) Tahsis talep dilekçesine, sigortalının bir adet belgelik fotoğrafı eklenir.

(8) Malullük durumunu gösteren sağlık raporu alınmadan doğrudan malullük aylığı bağlanması talebinde bulunan sigortalılar, öncelikle Kurumca yetkilendirilen sağlık kuruluşuna sevk edilerek, malullük durumunun tespitine esas sağlık kurulu raporunun temini yoluna gidilir.

(9) Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bendi kapsamındaki sigortalılardan geçirdiği iş kazası veya tutulduğu meslek hastalığı sonucu meslekte kazanma gücünün en az % 60'ını kaybettiği Kurum Sağlık Kurulunca tespit edilenlerden malullük aylığı bağlanması için yeni bir sağlık kurulu raporu istenmez.

Yaşlılık sigortasından sağlanan yardımlar

MADDE 6 – (1) Yaşlılık sigortasından sağlanan yardımlar; yaşlılık aylığı bağlanması ve yaşlılık toptan ödemesi yapılmasıdır.

Yaşlılık aylığına hak kazanma koşulları

MADDE 7 – (1) Kanuna göre 30/4/2008 (hariç) tarihinden sonra sigortalı olup;

a) Kadın ise 58, erkek ise 60 yaşını doldurmuş olanlardan; Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında olanlar için en az 9000 gün, (a) bendi kapsamında olanlar için en az 7200 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olması,

b) Yaş hadlerinin uygulanmasında Kanunun 28 inci maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen prim gün sayısı şartının doldurulduğu tarihte geçerli olan yaş hadlerinin esas alınması,

c) Bu fıkranın (a) ve (b) bentlerinde belirtilen yaş hadlerine 65 yaşı geçmemek üzere, üç yıl eklenmesi ve adlarına en az 5400 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olması,

şartıyla yaşlılık aylığı bağlanır. Ancak, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalılar için 5400 prim gün sayısı, ilk defa 30/4/2008 (hariç) ile 31/12/2008 tarihleri arasında sigortalı olanlar için 4600 gün, takip eden yıllarda da 5400 günü geçmemek üzere 100'er gün artırılmak suretiyle uygulanır.

(2) Kanunun 28 inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları dışındaki diğer fıkralarda yer alan, ilk defa sigortalı olduğu tarihten önce malul olan, çalışma gücü kaybı % 40 ila % 59 arasında olan, maden işyerlerinin yer altı işlerinde 2008/Ekim ayı başından sonra çalışmaya başlayanlar ile erken yaşlanan sigortalıların aylığa hak kazanma koşulları, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının;

a) (b) bendi kapsamındaki sigortalılardan 1/10/2008 tarihinden sonra tahsis talebinde bulunanlara bu tarihten sonra,

b) (a) bendi kapsamındaki sigortalılardan Kanunun yürürlük tarihinden önce sigortalı olanlardan ilk defa sigortalı olduğu tarihten önce malul olan, sakatlığı nedeniyle vergi indiriminden yararlananlar ve maden işyerlerinin yer altı işlerinde çalışanlar için Kanunun geçici madde hükümleri, ilk defa Kanuna göre sigortalı olanlar için ise, sigortalılık başlangıç tarihlerine göre Kanunun geçici 6 ncı maddesinde öngörülen gün sayıları da dikkate alınmak suretiyle uygulanır.

c) Kanunun 28 inci maddesinin sekizinci fıkrasında belirtilen ve Kurum Sağlık Kurulunca Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliğine göre başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede malul olduğuna karar verilen çocuğu bulunan kadın sigortalıların, Kanunun yürürlük tarihinden sonra geçen prim gün sayılarınının 1/4 oranı, sigortalının prim ödeme gün sayısına ilave edilir ve emeklilik yaş hadlerinden indirilir.

(3) 30/4/2008 (dahil) tarihinden önce sigortalı olanların; yaşlılık sigortasından aylığa hak kazanma genel koşullarının tespitinde; 506 sayılı Kanunun geçici 81 inci, 1479 sayılı Kanunun geçici 10 uncu (2926 sayılı Kanun kapsamındakiler de dahil), 2925 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddeleri esas alınır.

(4) 2008 yılı Ekim ayı başından önce Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı olanlardan,

a) İlk defa sigortalı olduğu tarihte malul olanların Kanunun geçici 10 uncu maddesinin birinci fıkrası,

b) Sakatlığı nedeniyle vergi indiriminden yararlananların 506 sayılı Kanunun geçici 87 nci maddesi ve Kanunun geçici 10 uncu maddesinin ikinci fıkrası,

c) Maden işyerlerinin yer altı işlerinde çalışanların Kanunun geçici 9 uncu maddesinin beşinci fıkrası

dikkate alınmak suretiyle yaşlılık aylığına hak kazanma koşulları belirlenir.

Yaşlılık aylığı başvurusu ve istenilecek belgeler

MADDE 8 – (1) Yaşlılık aylığı bağlanması için sigortalının Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının;

a) (a) bendi kapsamında bulunması halinde, çalıştığı işten ayrıldıktan sonra,

b) (b) bendi kapsamında bulunması halinde, tarım işlerinde kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlar hariç sigortalılığa esas faaliyetine son verip vermeyeceğini beyan ettikten sonra,

örneği Kurumca hazırlanan tahsis talep dilekçesi ile Kuruma başvurması şarttır.

c) (b) bendine göre sigortalı sayılanların kendi sigortalılığı nedeniyle genel sağlık sigortası primi dahil, prim ve prime ilişkin her türlü borçlarının ödenmiş olması zorunludur.

(2) Tahsis talep tarihinde Kanunda yaşlılık aylığı için belirlenen yaş ve sigortalılık süresi şartlarından birini yerine getirmemiş olan, ancak, yerine getirilmeyen şartı tahsis talep tarihinden itibaren 1 ay içerisinde yerine getiren sigortalının tahsis talebi, bu şartın yerine getirildiği tarih itibariyle geçerli sayılır.

(3) Tahsis talep dilekçesine, sigortalının bir adet belgelik fotoğrafı eklenir.

Yaşlılık aylığı bağlanacak sigortalılık halinin belirlenmesi ve aylığın başlangıcı

MADDE 9 – (1) Kanunun yürürlük tarihinden sonra ilk defa sigortalı olanlardan Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinden birden fazlasına tabi olarak çalışan veya prim ödeyen sigortalıların yaşlılık aylığı bağlanmasına ilişkin talepleri, sigortalılık süresi içinde en fazla sigortalılığın geçtiği sigortalılık hali esas alınarak sonuçlandırılır. Sigortalılık hallerindeki hizmetlerin eşitliği halinde ise, eşit sigortalılık halinin sonuncusuna göre işlem yapılır.

(2) 2008 yılı Ekim ayı başından önce sigortalı olup, bu tarihten sonra aylık talebinde bulunanlardan, farklı sosyal güvenlik kurumlarına ya da Kanunda belirtilen sigortalılık hallerinden birden fazlasına tabi olanlara aylık bağlanmasında, Kanunla mülga 2829 sayılı Kanun hükümleri esas alınır.

(3) Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde belirtilen sigortalıların yaşlılık aylığı, yazılı istek tarihini takip eden aybaşından itibaren başlar.

(4) Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının; (b) bendi kapsamında geçen hizmetlerle birlikte (a) veya (c) bentleri kapsamında yaşlılık aylığı bağlanacağı durumlarda, (b) bendi kapsamında geçen hizmetler prim ve prime ilişkin her türlü borçların ödendiği tarih itibariyle geçerli sayılır ve aylık, bu tarihi takip eden aybaşından itibaren başlar.

(5) Kanunun 28 inci maddesinin dördüncü ve beşinci fıkralarında belirtilen sigortalıların çalışma gücündeki kayıp oranları, yedinci fıkrasında belirtilen sigortalıların erken yaşlanma durumları ile sekizinci fıkrasındaki kadın sigortalıların malul çocuklarının sürekli bakıma muhtaç olup olmadığı Kurum Sağlık Kurulunca tespit edilir. Bunların sevk ve Kurum Sağlık Kurulu kararlarına karşı itiraz başvurularının sonuçlandırılmasında, 12/5/2010 tarihli ve 27579 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 50 nci maddesinin birinci fıkrası ile 52 nci madde hükümleri uygulanır.

Sosyal güvenlik destek primi

MADDE 10 – (1) Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra;

a) İlk defa Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri kapsamında sigortalı olup, yaşlılık aylığı alanlardan, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında çalışmaya başlayanların, yaşlılık aylıklarının kesilmemesi için yazılı istekte bulunanların yaşlılık aylıklarının ödenmesine devam edilir.

b) İlk defa Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri kapsamında sigortalılıkları olup, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında çalışırken, sigortalılık faaliyetine son vermeyeceğini beyan ettikten sonra yazılı istekte bulunanlara yaşlılık aylığı bağlanır.

(2) Bu maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamında olanlardan, tarımsal faaliyetlerde bulunanlar hariç, almakta oldukları veya bağlanacak yaşlılık aylıklarının % 15’i oranında sosyal güvenlik destek primi kesilir. Yaşlılık aylığından kesilecek olan bu tutar, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine tabi sigortalılara ilgili yılın Ocak ayında ödenen en yüksek yaşlılık aylığından alınabilecek sosyal güvenlik destek priminden fazla olamaz.

(3) Aylıklarından sosyal güvenlik destek primi kesilen sigortalılardan ayrıca kısa vadeli sigorta kolları primi alınmaz ve bu sigorta kollarından yardım sağlanmaz. Sosyal güvenlik destek primine tâbi olanların primleri, aylıklarından kesilmek suretiyle tahsil edilir. Sosyal güvenlik destek primi ödenmiş veya bildirilmiş süreler, Kanuna göre malûllük, yaşlılık ve

ölüm sigortaları prim gün sayısına ilave edilmez, Kanuna göre yaşlılık ve ölüm toptan ödemesi yapılmaz.

(4) Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine tâbi faaliyete başladığı için Kanunun 30 uncu maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendine göre yaşlılık aylığı kesilenler, tercihlerini sosyal güvenlik destek primine tabi olma yönünde, sosyal güvenlik destek primine tabi olanlar ise tüm sigorta kollarına tabi olma yönünde değiştirebilirler.

(5) Kanunun 30 uncu maddesinin beşinci fıkrası gereğince tercih değişikliği talebinde bulunanların bu değişikliğe ilişkin talepleri, örneği Kurumca hazırlanan sigorta kolu tercih bildirimini ile alınır. Bunlardan tüm sigorta kollarına tabi olmak isteyenlerin aylıkları, bildirim Kurum kayıtlarına geçtiği tarihi izleyen ödeme dönemi başında kesilir. Sosyal güvenlik destek primine tabi olmak isteyenlerin aylıkları ise, bildirim Kurum kayıtlarına intikal tarihini takip eden ödeme döneminden itibaren Kanunun 30 uncu maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendi gereğince yeniden hesaplanmak suretiyle başlatılır.

(6) 3201 sayılı “Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanun”a göre borçlanılan yurtdışı hizmetlerine istinaden yaşlılık aylığı bağlananlar hakkında sosyal güvenlik destek primine ilişkin hükümler uygulanmaz.

(7) 2008 yılı Ekim ayı başından önce sigortalı olanlar ile malullük veya yaşlılık aylığı bağlananlar ve Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte sosyal güvenlik destek primi ödeyerek çalışmaya devam edenler hakkında sosyal güvenlik destek primine tabi olma bakımından Kanunla yürürlükten kaldırılan ilgili kanun hükümlerinin uygulanmasına devam edilir.

(8) 2008 yılı Ekim ayı başından önce sigortalı olan kişilerin Kanunun yürürlük tarihinden önce veya sonra aylık bağlanıp bağlanmadığına bakılmaksızın, Kanunun geçici 14 üncü madde hükümlerine göre prim alınır.

(9) 2925 sayılı “Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu”na göre yaşlılık aylığı almakta iken 5510 sayılı Kanunun yürürlük tarihinden sonra çalışmaya başlayanların aylıkları kesilmez ve bunlar hakkında sosyal güvenlik destek primi hükümleri uygulanır.

Yaşlılık toptan ödemesinden yararlanma şartları ve başvuru

MADDE 11 – (1) Yaşlılık toptan ödemesi, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamında sigortalı olanlardan,

a) Çalıştığı işten ayrılan veya işyerini kapatan,

b) Kadın ise 58, erkek ise 60 yaşını doldurduğu halde malullük ve yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanamayan sigortalıya yapılır.

(2) Yaşlılık toptan ödemesinden Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının;

a) (a) bendi kapsamında bulunması halinde çalıştığı işten ayrıldıktan sonra,

b) (b) bendi kapsamında bulunması halinde, işyerini kapattıktan veya devrettikten sonra, örneği Kurumca hazırlanan dilekçe ile ilgili üniteye başvurması şarttır.

İş kazası ve meslek hastalığı sigortasından sağlanan yardımlar

MADDE 12 – (1) İş kazası ve meslek hastalığı sigortasından tahsise bağlı yapılan ödemeler; sigortalıya sürekli iş göremezlik geliri, hak sahiplerine ölüm geliri bağlanması, evlenme ve cenaze ödeneği ödenmesidir.

Sürekli iş göremezlik geliri

MADDE 13 – (1) Sürekli iş göremezlik geliri, Kanunun 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında belirtilen sigortalılara bağlanır.

(2) Sürekli iş göremezlik durumunun tespiti için Kurum Sağlık Kuruluna;

a) İlk işe giriş sağlık raporu,

b) İş kazası ve meslek hastalığı bildirim belgesi,

c) Olayın Kanuna göre iş kazası olup olmadığı veya sigortalının meslek hastalığına yakalandığı işyerine ait çalışma şartlarını net olarak belirtir rapor ve tutanaklar,

ç) Çalışır veya çalışamaz raporu,

d) Geçici iş göremezlik ödeneği belgesi,
e) İş kazasından sonra veya meslek hastalığının tedavisi için başvurduğu hastanelerden alınan epikrizler,

f) Sigortalının tedavisi tamamlanıp bulguları sekel halini aldıktan sonra, son durumunu gösterir sağlık kurulu raporu ve dayanağı tüm belgeler, gönderilir.

(3) Sürekli iş göremezlik geliri bağlanabilmesi için sigortalının, örneği Kurumca hazırlanan tahsis talep dilekçesi ile ilgili üniteye başvurması ve dilekçesine bir adet belgelik fotoğraf eklemesi gerekir. Sürekli iş göremezlik geliri bağlanabilmesi için, sigortalının çalıştığı işten ayrılması, iş yerini kapatması veya devretmesi şartı aranmaz.

(4) Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine göre sigortalı sayılanlara, sürekli iş göremezlik geliri bağlanabilmesi için, kendi sigortalılığından dolayı, genel sağlık sigortası dahil prim ve prime ilişkin her türlü borçlarının ödenmiş olması zorunludur.

Ölüm gelinine hak kazanma

MADDE 14 – (1) İş kazası veya meslek hastalığı sonucu veya sürekli iş göremezlik geliri almakta iken ölen sigortalının hak sahiplerine ölüm geliri bağlanır.

(2) Hak sahibi olma şartlarının belirlenmesi ile ölüm geliri bağlanması için istenecek belgeler yönünden, bu Tebliğin “Ölüm Aylığı” başlıklı 16 ncı maddesinde belirtilen hususlar ölüm gelirleri için de geçerlidir.

(3) Sürekli iş göremezlik geliri almakta iken ölen sigortalıların; ölüm sebebini bildiren ve ilgili makamlarca düzenlenen onaylı ölüm tutanağı, ölü muayene zabıt varakası, otopsi raporu veya doktor raporu gibi belgelerin temininin imkansız olduğu hallerde, sigortalının ölümünden önce sürekli iş göremezliğine esas iş kazası veya meslek hastalığı dışında başka bir kaza geçirip geçirmediği ya da başka bir hastalığa yakalanıp yakalanmadığının mahallinde tahkiki Kurumun sosyal güvenlik kontrol memurları aracılığıyla yaptırılır. Ancak, sigortalının kesin ölüm sebebine ilişkin karar, bu belgeler ile sigortalının dosyasının tetkiki sonucunda Kurum Sağlık Kurulunca verilir.

Ölüm sigortasından sağlanan yardımlar

MADDE 15 – (1) Ölüm sigortasından sağlanan yardımlar; ölüm aylığı bağlanması, ölüm toptan ödemesi yapılması, evlenme ve cenaze ödeneği ödenmesidir.

Ölüm aylığına hak kazanma koşulları ve başvuru belgeleri

MADDE 16 – (1) 2008 yılı Ekim ayı başından sonra ölen sigortalıların ölüm aylığı;

a) En az 1800 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş veya,

b) Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar için, her türlü borçlanma süreleri hariç en az 5 yıldan beri sigortalı bulunup, toplam 900 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş,

sigortalılar ile Kanunun 32 nci maddesinin ikinci fıkrasının (b) ve (c) bentlerinde belirtilen durumda iken ölen sigortalıların hak sahiplerine bağlanır.

(2) Ölüm aylığı;

a) Ölüm tarihinde sigortalı ile yasal evlilik bağlantısı bulunan eşine,

b) Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (e) bentlerine tabi olarak iş kazası ve meslek hastalığı, hastalık ve analık sigortasına göre çalışmaları hariç, Kanun kapsamında veya yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında çalışmayan veya kendi sigortalılığı nedeniyle gelir veya aylık bağlanmamış çocuklardan;

1) Evli olup olmadığına bakılmaksızın, 18 yaşını, ortaöğrenim görmesi halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim görmesi halinde 25 yaşını doldurmamayan erkek çocuklarına,

2) Evli olup olmadığına bakılmaksızın, Kurum Sağlık Kurulu kararı ile çalışma gücünü en az % 60 oranında yitirdiği tespit edilen çocuklarına,

3) Yaşları ne olursa olsun evli olmayan, evli olmakla beraber sonradan boşanan veya dul kalan kız çocuklarına,

c) Aylıkta hak sahibi eş ve çocuklardan artan;

1) Hissenin bulunması halinde, her türlü kazanç ve irattan elde etmiş olduğu gelirinin asgari ücretin net tutarından daha az olması ve diğer çocuklarından hak kazanılan gelir ve aylıklar hariç olmak üzere gelir ve/veya aylık bağlanmamış olması şartıyla ana ve babasına,

2) Hisseye bakılmaksızın, bu bendin (1) numaralı alt bendindeki şartları taşıyan ve 65 yaşın üstünde olan ana ve babasına,

Kanunun 34 üncü maddesindeki esaslar dahilinde bağlanır.

(3) Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinden birden fazlasına tabi olarak çalışmış olan sigortalıların hak sahiplerinin aylıkları, sigortalının en son tabi olduğu sigortalılık hali esas alınarak bağlanır. Son sigortalılık haline göre ölüm aylığı bağlanamaması durumunda, diğer sigortalılık hallerindeki hizmetlerine göre ayrı ayrı değerlendirilerek, aylığa hak kazanacağı sigortalılık hali esas alınarak aylık bağlanır.

(4) Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine göre sigortalı sayılanların hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanabilmesi için ölen sigortalının genel sağlık sigortası primi dahil, prim ve prime ilişkin her türlü borçlarının ödenmiş olması zorunludur. Ölüm aylığı prim borçlarının ödendiği tarihi takip eden aybaşından itibaren başlar.

(5) Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının; (b) bendi kapsamında geçen hizmetlerle birlikte (a) veya (c) bentleri kapsamında ölüm aylığı bağlanacağı durumlarda, (b) bendi kapsamında geçen hizmetler prim ve prime ilişkin her türlü borçların ödendiği tarih itibarıyla geçerli sayılır ve aylık, bu tarihi takip eden aybaşından itibaren başlar.

(6) Ölüm aylığı bağlanabilmesi için hak sahiplerinin örneği Kurumca hazırlanan tahsis talep dilekçesi ile Kurumun ilgili ünitesine başvurusu şarttır. Tahsis talep dilekçesine;

a) 18 yaşını doldurmamayanlar hariç, lise ve dengi öğrenim görmesi halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim görmesi halinde 25 yaşını doldurmamayan erkek çocukların Kurumca ilgili öğretim kurumlarından elektronik ortamda belgeler alınıncaya kadar öğretim kurumundan alacakları öğrenci belgesi,

b) 15 yaşından küçük çocuklar hariç olmak üzere bir adet belgelik fotoğraf,

c) Malul çocuklar için sağlık kurulu raporu, eklenir.

Ölüm toptan ödemesine hak kazanma koşulları ve başvuru

MADDE 17 – (1) Ölüm toptan ödemesi, sigortalının ölümü ile ölüm aylığı bağlanmasına ilişkin şartların oluşmaması durumunda, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının; (a) bendi kapsamında sigortalı ise kendi adına bildirilen, (b) bendi kapsamında ise ödediği malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinin güncellenerek hak sahiplerine ödenmesidir.

(2) Kanunun 36 ncı maddesi gereğince, ölen sigortalıların hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanamaması durumunda, ölüm tarihi esas alınmak kaydıyla 31 inci maddenin birinci fıkrasına göre hesaplanan tutar, sigortalının eşine, çocuklarına, ana ve babasına Kanunda belirtilen hisseler oranında paylaşılır.

(3) Ölüm toptan ödemesinden yararlanılması için hak sahiplerinin Kurumca hazırlanan tahsis talep dilekçesi ile ilgili üniteye müracaatı şarttır. Dilekçeye, 18 yaşını doldurmamayanlar hariç, ortaöğrenim görmesi halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim görmesi halinde 25 yaşını doldurmamayan erkek çocukların Kurumca ilgili öğretim kurumlarından elektronik ortamda belgeler alınıncaya kadar öğretim kurumundan alacakları öğrenci belgesi eklenir.

(4) Sigortalının toptan ödeme tutarına, varsa hizmet borçlanmaları ile isteğe bağlı sigorta primleri dahil edilir. Ancak, kısa vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası primleri toptan ödeme yoluyla ödenmez.

(5) Toptan ödeme tutarı, sigortalının hak sahibi eş, çocuk, ana ve babasına ölüm aylığı bağlanması sırasında uygulanan oranlara göre dağıtılır. Toptan ödeme yapıldıktan sonra artan tutar olursa, sigortalının ölümünden sonra doğan veya soy bağı düzeltilen veya babalığı hükme bağlanan çocuklarına da toptan ödeme yapılır. Hak sahibi eş ve çocuklara yapılacak

toptan ödemelerin toplamı, toptan ödenecek miktarı geçemeyeceğinden, bu sınırın aşılmaması için gerekirse, hak sahibi kimselerin hisselerinden orantılı olarak indirim yapılır.

Evlenme ödeneği

MADDE 18 – (1) Evlenme ödeneği, ölüm geliri veya aylığı almakta iken evlenen ve bu nedenle aylığı kesilen kız çocuklarına bir defaya özgü olmak üzere, evlenme tarihindeki gelir ve aylığının iki yıllık tutarı olarak ödenir.

(2) Evlenme ödeneğinin ödenmesi için hak sahibi kız çocuğunun bir dilekçe ile Kurumun ilgili ünitesine başvurması gerekir. Evlenme tarihi nüfus kütüğüne işlenmemişse, dilekçeyle birlikte, evlenme cüzdanının bir örneğinin de Kuruma verilmesi zorunludur.

(3) Evlenme ödeneği verilen kız çocuklarının, gelir ve aylıkları, evlenme tarihini izleyen ödeme dönemi başından itibaren durdurulur. Gelir ve aylıkların durdurulduğu tarihten iki sene sonra da kesilir, varsa diğer hak sahiplerinin gelir ve aylıkları, gelir ve aylığın kesildiği tarihten itibaren yükseltilir.

Cenaze ödeneği

MADDE 19 – (1) Cenaze ödeneği Kanunun 37 nci maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen durumlarda ölen sigortalıların ailesine verilir. Kendisi için en az 360 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi bildirilmiş iken ölen sigortalıların hak sahiplerine cenaze ödeneği verilmesi için ölüm tarihinde sigortalı olma şartı aranmaz.

(2) Cenaze ödeneği sigortalının sırasıyla eşi, yoksa çocuklarına, o da yoksa ana veya babasına, o da yoksa kardeşlerine verilir. Cenazenin bu kişiler dışında gerçek veya tüzel kişiler tarafından kaldırıldığına belgelenmesi durumunda, masraflar gerçek veya tüzel kişilere ödenir.

(3) Cenaze ödeneği verilebilmesi için, hak sahiplerince ölüm tarihini belirten bir dilekçe ile Kuruma başvurulması gerekir.

Malullük ve ölüm sigortası bakımından üçüncü kişinin sorumluluğu

MADDE 20 – (1) Üçüncü bir kişinin kastı nedeniyle malûl olan sigortalıya veya ölümü halinde hak sahiplerine, Kanun uyarınca bağlanacak aylığın başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değerinin yarısı, Kurumca zarara sebep olan üçüncü kişilere rücu edilir. Üçüncü kişiler peşin sermaye değerinin yarısından kusurları oranında sorumludurlar.

(2) Malullük veya ölüm hali, kamu görevlilerinin veya er ve erbaşlar ile kamu idareleri tarafından görevlendirilen diğer kişilerin vazifelerinin gereği olarak yaptıkları fiiller sonucu meydana gelmiş ise bu fiillerden dolayı haklarında kesinleşmiş mahkûmiyet kararı bulunanlar hariç olmak üzere, sigortalı veya hak sahiplerine yapılan ödemeler veya bağlanan aylıklar için Kurumca, kurumuna veya ilgililere rücu edilmez.

Kanuni temsilciler, vekiller ve yabancı uyrukluların tahsis başvuruları

MADDE 21 – (1) Kanunun öngördüğü yardım veya tahsisin yapılabilmesi için; sigortalı ve hak sahiplerinden reşit ve ergin olmayanların kanuni temsilcilerinin yazılı istekte bulunmaları şarttır.

(2) Sigortalı veya hak sahiplerinin vekilleri tarafından yapılacak yazılı taleplerde, Kurumca verilecek ödenekler ile bağlanacak gelirler veya aylıklar için başvurma yetkisi bulunduğunu açıkça belirten ve noterlikçe onaylanmış vekaletnamenin ibraz edilmesi gerekir.

(3) Yabancı uyruklu sigortalılarla, bunların hak sahipleri için nüfus cüzdanının fotokopisi yerine, bunların hüviyetlerini gösteren ve 25/4/2006 tarihli ve 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununa göre yetkili makamlar tarafından düzenlenerek verilen yabancılara ait yerleşim yeri belgesi Kuruma ibraz edilir. Hak sahibi yabancılar, hak sahibi olduklarını Kurumca istenecek belgelerle ispatlar.

Zamanaşımının uygulanması

MADDE 22 – (1) Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, iş kazası veya meslek hastalığı ve ölüm hallerinde bağlanması gereken gelir ve aylıkların, hakkın kazanıldığı tarihten itibaren beş yıl içinde istenmeyen kısmı zamanaşımına uğrar. Diğer bir ifadeyle, gelir

ve aylıkların hak kazanıldıkları tarihten itibaren beş yıl içerisinde istenilmemesi halinde, talep tarihinden geriye doğru gidilerek beş yıllık kısmı sigortalı ve hak sahiplerine ödenir. Geriye kalan kısım ise zamanaşımına uğrar.

(2) Kuruma müracaat etmemenin haklı bir sebebe dayandığını ispat edenler hakkında, zamanaşımına ilişkin hükümler uygulanmaz ve hak edilen gelir ve aylıklar ödenir.

(3) Bağlanan gelir ve aylıklardan herhangi bir döneme ilişkin gelir veya aylığını belirli bir süre almayanların, alınmayan gelir ve aylıkları, talepleri halinde herhangi bir zamanaşımı süresi uygulanmadan ödenir.

(4) Kısa vadeli sigorta kollarından ve ölüm sigortasından hak kazanılan gelir ve aylık dışındaki diğer haklar, hakkın doğduğu tarihten itibaren beş yıl içinde istenmezse düşer. Bu haklar, cenaze ve evlenme ödenekleri ile ölüm toptan ödemesidir.

(5) Sigortalının yargı kararıyla gaipliğine karar verilmesi halinde, hak sahiplerine bağlanacak gelir ve aylıklarla yapılacak toptan ödemeler ve genel sağlık sigortasına ait alacakların zaman aşımı süresi, gaipliğe ilişkin kararın kesinleştiği tarihte başlar.

Yürürlükten kaldırılan Tebliğ

MADDE 23 – (1) 28/9/2008 tarihli ve 27011 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 5510 Sayılı Kanunun 4 üncü Maddesinin Birinci Fıkrasının (a) ve (b) Bendi Kapsamında Sigortalı Olanlar ile Hak Sahiplerinin Tahsis İşlemlerine İlişkin Tebliğ yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 24 – (1) Bu Tebliğ, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 25 – (1) Bu Tebliğ hükümlerini Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanı yürütür.

[R.G. 12 Haziran 2010 – 27609]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Maliye Bakanlığından:

SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK VE YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK KANUNU GENEL TEBLİĞİ (SIRA NO: 43)

213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 227 nci maddesinin ikinci fıkrası ile vergi kanunlarında yer alan muafiyet, istisna, yeniden değerlendirme, zarar mahsubu ve benzeri hükümlerden yararlanılmasını Bakanlığımızca belirlenen şartlara uygun olarak yeminli mali müşavirlerce düzenlenmiş tasdik raporu ibraz edilmesi şartına bağlamaya, bu uygulamalara ilişkin usul ve esasları belirlemeye Bakanlığımız yetkili kılınmıştır.

3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununun 12 nci maddesinin Bakanlığımıza verdiği yetkiye istinaden düzenlenen Yeminli Mali Müşavirlerin Tasdik Edecekleri Belgeler, Tasdik Konuları, Tasdike İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin¹ 7 nci maddesi ile de yeminli mali müşavirler tarafından vergi mevzuatı açısından tasdiki yapılabilecek olan konu ve belgeler belirlenmiş, anılan maddenin birinci fıkrasının mali mevzuatta yer alan teşvik, indirim, istisna ve muafiyetler yönünden başlıklı (G) bendinin (g) alt bendinde, diğer teşvik, indirim, istisna ve muafiyetlerle ilgili işlemlerin tasdik kapsamında yer alabileceği öngörülmüştür.

Söz konusu Yönetmeliğin 7 nci maddesinin son fıkrasında ise, tasdik işlemi yapılırken aranacak asgari bilgi, şekil şartları ile tasdike ilişkin diğer usul ve esasların Bakanlığımızca çıkartılacak tebliğlerle belirleneceği ve Yönetmelikte belirtilen konuların ve belgelerin

tasdikine ilişkin olarak Bakanlığımızca tebliğ çıkartılmadıkça, yeminli mali müşavirlerin bu konu ve belgelerle ilgili olarak tasdik işlemi yapamayacakları belirtilmiştir.

Diğer taraftan, Sıvılaştırılmış Petrol Gazı (L.P.G.)'nın aerosol üretiminde kullanılmak üzere tesliminde Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) tutarının sıfıra indirilmesi hakkında 5/2/2010 tarih ve 2010/135 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın uygulamasına ilişkin 18 Seri No.lu Özel Tüketim Vergisi Genel Tebliği² ile usul ve esasları belirlenen düzenlemeden mükelleflerin yararlanmaları Yeminli Mali Müşavir Tasdik Raporu ibrazı şartına bağlanmıştır. Buna göre yeminli mali müşavirler tarafından düzenlenmesi gereken "Aerosol Üretim Tasdik Raporu" nda bulunması gereken zorunlu bilgiler, rapor şekli, raporların teslimi ve yeminli mali müşavirlerin düzenleyecekleri raporlarla ilgili sorumluluklarına ilişkin usul ve esaslar aşağıda açıklanmıştır.

1 – Tasdik Amacı ve Tasdik Sözleşmesi Düzenlenmesi

Bu Tebliğ kapsamında yeminli mali müşavirlerce yapılacak tasdik amacı; mükelleflerin, 18 Seri No.lu ÖTV Genel Tebliği ve gerektiğinde bu konuda yayımlanacak müteakip ÖTV Genel Tebliği ve benzeri düzenlemeler kapsamındaki uygulamadan yararlanması için öngörülen şartları sağlayıp sağlamadıklarının tespit edilmesidir.

Söz konusu istisnadan yararlanabilmeleri bakımından, yeminli mali müşavirler ile 11 Sıra No.lu Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Genel Tebliğinin³ ekine uygun olarak düzenlenecek "Tasdik Sözleşmesi"nin I inci bölümünde yer alan "Tasdik Konusu" başlıklı sütun, "20- Aerosol Üretim Tasdik Raporu" şeklinde kodlanacaktır.

Diğer taraftan, yıllık gelir veya kurumlar vergisi beyannameleri ve eklerinin tasdiki (tam tasdik) için yeminli mali müşavirlik sözleşmesi düzenleyen mükelleflerin, aerosol üretimi işlemlerinin yeminli mali müşavirlerce tasdiki konusunda, tam tasdik sözleşmelerinin bulunduğu yeminli mali müşavirler yetkili olacaktır. Tam tasdik sözleşmesi bulunan mükellefler tam tasdik sözleşmelerinin bulunduğu yeminli mali müşavirle Aerosol Üretim Tasdik Sözleşmesi düzenleyeceklerdir. Tam tasdik sözleşmesi bulunmayan mükellefler ise diledikleri bir yeminli mali müşavirle Aerosol Üretim Tasdik Sözleşmesi düzenleyebileceklerdir.

2 – Aerosol Üretim Tasdik Raporunda Bulunması Gereken Bilgiler

Aerosol Üretim Tasdik Raporu, bu Tebliğin (1) numaralı ekini oluşturan Rapor Kapağına ve (2) numaralı ekini oluşturan Rapor Dispozisyonuna uygun olarak hazırlanacaktır. Düzenlenecek rapora, Gümrük Beyannamesi, L.P.G. Satın Alma İzin Belgesi, dağıtıcılardan satın alınan mallar söz konusu ise dağıtıcının Dağıtım İzin Belgesi, aerosol üreticisinin Faaliyet Ruhsatı, işletmenin aerosol üretimini gerçekleştirebileceğini gösterir resmi makamlar tarafından verilmiş belge (1 inci veya 2 nci Sınıf Gayrisihhi Müessese Ruhsatı, İşletme Belgesi ya da Gelir İdaresi Başkanlığınca kabul edilebilecek diğer belgeler) ile Kapasite Raporu örnekleri ve raporu düzenleyen yeminli mali müşavirin gerekli gördüğü inceleme ile ilgili diğer belgelerin eklenmesi gerekmektedir.

Düzenlenecek raporda;

-Türkiye'deki dağıtıcılardan satın alınan veya dahilde işleme rejimi kapsamında doğrudan ithal edilen L.P.G. miktarları ve tutarları,

-Satın alınan veya ithal edilen L.P.G. kullanılarak üretilen ve satılan aerosol miktarları ile ürünlerin toplam satış bedelleri,

bilgilerine yer verilmesi ve aynı zamanda bu bilgilerin 18 Seri No.lu Özel Tüketim Vergisi Genel Tebliğinde ve gerektiğinde bu konuda yayımlanacak müteakip tebliğ ve benzeri düzenlemelerde açıklanan usul ve esaslara uygun olduğunun tevsik edilmesi gerekmektedir.

Aynı mükellefle ilgili olarak aynı yılda, aynı yeminli mali müşavir tarafından düzenlenen ve aynı vergi dairesine verilen müteakip tasdik raporlarının, "Genel Bilgi" bölümünde yer alan ve değişmeyen bilgilere raporda yer verilmesine veya değişmeyen

belgelerin rapora eklenmesine gerek bulunmamakta olup, bu bilgi ve belgelerin yer aldığı raporun tarih ve sayısı müteakip raporlarda belirtilecek, değişiklik olması halinde ise değişiklikle ilgili bilgi verilecektir. Düzenlenen raporun ilgili yılın ilk raporu olması halinde, bilgi ve belgelerin tamamına raporda yer verilecektir.

3 – Aerosol Üretim Tasdik Raporunun Vergi Dairelerine Teslim Edilmesi

Aerosol Üretim Tasdik Raporunun vergi dairelerine teslim edilmesi ile ilgili hususlar 18 Seri No.lu ÖTV Genel Tebliğinde düzenlenmiş olup, raporların ibraz edileceği vergi daireleri, rapor ibraz süresi, bazı hallerde rapor ibrazı için ek süre verilmesi hususlarında anılan Genel Tebliğde yer verilen düzenlemeler ile gerekli görüldüğü takdirde bu konuda yayımlanacak müteakip Özel Tüketim Vergisi Genel Tebliğlerinde yer verilecek düzenlemeler geçerli olacaktır.

Söz konusu raporlar ilgili vergi dairelerine bizzat raporu düzenleyen yeminli mali müşavir tarafından kimlik ibraz edilerek tutanak karşılığında teslim edilecektir. Tutanaklar vergi dairesi müdürü veya yardımcılarından biri tarafından imzalanacaktır.

4 – Yeminli Mali Müşavirlerin Mütessesil Sorumluluğu

Yeminli mali müşavirler, gerçek durumu tespit etmek için her türlü belgeden yararlanmak ve "Yeminli Mali Müşavirlerin Tasdik Edecekleri Belgeler, Tasdik Konuları, Tasdike İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" hükümlerine göre her türlü inceleme tekniklerini kullanmak zorundadırlar.

Yeminli mali müşavirlerce söz konusu belgelerin sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı olup olmadığı araştırılacak, şüphelenilen durumlarda ilgililerin mükellefiyet kayıtlarına ilişkin hususlar ilgili vergi dairelerinden ve diğer kamu idarelerinden bilgi alınarak tetkik edilecektir.

3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu ile bu Kanunun uygulamalarına ilişkin mevzuat uyarınca, imza ve mühür kullanmak suretiyle tasdik yapan ve tasdik raporu düzenleyen yeminli mali müşavirler, tasdik kapsamı ile sınırlı olmak üzere tasdik doğruluğundan sorumludurlar.

Yeminli mali müşavirler; yaptıkları tasdik doğru olmaması nedeniyle, tasdik raporunda yer alan mevzuata aykırı hususların tespit edilmesi halinde; alınması gereken vergilerden, kesilecek cezalardan ve hesaplanacak gecikme faizlerinden mükellefler ile birlikte müştereken ve mütessesilen sorumlu tutulurlar.

Tebliğ olunur.

EK 1: Yeminli Mali Müşavirlik Aerosol Üretim Tasdik Raporu Kapak Örneği

EK 2: Yeminli Mali Müşavirlik Aerosol Üretim Tasdik Raporu Dispozisyonu

¹ 2/1/1990 tarihli ve 20390 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

² 6/3/2010 tarihli ve 27513 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

³ 16/12/1993 tarihli ve 21790 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

EK:1

Rapor Sayısı : YMM...../.....-....

Rapor Ekleri:

.....

...../...../.....

YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK AEROSOL ÜRETİM TASDİK RAPORU

İncelemeyi Yapan Yeminli Mali Müşavirin	Adı Soyadı	:
	Bağlı Olduğu Oda	:
	Mühür No	:
	Büro Adresi	:
	Telefon Numarası	:
Dayanak Sözleşmesinin	Tarihi	:
	Sayısı	:
Mükellefin	Adı Soyadı	:
	(Unvanı)	:
	Adresi	:
	Vergi Dairesi	:
	T.C. Kimlik	:
	Numarası	:
	Vergi Kimlik	:
	Numarası	:
	(Tüzel Kişiler için)	:
	Telefon Numarası	:
E-Posta Adresi	:	
	İnceleme Dönemi	:
	Konusu	:
	SONUÇ	:

EK: 2

YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK AEROSOL ÜRETİM TASDİK RAPORU DİSPOZİSYONU

I. GENEL BİLGİ:

Bu bölümde en az aşağıdaki bilgiler yer alacaktır.

-Dağıtıcı ile ondan aerosol üretimde kullanmak üzere L.P.G. satın alan imalatçının veya dahilde işleme rejimi kapsamında aerosol üretiminde kullanmak üzere L.P.G. ithal eden imalatçının ticaret sicil kaydı ve numarası, işgal konusu (Mükelleflerin sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenlediği veya kullandığı yönünde haklarında rapor veya tespit bulunması halinde bu hususlarla ilgili bilgilere de yer verilecektir.),

-İmalatçı tüzel kişilik ise kanuni temsilcileri ve ortaklarının adı-soyadı (unvanı), işyeri ve ikametgah adresleri ile bağlı buldukları vergi dairesi ve vergi kimlik numarası (Ortak sayısının 10' dan fazla olması halinde sadece hisse nispetleri %5 ve daha fazla olan ortaklar yazılacaktır.),

-Kayıtlı oldukları mesleki kuruluşlar,

-Raporun ilgili olduğu dönemde aerosol üretimi yapan işletmede fiili olarak çalıştırılan işçi sayısı ve bunların çalıştıkları süreler,

-Aerosol üreticisinin sanayi sicil belgesi, aerosol üretiminde hammadde olarak L.P.G. kullandığını belirtir kapasite raporu ve makine parkı hakkında bilgiler,

- Gümrük Beyannamesi, L.P.G. Satın Alma İzin Belgesi, dağıtıcılardan satın alınan mallar söz konusu ise dağıtıcının Dağıtım İzin Belgesi, aerosol üreticisinin Faaliyet Ruhsatı, işletmenin aerosol üretimini gerçekleştirebileceğini gösterir resmi makamlar tarafından verilmiş belge (1 inci veya 2 nci Sınıf Gayrisihhi Müessese Ruhsatı, İşletme Belgesi ya da

Gelir İdaresi Başkanlığınca kabul edilebilecek diğer belgeler), Kapasite Raporu örnekleri, raporu düzenleyen yeminli mali müşavirin gerekli gördüğü incelemeyle ilgili diğer belgeler ve aerosol üreticisinin son hesap dönemine ilişkin bilanço örneği,

-Gerekli görülen diğer hususlar.

II. USUL İNCELEMELERİ:

Bu bölümde en az aşağıdaki bilgilere yer verilecektir.

-Yasal defterlerin tasdikine ilişkin bilgiler,

-Defter kayıtlarının kayıt nizamına, muhasebe ilkelerine uygun olup olmadığı,

-Vergi beyannamelerinin zamanında verilip verilmediği,

-Son iki yıla ilişkin katma değer vergisi ve özel tüketim vergisi beyanları,

-L.P.G. satın alımları veya ithalatları nedeniyle gerçekleşen ödemelere ilişkin bilgiler,

-Vergi borcunun olmadığına dair ilişiksizlik belgesi,

-Gerekli görülen diğer hususlar.

III. HESAP İNCELEMELERİ:

Bu bölümde en az aşağıdaki hususların belirtilmesi zorunludur.

-Aerosol üretiminde kullanılmak üzere temin edilen L.P.G.'nin dönem başı stoku, dönem içi alışları, aerosol üretiminde kullanılan miktarları ile dönem sonu stok ve iade miktarlarına ilişkin bilgiler,

- Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından verilen dağıtım izin belgesi sahibi dağıtıcılardan satın alınan veya dahilde işleme rejimi kapsamında doğrudan ithal edilen L.P.G.'nin aerosol üretimi dışında kullanılıp kullanılmadığı, satın alınan veya ithal edilen L.P.G.'nin aerosol üretimi dışında kullanılması halinde ne kadarının hangi malın imalinde kullanıldığı,

- L.P.G.'nin Türkiye'deki dağıtıcılarından satın alımına veya doğrudan ithaline ilişkin faturaların (ithal edilmiş olması durumunda ayrıca gümrük beyannamelerinin) tarih, sayı ve muhteviyatına ilişkin liste ile söz konusu faturalar, gümrük beyannameleri ve döviz alım belgelerinin birbirleri ile uyumlu olup olmadıkları,

- L.P.G.'nin temin edildiği dağıtıcıların ilgili dönem özel tüketim vergisi beyannamesine yansıtmadığı, bir başka ifadeyle aerosol üreticilerine yapmış oldukları teslimlere ilişkin faturalarda teslim bedeline dahil etmedikleri özel tüketim vergisi tutarı ile ithal ettikleri L.P.G. için verilen teminata ait bilgiler,

-Aerosol üreticisinin Aerosol Üretim Tasdik Raporuna konu dönem ile ilgili 18 Seri No.lu Özel Tüketim Vergisi Genel Tebliğinin 4 No.lu Eki aerosol üretiminde L.P.G. kullanımıyla ilgili "Talep ve Taahhütname" bilgileri veya örneği,

-Üretilen aerosol için ne kadar L.P.G. kullanılacağına ve zayi miktarlarına ilişkin ilgili kişi veya kuruluşlardan alınan ekspertiz raporları, bu rapora göre üretimde kullanılan miktarın uygunluğuna dair hesaplamalar,

-Üretilen aerosol ürünlerinin G.T.İ.P. numaraları itibariyle ne kadarının ÖTV'ye tabi olan ne kadarının ise ÖTV'ye tabi olmayan mal olduğuna ait bilgiler,

-Üretilen aerosole ait dönem başı stok, iade ve dönem sonu stok bilgileri,

-Üretilen aerosolün yurt içi satış, ihracat veya ihraç kayıtlı teslim miktarlarına ait bilgiler,

-Kararname kapsamında üretilen aerosolün teslimine ilişkin faturalara ait bilgiler,

-Aşağıda örneği verilmiş tablolardaki hesaplamaların da bu bölümde bulunması gerekmektedir.

TEBLİĞ KAPSAMINDA ALINAN L.P.G.'YE İLİŞKİN KAYDI ENVANTER DENGESİNİ GÖSTERİR TABLO:

TABLO-1

	Dönem.../...	
	Miktar (kg)	Tutar (TL)
Dönem Başı L.P.G. Stoğu		
Dönem İçi L.P.G. Alışları		
Dönem İçi Üretime Sevk Edilen L.P.G.		
Alınan L.P.G.'den İadeler		
LPG Fıresi		
Dönem Sonu L.P.G. Stoğu		

**KARARNAME KAPSAMINDA ÜRETİLEN AEROSOLLERİN İMALİNDE
KULLANILAN L.P.G.'YE İLİŞKİN SARFIYAT LİSTESİ:**

TABLO-2

ÜRETİLEN MAMULUN G.T.İ.P. NUMARASI	ÜRETİLEN MAMULUN ADI	ÜRETİLEN MAMULUN MİKTARI (ADET)	BİRİMDE KULLANILMASI GEREKEN L.P.G. MİKTARI (KG)	ÜRETİLEN MAMULDE KULLANILAN TOPLAM L.P.G. MİKTARI (KG)
ÜRETİME SEVK EDİLEN TOPLAM L.P.G. MİKTARI				

(TABLO-2' de yer alan "Üretime Sevk Edilen Toplam L.P.G. Miktarı", TABLO-1' de yer alan "Dönem İçi Üretime Sevk Edilen L.P.G. Miktarı" ile aynı olmak zorundadır.)

IV. SONUÇ:

Bu bölümde yeminli mali müşavirler, mükelleflerin 18 Seri No.lu Aerosol Üretim Genel Tebliği ile gerekli görüldüğü takdirde bu konuda yayımlanacak müteakip Aerosol Üretim Genel Tebliği veya Gelir İdaresi Başkanlığınca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde incelendiğini, 05.02.2010 tarih ve 2010/135 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca sıfır oranında Özel Tüketim Vergisi uygulamasından yararlanmak için aranan şartların mevcut olduğunu, belirtilen üretim ve satış tutarlarının gerçek olduğunu ve fiili durum ile belge ve kayıtların birbiriyle uyumlu ve ilgili mevzuata uygun olduğunu kesin olarak ifade edeceklerdir.

YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİR

Adı ve Soyadı

İmza-Mühür

[R.G. 15 Haziran 2010 – 27612]

— • —

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından:

**KREDİ KARTI İŞLEMLERİNDE UYGULANACAK AZAMI FAİZ
ORANLARI HAKKINDA TEBLİĞDE DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR TEBLİĞ
(SAYI: 2010/6)**

MADDE 1 – 2/4/2006 tarihli ve 26127 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2006/1 sayılı Kredi Kartı İşlemlerinde Uygulanacak Azami Faiz Oranları Hakkında Tebliğin 3 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Aylık azami akdi faiz oranı, Türk lirası için yüzde 2,69, ABD doları için yüzde 2,54 ve Euro için yüzde 2,30’dur.

(2) Aylık azami gecikme faizi oranı, Türk lirası için yüzde 3,19, ABD doları için yüzde 3,11 ve Euro için yüzde 2,82’dır.”

MADDE 2 – Bu Tebliğ 1 Temmuz 2010 tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Tebliğ hükümlerini Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı yürütür.

[R.G. 16 Haziran 2010 – 27613]

— • —

Sanayi ve Ticaret Bakanlığından:

**ELEKTRİK, SU VE GAZ SAYAÇLARI TAMİR VE AYAR İSTASYONLARINA
DAİR KRİTERLER HAKKINDA TEBLİĞDE DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR TEBLİĞ
(TEBLİĞ NO: ÖSGM/2010/13)**

MADDE 1 – 17/12/2005 tarihli ve 26026 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Elektrik, Su ve Gaz Sayaçları Tamir ve Ayar İstasyonlarına Dair Kriterler Hakkında Tebliğin 5 inci maddesinin 12 nci paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Elektrik sayaçları tamir ve ayar istasyonlarının muayeneleri, Ölçü ve Ölçü Aletleri Muayene Yönetmeliği’nde belirtilen hükümler çerçevesinde Sanayi ve Ticaret İl Müdürlükleri tarafından yapılır.”

MADDE 2 – Aynı Tebliğin 6 ncı maddesinin (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Su sayaçları tamir ve ayar istasyonlarının muayeneleri, Ölçü ve Ölçü Aletleri Muayene Yönetmeliği’nde belirtilen hükümler çerçevesinde Sanayi ve Ticaret İl Müdürlükleri tarafından yapılır.”

MADDE 3 – Aynı Tebliğin 7 nci maddesinin 2 nci paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Gaz sayaçları tamir ve ayar istasyonlarının muayeneleri, Ölçü ve Ölçü Aletleri Muayene Yönetmeliği’nde belirtilen hükümler çerçevesinde Sanayi ve Ticaret İl Müdürlükleri tarafından yapılır.”

MADDE 4 – Bu Tebliğ yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

MADDE 5 – Bu Tebliğ hükümlerini Sanayi ve Ticaret Bakanı yürütür.

[R.G. 17 Haziran 2010 – 27614]

Sağlık Bakanlığından:

**TAMPON, HİJYENİK PED, G6ęÜS PEDİ, ÇOCUK BEZİ VE BENZERİ
ÜRÜNLERİN ÜRETİMİ, İTHALATI VE BİLDİRİM
ESASLARINA DAİR TEBLİğ**

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Tebliğin amacı; tampon, hijyenik ped, g6ęüs pedi, ocuk bezi vb. ürünlerin halk sağlığına ve çevreye zarar vermesini engellemek, topluma güvenli şekilde ulaşmasını teminen piyasaya arz edilmeden önce Bakanlığa yapılacak bildirim usul ve esasları ile ürüne ait teknik dosyada bulunacak bilgi ve belgeleri belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Tebliğ; tampon, hijyenik ped, g6ęüs pedi, ocuk bezi vb. ürünleri üreten, ithal eden, piyasaya arz eden gerçek ve tüzel kişileri kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Tebliğ; 29/6/2001 tarihli ve 4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanuna ve 13/12/1983 tarihli ve 181 sayılı Sağlık Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 43 üncü maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Tebliğ'de geçen;

- a) Bakanlık: Sağlık Bakanlığı'nı,
- b) Müdürlük: İl Sağlık Müdürlüğü'nü,
- c) Üretici: Tampon, hijyenik ped, g6ęüs pedi, ocuk bezi ve benzeri ürünleri üreten veya ürüne adını, ticari markasını veya ayırt edici işareti koymak suretiyle kendini üretici olarak tanıtan gerçek veya tüzel kişiyi; üreticinin Türkiye dışında olması halinde, üretici tarafından yetkilendirilen temsilciyi ve/veya ithalatçıyı; ayrıca, ürünün tedarik zincirinde yer alan ve faaliyetleri ürünün güvenliğine ilişkin özelliklerini etkileyen gerçek veya tüzel kişiyi,
- ) Yetkili laboratuvar: Ürün analizlerinin yapılacağı Bakanlıkça yetkilendirilmiş laboratuvarları,
- d) İnceleme Raporu: Her ürün için fiziksel ve mikrobiyolojik laboratuvar testleri (Ek-4),
- e) Teknik Dosya: Üretici bilgileri ile ürüne ait bilgi ve belgeleri içeren dosyayı ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kullanımına Müsaade Edilmeyen Maddeler

Yasaklı maddeler

MADDE 5 – (1) Ürünlerde 26/12/2008 tarihli ve 27092 sayılı Mükerrer Resmî Gazete'de yayımlanan “Bazı Tehlikeli Maddelerin, Müstahzarların ve Eşyaların Üretimine, Piyasaya Arzına ve Kullanımına İlişkin Kısıtlamalar Hakkında Yönetmelik” ile yasaklanmış olan maddeler kullanılamaz.

(2) Tampon, hijyenik ped, g6ęüs pedi, ocuk bezi vb. ürünlerinde kullanılan boyalar Türk Gıda Kodeksine uygun olacaktır.

(3) Bilimsel gelişmeler doğrultusunda tespit edilen, kullanımına müsaade edilmeyen evre ve insan sağlığına zararlı maddeler listesi Bakanlığın web sayfasında yayınlanır. Bu

Tebliğ kapsamındaki Tampon, hijyenik ped, göğüs pedi, çocuk bezi ve benzeri ürünler listedeki maddeleri içeremez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bildirim, Etiketleme, Mesul Müdür, Ambalajlama, Teknik Dosya ve Üretim Yeri Nitelikleri

Bildirim

MADDE 6 – (1) Tampon, hijyenik ped, göğüs pedi, çocuk bezi vb. ürünleri üreten, ithalatını yapan veya ilk kez üretimini/ithalatını gerçekleştiren gerçek ve tüzel kişiler Bakanlığa bildirimde bulunmak zorundadır.

(2) Tampon, hijyenik ped, göğüs pedi, çocuk bezi vb. ürünlerin ithalatı sırasında Gümrük İdarelerince bu bildirimlere ilişkin herhangi bir belge aranmaz.

Bildirim usulü

MADDE 7 – (1) Üreticiler, bir sefere mahsus olmak üzere, EK-1A ve EK-1B’de yer alan Bildirim Formunu (Excel formatında) doldurarak ve piyasaya arz edilmek üzere hazırlanmış her ürüne ait resim ve etiket örneğini elektronik ortamda (PDF/Resim) hazırlayarak Bakanlığa her bir ürün için ayrı ayrı bildirimde bulunmak zorundadır. Bu formun bir örneği üretici tarafından muhafaza edilir. Bildirimde bulunan üreticilere, Bakanlık tarafından kayıt numarası verilir.

Değişiklik

MADDE 8 – (1) Üreticiler, bildirimde veya etiket bilgilerinde yer alan hususlardan bir veya birkaçının değişmesi halinde bu değişiklikleri ürünü piyasaya sürmeden önce Bakanlığa bir dilekçe ekinde yeni etiket örneğini gönderecektir.

Etiket ve Tanıtma, Kullanma Kılavuzu

MADDE 9 – (1) Etiket ve Tanıtma, Kullanma Kılavuzunda;

a) Üretici/İthalatçının adı ve adresi,

b) Üretim yeri adresi/ithal üründe menşe ülke adı,

c) Ürünün ticari adı,

ç) İmal tarihi/seri no/raf ömrü,

d) Ürünün kullanma kılavuzunda, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanuna dayanılarak çıkarılan Tanıtma ve Kullanma Kılavuzu Uygulama Esaslarına Dair Yönetmelik kapsamında belirtilen hususlara uygun olacaktır.

e) Tüketicieye yönelik uyarılar Türkçe yazılacaktır.

(2) Etiketlerde, ürünlerin satış için sergilenmesinde ve reklâmlarında kullanılan metin, isimler, ticari marka, resim, figüratif desenler veya diğer şekiller, ürünlerin gerçekte sahip olmadıkları nitelikler varmış gibi kullanılamaz ve bu yönde imada bulunulamaz.

(3) Ürün Tampon ise Kullanma Kılavuzunda, Toksik Şok Sendromu (TSS) hakkında aşağıdaki bilgiler yer almalıdır.

Toksik Şok Sendromu (TSS) nadir görülen ancak ölümlü sonuçlanabilen ciddi bir hastalık olduğu, adet dönemi ile ilişkili olan ve olmayan iki tipinin bulunduğu, adet dönemi ile ilişkili TSS genç ve sağlıklı kadınlarda, adet dönemi ile ilişkili olmayan TSS ise her yaş ve cinsiyette görülebildiği, adet kanaması sırasında tampon kullanan genç, sağlıklı kadınlarda;

- Yüksek ateş (39 °C veya daha fazla),

- Güneş yanığı lekelerine benzer, yaygın, kırmızı benekli lekelerin daha ziyade avuç içi ve ayak tabanında belirgin olarak görülmesi,

- Hipotansiyon (sistolik kan basıncının 90 mm Hg’nin altına düşmesi), ayağa kalkınca bayılma veya bayılır gibi olma hissi,

- Baş dönmesi,

- Bulantı, kusma veya ishal,

- Boğaz ağrısı,

- Aşırı hassasiyet,

belirtilerden herhangi birinin görülmesi durumunda derhal tamponu çıkararak vakit kaybetmeden doktora başvurunuz.

- Adetle ilişkili TSS öyküsü olan kadınlarda yeniden TSS geçirme riski daha yüksektir. Bu hastalar tampon kullanmadan önce mutlaka bir doktora başvurmalıdır,
- Tampon günde 4-6 defa (4-6 saatte bir) değiştirilmeli,
- TSS riskini azaltmak için pedlerle dönüşümlü olarak kullanılmalı.

Mesul müdür

MADDE 10 – (1) Üretim yerinde Eczacı, Kimya Mühendisi, Kimyager veya Biyolog mesul müdür olarak görevlendirilir. Mesul müdürün görevden ayrılması durumunda yedi gün içinde yeni bir mesul müdür görevlendirilir. Bakanlığa yeni mesul müdür bildirimi yapılır.

(2) Mesul müdür görevlendirilmesi, üreticinin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

Ambalajlama

MADDE 11 – (1) Ürün ambalajları Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği'ne uygun olmak zorundadır.

Teknik dosya ve üretim yeri nitelikleri

MADDE 12 – (1) Gerekli durumlarda Müdürlük veya Bakanlık tarafından incelenmek üzere üreticiler üretim yerinin bulunduğu yerde, ithalatçılar ise merkez bürolarında Ek-3'de yer alan bilgileri içeren teknik dosyayı bulundurmak, üreticiler üretim yerinde bulunması gereken (Ek-2) şartları sağlamak zorundadır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Denetim, Yasaklar, Cezaî Müeyyideler ve Son Hükümler

Denetim

MADDE 13 – (1) Tampon, hijyenik ped, göğüs pedi, çocuk bezi vb. ürünlerin denetimi Sağlık Bakanlığınca Yapılacak Piyasa Gözetimi ve Denetiminin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik kapsamında yapılır. Piyasa gözetimi ve denetimi veya şikâyet üzerine alınan numunelerin analizleri yetkili laboratuarda yaptırılır.

Yasaklar

MADDE 14 – (1) Bakanlığa bildirimde bulunulmadan tampon, hijyenik ped, göğüs pedi, çocuk bezi vb. ürünlerin üretimi ve ithalatı yapılamaz ve piyasaya arz edilemez.

(2) Tebliğde belirtilen kurallara aykırı üretim ve satış ile basın, yayın, broşür dağıtma gibi yollarla tüketicileri yanıltıcı reklam ve herhangi bir şekilde aslına uygun olmayan tanıtım yapılması yasaktır.

Cezai müeyyideler

MADDE 15 – (1) Tebliğ'de belirtilen hükümlere aykırı davranan veya faaliyet gösterenler hakkında, 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun, 4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun, Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzük ile ilgili diğer mevzuat hükümleri uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Bu Tebliğin yayımı tarihinden önce yürürlükteki mevzuata göre izin verilmiş ürünler, Tebliğin yayımlanmasını müteakip bir yıl içinde bu Tebliğ hükümlerine uygun hale getirilir.

Yürürlük

MADDE 16 – (1) Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 17 – (1) Bu Tebliğ hükümlerini Sağlık Bakanı yürütür.

EK-1A

ÜRETİCİ BİLDİRİM FORMU

Üreticinin Adı ve Adresi		
Üretim yerinin adı ve adresi		
Mesul Müdürün adı ve soyadı		
24 Saat İçinde Ulaşılabilecek Telefon/ Faks Numarası		
e-posta Adresi		
Vergi Dairesi-Vergi No (Şahıslar için T.C. Kimlik No)		
	Marka	Ürünün Açık Adı (Tüm Çeşitler Tek Tek Yazılacak)
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		

EK-1B**İTHALATÇI BİLDİRİM FORMU**

İthalatçının Adı Adresi		
Üretim yerinin adı ve adresi		
Yetkili Kişinin Adı ve soyadı		
24 Saat İçinde Ulaşılacak Telefon/ Faks Numarası		
e-posta Adresi		
Vergi Dairesi-Vergi No (Şahıslar için T.C. Kimlik No)		
	Marka	Ürünün Açık Adı (Tüm Çeşitler Tek Tek Yazılacak)
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		

ÜRETİM YERİ NİTELİKLERİ

- 1- Yerel üretim yerinin en az 1. sınıf GSM Ruhsatı olacaktır; ithalatçı üretim yerinin ise 1. sınıf GSM Ruhsatı muadili sayılabilecek bir belgesinin olması gerekmektedir.
- 2- Üretim yerlerinin ISO 9001 veya muadili sayılabilecek standartlara uygunluğunu gösteren yerel otoriteler tarafından onaylanmış, akredite kalite denetim kuruluşlarınca verilmiş kalite sertifikalarının/belgelerinin bulunması gerekmektedir.
- 3- Bina içerisindeki tüm bölümlerde yeterli havalandırma, ısıtma ve ışıklandırma sistemi bulunmalıdır.
- 4- Üretim hijyenik şartlarda yapılmalı, üretim yeri ve fabrika temiz olmalı ve yazılı hijyen programları bulunmalıdır. Üretim yerinde kapalı sistem havalandırma olmalıdır.
- 5- Üretim alanına giriş ve çıkış kontrol altına alınmalıdır. Karantina bölümlerinde ret ve kabul bölümü yapılmalı ve karantina, kabul, ret etiketleri hazırlanmalıdır.
- 6- Üretim yerleri çalışan personel için işçi sağlığı ve iş güvenliği hususlarına uygun olmalıdır.
- 7- Üretim alanında yangın tüpü ve ürüne göre temizleme malzemesi ve donanımı bulunmalıdır.
- 8- Üretim yerinde üretim işlemleri ve kontroller mesul müdür nezareti altında yapılmalıdır.
- 9- İşyerinde yangın veya patlamaya sebep olabilecek tutuşturucu kaynaklarının bulunması önlenmelidir.
- 10- Çalışanlara iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verilmelidir.

EK-3

TAMPON, HİJYENİK PED, GÖĞÜS PEDİ, ÇOCUK BEZİ VB. ÜRÜNLERİNİN TEKNİK DOSYASINDA BULUNMASI GEREKEN BİLGİLER

- 1- Ürüne ait Spesifikasyonlar: Bitmiş ürün spesifikasyonları ve Türkçe tercümeleri.
(Ürünün fiziksel spesifikasyonları ve mikrobiyolojik özellikler orijinali ve tercümesi.)
  - a. Fiziksel
    - i. Ebat
    - ii. Ağırlık
    - iii. Sıvı emme kapasitesi (günlük ped hariç)
    - iv. Diğer özellikler
  - b. Mikrobiyolojik,
    - i. Toplam Aerobik mikrobiyal sayım cfu/g <250
    - ii. Eger tampon ise toplam aerobik mikrobiyal sayım cfu/g < 120
    - iii. Patojen bakteri cfu/g = 0
    - iv. Küf ve maya, cfu/g <100
  - c. İritasyon Test Raporu
  - d. Ürün etiketinde ürünün kullanım amacı ile ilgili herhangi bir iddia varsa firma bu iddiayı ispatlamak ile yükümlüdür. Destekleyici belgelerin uygun bulunmaması veya eksikliği halinde Bakanlık, bu iddiaların doğruluğunu bilimsel kuruluş görüşü ve akredite laboratuvaradan alınmış analiz sonucu ile desteklenmesini isteyebilir.
- 2- Ürün Etiket Örneği
- 3- Üretim yerine ait İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı (ruhsatta faaliyet konusu belirtilmeli)
- 4- Mesul Müdür Diploma Fotokopisi
- 5- Ticari Sicil Gazetesi
- 6- Marka tescil belgesi veya marka tescil belgesinin başvurusunun fotokopisi,
- 7- Serbest Satış Sertifikası (ithal ürünler için)
- 9-Varsa fason üretim sözleşmesi,
- 10-Son kullanma tarihi ile ilgili yapılmış olan stabilite testleri
- 11-Bitmiş Ürüne ait Analiz sertifikası

EK-4

TAMPON, HİJYENİK PED, GÖĞÜS PEDİ, ÇOCUK BEZİ VB. ÜRÜNLERİNİN TEST RAPORU			
Rapor Tarihi		Protokol No	
Gelen Yazının Tarih ve Sayısı			
Numuneyi Gönderen Kişi/Kurum/ Firma			
Numunenin			
Sahibi ve Adresi			
Alındığı Yer - Tarih ve Saati			
Cinsi- Üretici Firma Adı /Markası			

Ambalaj Şekli-Miktarı						
Numune Tutanak Tarih ve No- Mühür						
Ürün Kodu/Seri No						
Laboratuar Kabul Tarih ve Saati						
Numune Giriş No						
İNCELENEN PARAMETRELER	BİRİM	TEST SONUÇLARI	FİRMA SPESİFİKASYON DEĞERLERİ	METOT	REFERANS	ÖLÇÜMLİMİTİ
FİZİKSEL PARAMETRELER						
Ebat						
Ağırlık						
Sıvı emme kapasitesi						
MİKROBİYOLOJİK PARAMETRELER						
Toplam Aerobik mikrobiyal sayım	cfu/g				<250	
Toplam Aerobik mikrobiyal sayım (tampon)	cfu/g				<120	
Patojen bakteri	cfu/g				0	
Küf ve maya,	cfu/g				<100	
SONUÇ						
<p>Analiz sonuçları; “Tampon, Hijyenik Ped, Göğüs Pedi, Çocuk Bezi ve Benzeri Ürünlerin Üretimi, İthalatı ve Bildirim Esaslarına Dair Tebliğ” ile belirlenen değerlere uygundur/uygun değildir.</p>						
<p>Analizi Yapan Ünvanı/Adı Soyadı Soyadı İmza İmza/Tarih</p>				<p>Onaylayan Ünvanı/Adı</p>		

[R.G. 17 Haziran 2010 – 27614]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

İlânlar

Adalet Bakanlığından:

Bakırköy 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2008/334 esas sayılı dosyasının zayi olduğu anlaşıldığından, 4473 sayılı Yangın, Yersarsıntısı, Seylâp veya Heyelân Sebebiyle Mahkeme

ve Adliye Dairelerinde Ziyaa Uğrayan Dosyalar Hakkında Yapılacak Muamelelere Dair Kanun hükümlerinin söz konusu dosya için uygulanmasına ve anılan Kanun hükümleri gereğince işlem yapılmasına karar verildiği ilan olunur.

[R.G. 11 Haziran 2010 – 27608]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Adalet Bakanlığında :

Konya Kadastro Mahkemesinin 1999/94 Esas ve 2008/6 Karar sayılı dosyasının kaybolduğu anlaşıldığından, 4473 sayılı Yersarsıntısı, Seylap veya Heyelan Sebebiyle Mahkeme ve Adliye Dairelerinde Ziyaa Uğrayan Dosyalar Hakkında Yapılacak Muamelelere Dair Kanun hükümlerinin söz konusu dosya için kıyasen uygulanmasına ve anılan Kanun hükümleri gereğince işlem yapılmasına karar verildiği ilan olunur.

[R.G. 16 Haziran 2010 – 27613]

— • —

 [İçindekilere dön](#)